

ครบรอบ 15 ปี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วารสารวิชาการ ฉบับพิเศษ

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 : กรกฎาคม-กันยายน 2561

พระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10

การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน

1. มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง
2. มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม
3. มีงานทำ - มีอาชีพ
4. เป็นพลเมืองดี

1. มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง

- 1) มีความรู้ความเข้าใจต่อชาติบ้านเมือง
- 2) ยึดมั่นในศาสนา
- 3) มั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์
- 4) มีความเอื้ออาทรต่อครอบครัว และชุมชนของตน

2. มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม

- 1) รู้จักแยกแยะสิ่งที่ดี - ชอบ / ชั่ว - ตี
- 2) ปฏิบัติแต่สิ่งที่ชอบ สิ่งที่ดีงาม
- 3) ปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่ไม่ดี
- 4) ช่วยกันสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง

3. มีงานทำ - มีอาชีพ

- 1) การเลี้ยงดูลูกหลานในครอบครัว หรือการฝึกฝนอบรมในสถานศึกษาต้องมุ่งให้เด็กและเยาวชนรักงาน ใฝ่งาน ทำงานสำเร็จ
- 2) การฝึกฝนอบรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตรต้องมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนทำงานเป็นและมีงานทำในที่สุด
- 3) ต้องสนับสนุนผู้สำเร็จหลักสูตรมีอาชีพ มีงานทำ จนสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัว

4. เป็นพลเมืองดี

- 1) การเป็นพลเมืองดี เป็นหน้าที่ของทุกคน
- 2) ครอบครัว - สถานศึกษาและสถานประกอบการ ต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี
- 3) การเป็นพลเมืองดีคือ “เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ต้องทำ” เช่น งานอาสาสมัคร งานบำเพ็ญประโยชน์ งานสาธารณกุศล ให้ทำด้วยความมีน้ำใจ และความเอื้ออาทร

วิถีทัศน์พระราชทาน
“สืบสาน รักษา ต่อยอด สร้างสุขปวงประชา”

สารประธานกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในโอกาสครบรอบ 15 ปี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในช่วง 4 - 5 ปี ที่ผ่านมา ผมได้เห็นความก้าวหน้าของภาครัฐร่วมกับภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในการแก้ไขวิกฤติทางการศึกษาของไทย เนื่องจากข้อเท็จจริงทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมโลก ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา ปัจจุบันจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ทุกภาคส่วนจะต้องเข้ามาร่วมมือพบปะทบทวนหน้าในการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะการพัฒนาด้านการศึกษา

โครงการที่มีความชัดเจนจากนโยบายสู่การปฏิบัติและส่งผลต่อการพัฒนาประเทศไทย 4.0 อาทิ โครงการสนุกวิทย์ พลังคิต เพื่อนาคต (Chevron Enjoy Science) ตั้งเป้าจัดตั้งศูนย์พัฒนาทักษะอาชีพ TVET Hub 6 ศูนย์ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพครู นักเรียนด้านสะเต็มศึกษาสายสามัญศึกษา และพัฒนาบุคลากรสายอาชีพและอาชีวศึกษาซึ่งเน้นฝึกทักษะวิชาชีพ ฝึกอบรมพัฒนาแรงงานฝีมือหรือช่างเทคนิคซึ่งเป็นที่ต้องการของศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ รวมถึงการสร้างการรับรู้ความร่วมมือให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังมีโครงการที่กำลังมีบทบาทสำคัญ ซึ่งเกิดขึ้นจากความร่วมมือในการสนับสนุนและแบ่งปันทรัพยากรแบบเข้มข้น ประกอบด้วยองค์กรเอกชนชั้นนำระดับประเทศ 12 องค์กร ร่วมกับภาครัฐและภาคประชาสังคมในการก่อตั้งโครงการ ได้แก่ โครงการสานพลังประชารัฐ ด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ และโครงการผู้นำเพื่อการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน โดยภาคเอกชนได้ลงพื้นที่ศึกษาและรับรู้ปัญหาร่วมกับคณะผู้บริหารและครูในโรงเรียนก่อนจัดทำแผนปฏิบัติการ ทำให้การสนับสนุนความต้องการชัดเจนตรงเป้าหมาย จึงตอบโจทย์วิสัยทัศน์ที่ว่า “ลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาคุณภาพคน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน” เพื่อสร้าง “คนดี และ คนเก่ง” ให้แก่สังคมประเทศ

ผมเชื่อมั่นว่า ผู้บริหารของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะนำพาเพื่อนข้าราชการทุกคนในองค์กรไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาได้ตามที่ผู้นำประเทศและภาคสังคมต้องการ ผมมีความยินดีอย่างยิ่งที่ร่วมเป็นหนึ่งในพลังแห่งอุดมการณ์ ซึ่งผมตระหนักดีและทำงานเพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรบุคคลมาโดยตลอด ไม่มีการพัฒนาใดๆ ที่ได้มาโดยง่าย แท้จริงแล้วการพัฒนาทุกเรื่องล้วนท้าทายสติปัญญา ความอดทนอดกลั้น และมีความต่อเนื่อง จึงเป็นเรื่องที่พวกเราทุกคนต้องเสียสละและตั้งใจทำ เพราะชาวบ้าน เขาฝากความหวังไว้กับพวกเราที่จะช่วยให้ลูกหลานของเขามีการศึกษาดี มีโรงเรียนดี มีโอกาสดี ๆ ทั้งในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพที่ก้าวหน้าในอนาคตต่อไป

(นายปิยะบุตร ชลวิจารณ์)

ประธานกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สารเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในโอกาสครอบรอบ 15 ปี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปี 2561 นี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ก้าวสู่รอบการทำงานปีที่ 15 ด้วยความตระหนัก มีสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการบริหารจัดการองค์กร อันเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยให้มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย

ผมขอกล่าวโดยย่อถึงภาพรวมนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เริ่มจากรัฐบาลได้ประกาศวิสัยทัศน์ประเทศไทย ปี 2558-2563 เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อเป็นกรอบแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสังคมประเทศโดยเชื่อมโยงกับการพัฒนาประเทศในทุกมิติ และได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) โดยมีจุดเน้นยุทธศาสตร์ของประเทศ 6 ยุทธศาสตร์ เชื่อมโยงสู่ยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ 6 ด้าน ตามทิศทางของยุทธศาสตร์ชาติ นำไปสู่การกำหนดนโยบายและเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างครบถ้วนทุกมิติ การเข้าถึงและเข้าใจยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องจะเป็นเหมือนระบบนำทางจีพีเอส ที่ผู้ใช้จะไปถึงจุดหมายได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว ท่านใดสนใจหาอ่านเพิ่มเติมได้จาก “นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561” ซึ่งสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รวบรวมจัดทำไว้แล้ว

ในวาระที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีอายุครบ 15 ปี ในปีนี้ ผมมั่นใจว่าเพื่อนข้าราชการ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกท่านล้วนผ่านประสบการณ์การทำงานมาแล้วไม่มากนักน้อยตามบริบทของตน สิ่งเหล่านี้ คือ ทุนทางปัญญาที่มีคุณค่ายิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรบุคคลจากฐานสู่รุ่น เพื่อช่วยกันนำพาประเทศไทยสู่อนาคตที่สดใส สามารถก้าวไปข้างหน้าเคียงบ่าเคียงไหล่กับประชาคมโลกอย่างมีความสุขและสง่างาม โอกาสนี้ ผมขอขอบคุณทุกท่านที่ทุ่มเททำงานโดยไม่ย่อท้อต่อความเหน็ดเหนื่อย และรางวัลแห่งความดีที่ทุกท่านได้รับตอบแทนคือรอยยิ้มของเด็กและเยาวชนไทยที่น่ารักทุกคน

(นายบุญรักษ์ ยอดเพชร)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สารรองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโอกาสครบรอบ 15 ปี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โลกปัจจุบันและอนาคต การดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นความท้าทายของประชาคมโลก และยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ของทุกประเทศ คือ “คุณภาพการศึกษา (Quality Education)” ที่กำหนดให้เป็นเป้าหมายที่ 4 ในเป้าหมายโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ดังนั้น การกิจที่ทำนายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การสร้างเยาวชนให้เติบโตไปเป็นกำลังสำคัญนำพาประเทศให้มี “ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว” ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) การปฏิรูปประเทศไทย 4.0 ซึ่งระบบการศึกษาต้องการหล่อหลอมให้เยาวชนของชาติ เป็นบุคคลผู้เรียนรู้ ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมและผู้มีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งเพื่อสันติสุข ด้วยความภาคภูมิใจและยั่งยืน

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงจำเป็นต้องก้าวนำเพื่อเตรียมทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพในทุกมิติ บุคลากรทางการศึกษาต้องมีความพร้อมสำหรับการทำหน้าที่ขับเคลื่อนการเสริมสร้างระบบและออกแบบการเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้อย่างแท้จริงเต็มศักยภาพของผู้เรียนและเสริมสร้างพลังสร้างสรรค์ บุคลากรต้องร่วมกันเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญ วัฒนธรรมการทำงาน และค่านิยมหลักขององค์กร เพื่อพัฒนาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และหน่วยงานในสังกัด เป็นองค์กรที่นำการเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้สร้างสรรค์พลังในการพัฒนาประเทศ และเพื่อความเข้มแข็งทั้งองค์กร

ตลอดระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีการพัฒนาและปรับปรุงองค์กรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งมีการเปลี่ยนผ่านและเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั่วโลก โดยมุ่งหวังนำพางค์กรสู่ความเป็นเลิศ (Excellent) และได้รับความเชื่อมั่นและเชื่อถือ (Trust) จากทุกภาคส่วน

ดิฉันมีความภาคภูมิใจ และขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ ขอพลังที่ทุ่มเทเพื่อการศึกษาส่งผลต่อหน้าที่การงานและครอบครัวของทุกท่านให้ประสบแต่ความสุข ความเจริญสืบไป

(นางสาวอุษณีย์ ธโนศวรรย์)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สารรองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโอกาสครบรอบ 15 ปี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปี 2561 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะครบรอบปีที่ 15 ของการก่อตั้งองค์กร ซึ่งคนรุ่นใหม่อาจลืมไปแล้วว่า การบริหารราชการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น มีที่มาจากหลายหน่วยงานเดิมของกระทรวงศึกษาธิการในช่วงของการปฏิรูปการศึกษา ทำให้มีระบบบริหารราชการแบบใหม่ที่สุดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง การศึกษาและสิ่งแวดล้อม กล่าวได้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีทุนทางปัญญาที่มีคุณค่าและมีคุณภาพมาอย่างต่อเนื่องถึงปัจจุบัน

จากการทำงานร่วมกับผู้บริหารหน่วยงานในและนอกองค์กร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการศึกษา รวมถึงเจ้าหน้าที่ในสายงานที่เกี่ยวข้อง ดิฉันเห็นความมุ่งมั่นตั้งใจขององค์กรภาคส่วนต่างๆ ที่ร่วมขับเคลื่อนโครงการตามนโยบาย 6 ด้าน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ อาทิ การลดความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน การจัดระบบฐานข้อมูลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน O - NET การเตรียมความพร้อมรับการประเมิน PISA 2018 การจัดรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางอาชีพในหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำสื่อความรู้หนังสือภาษาไทย สื่อวีดิทัศน์ และคลังข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้การสอนภาษาไทย การส่งเสริมโครงการรักษ์ภาษาไทย การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการพัฒนาห้องสมุด การส่งเสริมสนับสนุนด้านนวัตกรรมจัดการศึกษา STEM การลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ การพัฒนาครูแกนนำภาษาอังกฤษในระดับภูมิภาค (Boot Camp) การพัฒนาโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยให้เป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค การคัดครูต้นแบบในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย การติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามยุทธศาสตร์ 6 ด้าน และอื่นๆ ที่มีได้กล่าวถึงในที่นี้ ดิฉันเชื่อว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยได้แสดงศักยภาพการทำงานขององค์กรจนเป็นที่ยอมรับและได้รับความเชื่อถือจากสังคมไทย

โอกาสนี้ ดิฉันขอขอบคุณและขอส่งความปรารถนาดีถึงเพื่อนข้าราชการทั้งในส่วนกลางและภูมิภาคทั่วประเทศ ขอให้ทุกท่านมีกำลังใจเต็มเปี่ยมในการทำงาน เพื่อสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืนสู่อนาคตที่สดใสให้แก่เด็กและเยาวชนไทยทุกคนต่อไป

(นางสุกัญญา งามบรรจง)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ทำเนียบ

ประธานกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

• นายชัยอนันต์ สมุทวณิช

พ.ศ. 2547 - 2551

• นายพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา

พ.ศ. 2551 - 2555

• นายสุรัฐ ศิลปอนันต์

พ.ศ. 2556 - 2560

• นายปิยะบุตร ชลวิจารณ์

พ.ศ. 2560 - 2564

ทำเนียบ

นายไพฑูรย์ จัยสิน

พ.ศ. 2546 - พ.ศ. 2546

นางพรนิภา ลิ้มพยอม

พ.ศ. 2547 - พ.ศ. 2549

นายอภิชาติ จีระวุฒิ

พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2557

นายการุณ สกุลประดิษฐ์

พ.ศ. 2558 - พ.ศ. 2560

เลขาธิการคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดร.คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา

พ.ศ. 2546 - พ.ศ. 2547 และ พ.ศ. 2549 - พ.ศ. 2552

ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน

พ.ศ. 2552 - พ.ศ. 2556

ดร.กมล รอดคล้าย

พ.ศ. 2557 - พ.ศ. 2558

ดร.บุญรักษ์ ยอดเพชร

พ.ศ. 2560 - ปัจจุบัน

สารบัญ Content

- 10 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กับการพัฒนาการศึกษาในช่วง 15 ปี
- 19 สวช. กับเพียงส่วนหนึ่งของความสำเร็จ
- 23 สานต่อวิถีวัฒนธรรมการเรียนรู้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 :
การส่งเสริมทักษะกระบวนการและคุณลักษณะ
ความเป็นพลเมืองในมิติใหม่
- 37 ใจประสานใจ... สู่จุดหมาย ศรีธรา เดียวกัน
- 44 “การศึกษาทางไกล” สืบสานพระราชปณิธาน
ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาสร้างห้องเรียนที่มีคุณภาพ
- 55 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 สู่การปฏิบัติในสถานศึกษา
- 60 โฮสปิดอินเทอร์เนต...ของขวัญสำหรับเด็กไทย
จากใจกระทรวงศึกษาธิการ
- 66 การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนในพื้นที่ จสต.
สู่คุณภาพไทยแลนด์ 4.0 โดยยึดหลักศาสตร์พระราช
- 70 เมื่อภาคีจับใจ...คุณภาพการศึกษาไทยจึงจับจับ :
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานยุคใหม่
บนฐานการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่าย
- 80 กิศทางความเคลื่อนไหว PISA 2018
- 86 การขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 93 แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ฉบับที่ 3
(พ.ศ. 2560 - 2564)
- 99 แนวทางการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุง
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการและระบบรายงานผลตัวชี้วัด
การประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพ
ในการปฏิบัติราชการ

ครบรอบ 15 ปี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะที่ปรึกษา

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายบุญรักษ์ ยอดเพชร)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นางสาวอุษณีย์ ธโนศวรรย์)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นางสุกัญญา งามบรรจง)

ที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน

ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการศึกษา

ที่ปรึกษาด้านการศึกษาพิเศษและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา

ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบการเรียนรู้

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน

ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กองบรรณาธิการ

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

(นางสาวนิจสุตา อภินันทาภรณ์)

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาและส่งเสริมวิทยบริการ

(นางสาวภา คักดา)

พ.จ.อ.แดงรัตน์ชัย คงสม

นายศตวรรษ ประจักษ์

นางสาวราตรี ธรรมโชติ

นางสาวประนอม เพ็ญพันธ์

นางสาววราภรณ์ ศรีแสงฉาย

นางสาวศิริพร พรหมพัฒนกุล

นายรัฐพงษ์ สวงงาม

ลิขสิทธิ์และผู้จัดพิมพ์

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว

2249 ถนนลาดพร้าว แขวงสะพานสอง เขตวังทองหลาง

กรุงเทพมหานคร 10310

โทรศัพท์ : 0 2538 3022, 0 2538 0414 โทรสาร : 0 2539 3215

เว็บไซต์ : www.suksapan.or.th

บทบรรณาธิการ

Editorial

สวัสดีผู้บริหาร เพื่อนครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกท่าน เนื่องในวันที่ 7 กรกฎาคม เป็นวันคล้ายวันสถาปนาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากจุดเริ่มต้นครั้งปฏิรูประบบราชการในปี พ.ศ. 2546 จนถึงปี พ.ศ. 2561 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินงานมาครบรอบ 15 ปี และยังคงมุ่งมั่นที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย

สำหรับวารสารวิชาการ ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม - กันยายน 2561) นี้ กองบรรณาธิการได้จัดทำเป็นฉบับพิเศษ ครบรอบ 15 ปี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีสารจากผู้บริหารของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บทสัมภาษณ์พิเศษจากเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับนโยบายและเป้าหมายการทำงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสามารถรับชมผ่านแอปพลิเคชัน AR (Augmented Reality) บทความพิเศษจากผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา และหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำเสนอแนวคิดในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการศึกษา ทั้งด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อจัดการศึกษา ผลงานเด่นๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อาทิ การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม หลักสูตรแกนกลางฯสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงสู่สถานศึกษา การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning การจัดการศึกษากับการมีส่วนร่วมของเครือข่าย ทิศทางของ PISA 2018 การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา คือ ความสำเร็จเพียงส่วนหนึ่งของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งท่านสามารถติดตามอ่านบทความต่างๆ ได้ในเล่มวารสารวิชาการ ฉบับพิเศษ ครบรอบ 15 ปี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารวิชาการ ฉบับพิเศษ ครบรอบ 15 ปี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเป็นประโยชน์กับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาไม่มากนักน้อย ขอขอบคุณที่ท่านได้ให้ความสนใจติดตามวารสารวิชาการอย่างต่อเนื่อง แล้วพบกันใหม่ฉบับหน้า

กองบรรณาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับการพัฒนาการศึกษาในช่วง

15 ปี

• วินัย รอดจ่าย : อดีตรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

หลังจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก วันที่ 19 สิงหาคม 2542 แล้ว ถือว่า เป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและจัดการศึกษา ในบทเฉพาะกาล ให้มีคณะกรรมการบริหารสำนักงานปฏิรูปการศึกษา จำนวน 9 คน ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาโดยจัดระบบการบริหารและจัดการศึกษา หน่วยงานเดิมในกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะหน่วยงานที่สำคัญ 4 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา กรมวิชาการ และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ บางส่วน ยุบรวมกันเป็นหน่วยงานใหม่ เรียกว่า **สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)** โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา กรมวิชาการ จะยุบรวมทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สำหรับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จะยุบรวมเฉพาะศึกษาธิการจังหวัด ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดและบุคลากรในส่วนภูมิภาค และกำหนดให้วันที่ 7 กรกฎาคม 2546 เป็นวันที่ทุกหน่วยงานดังกล่าวข้างต้น จะต้องยุบรวมกันทั้งบุคลากรและภาระงาน

ภาพที่ปรากฏ 15 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะหลังวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 การบริหารบุคลากรน่าจะเป็นเรื่องที่สับสนวุ่นวายมากที่สุด โดยเฉพาะในส่วนภูมิภาคในระยะแรก ทั้งนี้ สพฐ. ได้แบ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.) จำนวน 175 เขต ในปี พ.ศ. 2546 แต่หัวหน้าหน่วยงานเดิมในส่วนภูมิภาค 75 จังหวัด ประกอบด้วย ศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด และผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด รวม 225 ตำแหน่ง จึงมีผู้บริหารทั้ง 3 หน่วยงาน จำนวน 50 คน ไม่สามารถลงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ เนื่องจากผู้บริหารส่วนหนึ่งราว 25 คนจะเกษียณอายุราชการในเดือนกันยายน 2546 และผู้บริหารที่บรรจุใหม่อีกส่วนหนึ่งรวม 25 คน รวมแล้ว 50 คน สพฐ. กำหนดให้เป็นผู้ตรวจราชการเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้กลุ่มผู้บริหารกลุ่มนี้เสียขวัญและกำลังใจอย่างมาก ในระยะต่อมามีการเพิ่มเขตพื้นที่การศึกษาอีก 10 เขต เป็น 185 เขต ผู้บริหารที่ยังไม่ได้ลงตำแหน่งผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาสามารถลงตำแหน่งได้ครบทุกคน ยกเว้นตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัด 2 จังหวัด

ไม่สามารถลงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ ทั้งนี้ ไม่สามารถสอบผ่านเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (กคศ.) กำหนดได้ จึงเขียนอายุราชการในตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัด

อย่างไรก็ตามในระยะแรกๆ การลงตำแหน่งในเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารไม่ว่าจะเป็นศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการประมศึกษาจังหวัด ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด จะต้องมีการทดสอบลงสู่ตำแหน่ง ปรากฏว่ามีผู้ที่ไม่ผ่าน โดยเฉพาะผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดสอบไม่ผ่าน 10 กว่าคน และศึกษาธิการจังหวัด 2 คน ส่วนผู้อำนวยการประมศึกษาจังหวัดสอบผ่านทุกคน สำหรับ

ผู้สอบไม่ผ่านนั้นระยะเวลาต่อมาสามารถสอบผ่านได้หมด ยกเว้นศึกษาธิการจังหวัด 2 คน สอบกี่ครั้งก็ไม่ผ่าน จึงเป็นที่กล่าวขวัญกันจนถึงวันนี้

ขณะเดียวกันผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 185 เขต ได้จัดทำผลงานเลื่อนวิทยฐานะ เป็นผู้อำนวยการระดับเชี่ยวชาญ (ระดับ 9) ทุกคน จนถึงปี พ.ศ. 2553 มีการแยกเขตพื้นที่การศึกษาเป็นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาและเปลี่ยนชื่อจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) จำนวน 183 เขต และสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) จำนวน 42 เขต รวมเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 225 เขต

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมาถึงปี พ.ศ. 2561 สพฐ. มีเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรียงตามลำดับ ดังนี้

ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง	ผู้ดำรงตำแหน่ง
พ.ศ. 2546	นายไพฑูรย์ จัยสิน
พ.ศ. 2546 - 2547	ดร.คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา
พ.ศ. 2547 - 2549	นางพรนิภา ลิ้มปวยอ
พ.ศ. 2549 - 2552	ดร.คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา
พ.ศ. 2552 - 2556	ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน
พ.ศ. 2556 - 2557	นายอภิชาติ จีระวุฒิ
พ.ศ. 2557 - 2558	ดร.กมล รอดคล้าย
พ.ศ. 2558 - 2560	นายการุณ สกุลประดิษฐ์
พ.ศ. 2560 - ปัจจุบัน	ดร.บุญรักษ์ ยอดเพชร

15 ปีที่ผ่านมา สวช. มีผู้บริหารระดับสูง ตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน 8 ท่าน บริหารสำนักงาน/กลุ่มงาน/ศูนย์/หน่วยงานและสถาบัน ทั้งลดและเพิ่ม
จนถึงปัจจุบัน 26 หน่วยงาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 225 เขต มีผลงาน
เด่นๆ มากมาย ขอสรุปเป็นผลงานเด่นได้ ดังนี้

ปี 2546

โรงเรียนในฝัน (Lab School)
แนวความคิดในการสร้างโอกาสให้นักเรียน
ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ มุ่งเน้นการใช้
เทคโนโลยีสมัยใหม่ การมีส่วนร่วมขององค์กร
ต่างๆ ในสังคมร่วมกันผลักดัน ส่วนกลาง
สนับสนุนงบประมาณ จัดวิทยากรพี่เลี้ยง
ให้การสนับสนุนโรงเรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
มีการประเมินให้สถานศึกษาผ่านเกณฑ์ที่
กำหนดมุ่งเน้นที่จะสร้างเด็กไทยให้เรียนรู้ด้วย
ตนเองตลอดชีวิต มีทักษะการคิด วิเคราะห์
มีความสามารถด้านเทคโนโลยี มีคุณภาพ
รักษาวินัยธรรมไทย และมั่นใจตนเอง ในรุ่นแรก
ใช้ชื่อว่า 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน รุ่นที่ 2
โรงเรียนดีใกล้บ้าน และรุ่นที่ 3 โรงเรียน
ดีประจำอำเภอ ตามลำดับ

ปี 2547

ครูดีในดวงใจ รางวัลเกียรติยศของ
“ครู” ที่ได้รับการยกย่องศรัทธา เป็นผู้มี
จิตวิญญาณแห่งความเป็นครู ทุ่มช่วยเหลือ
นักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีผลงานเป็นที่ประจักษ์
เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียน
การสอน ส่งผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์และ
คุณภาพของนักเรียน โดยคัดเลือกจากผู้บริหาร
สถานศึกษา คณะครู นักเรียน ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง
กรรมการสถานศึกษา กรรมการเครือข่าย
ผู้ปกครอง นับว่าเป็นรางวัลสร้างขวัญและ
กำลังใจให้กับครูเป็นอย่างมาก

ปี 2548

ปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน เป็น
ปีแห่งการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเรียนการสอน
ปรับเปลี่ยนบทบาทของครูมุ่งเน้นให้ปฏิบัติจริง
แสวงหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง พัฒนา
ทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยมีเงื่อนไขสำคัญ
คือ 1) หลักสูตร ปรับให้ต่อเนื่อง เชื่อมโยง
เนื้อหาสาระที่เป็นวิชาการ วิชาชีพ และวิชา
ว่าด้วยความเป็นมนุษย์ให้มีความสมดุลกัน
2) เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนมีความสามารถ

เรียนรู้ และพัฒนานตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียน
สำคัญที่สุด 3) ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง
โดยใช้วิธีการประเมินผู้เรียนหลากหลายวิธี

ปี 2549

**การพัฒนาโรงเรียนต่ำกว่าเกณฑ์
มาตรฐาน (โรงเรียน I see U)** เป็นโรงเรียน
ที่ไม่สามารถผลักดันให้ตนเองผ่านเกณฑ์
มาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐาน
และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่ง
กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชนได้
ประสานงานกับ สพฐ. เพื่อช่วยเหลือและพัฒนา
โรงเรียนดังกล่าว ส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียน
ขนาดเล็ก โดยดำเนินงานโครงการโรงเรียน
I see U มติชน 30 ปี เช่น การระดมทุน
หาหนังสือดีเข้าห้องสมุดโรงเรียน ตัวอักษร
ซ่อนปัญญา และระดมทุนให้โรงเรียนจัดซื้อ
วัสดุอุปกรณ์การศึกษาที่จำเป็น จนส่งผลให้
โรงเรียนในโครงการประสบความสำเร็จ
เป็นอย่างดี

ปี 2550

การจัดงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน
จากเดิมที่เคยมีมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 และ
สพฐ. ได้นำมาดำเนินการครั้งแรกในปี 2550
เพื่อเป็นเวทีให้ครู นักเรียนแสดงออกตาม
ความสามารถของตนเองอย่างอิสระและ
สร้างสรรค์ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รวมทั้ง
การใช้กิจกรรมเป็นสื่อ เพื่อพัฒนาคุณธรรม

จริยธรรม เสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย และ
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร
และสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด โดยจัดเวที
การประกวดการแข่งขัน ระดับโรงเรียน
กลุ่มโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา ระดับภาค
และระดับชาติ จนถึงปัจจุบัน

ปี 2551

**หลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (Standard -
Based Curriculum)** เป็นหลักสูตรที่ สพฐ.
ใช้กรอบแนวคิดการอิงมาตรฐานต่อเนื่องมาจาก
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2544 และประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2551
ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด
8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนา
ผู้เรียน สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และ
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลักสูตรดังกล่าว
เน้นการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้
ทุกมาตรฐาน มีตัวชี้วัดความสำเร็จและสาระ
การเรียนรู้แกนกลางเป็นกรอบทิศทางในการ
จัดการเรียนรู้

ปี 2552

เรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ สพฐ. ดำเนินนโยบายเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพ เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษา กระจายโอกาสทางการศึกษาในสังคมไทย โดยคำนึงถึงการสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรม ให้เกิดขึ้นแก่ประชากรทุกกลุ่ม โดยรัฐบาล จัดงบประมาณ ค่าจัดการเรียนการสอน ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน และค่าจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้กับผู้เรียนทุกคน

ปี 2553

จุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง สพฐ. มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของคนไทยทั้งในด้านความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะอย่างเป็นระบบ ได้แก่ การอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น ทักษะการคิด ทักษะชีวิต ทักษะการสื่อสาร การแสวงหาความรู้ด้วย

ตนเอง การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การใช้ภาษาต่างประเทศ ตลอดจนคุณลักษณะด้านใฝ่ดี ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง และมีความมุ่งมั่นในการศึกษาและทำงาน

ปี 2554

รางวัลทรงคุณค่า (OBEC Award)

เป็นรางวัลแห่งเกียรติยศและศักดิ์ศรีอันทรงคุณค่าของการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดีประพฤติปฏิบัติตนตามรอยพระยุคลบาท มีจรรยาบรรณวิชาชีพต่อผู้เรียน ต่อตนเอง และต่อสังคม สพฐ. มอบให้กับผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความอดทนอดกลั้น ทุ่มเท เสียสละเวลา ประกอบด้วย รางวัลบุคคลยอดเยี่ยม ได้แก่ บุคลากรที่สังกัดสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรางวัลประเภทหน่วยงานยอดเยี่ยม ได้แก่ สถานศึกษายอดเยี่ยม และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายอดเยี่ยม

ปี 2555

โครงการแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย (One Tablet Per Child : OTPC) เป็นนโยบายรัฐบาลที่มุ่งสร้างโอกาสและความเท่าเทียมกันทางการศึกษาเพื่อให้เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทุกคนได้รับแท็บเล็ตพีซีเพื่อการเรียนรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารตามความสนใจและเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เด็กอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น และสนุกสนานกับการเรียนรู้ ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ โดยดำเนินการจัดซื้อเครื่องแท็บเล็ตพีซีให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทุกคน พร้อมทั้งพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร ให้สามารถใช้เครื่องแท็บเล็ตพีซีในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปี 2556

สถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมเพื่อการศึกษา (OBEC Channel) เป็นโครงการถ่ายทอดสดการจัดการเรียนการสอนจากสตูดิโอของ สพฐ. ไปยังโรงเรียนในสังกัด ผ่านทางระบบดาวเทียม IP Star ไปยังโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลกว่า 14,000 โรงเรียน โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบปัญหาขาดแคลนครูผู้สอนไม่ตรงกับวิชาเอก ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ โดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ซึ่งมีเนื้อหาสาระเน้นรายการที่สอนเพิ่มเติม เช่น สารคดี วรรณคดีที่สอนโดยใช้โครงงานเน้นวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ โครงการ OBEC Channel สพฐ. ได้รับความร่วมมือจาก บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) และบริษัท สามารถคอมมิวนิเคชั่นเซอร์วิส จำกัด สนับสนุนการจัดหาและติดตั้งอุปกรณ์รับสัญญาณ

ปี 2557

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่กระทรวงศึกษาธิการ ยังไม่ได้ปรับโครงสร้าง หลังจากนั้นมีการดำเนินงานและปี 2557 ถือว่าเป็นกระบวนการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน มีการประสานงานร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรภายนอก รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ปัญหา และการส่งต่อนักเรียน กิจกรรมที่สำคัญ เช่น สัปดาห์เยี่ยมบ้านนักเรียน การจัดกิจกรรม Classroom Meeting การพัฒนานักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา และพัฒนาบุคลากรให้ทำหน้าที่ครูแนะแนว

ปี 2558

โครงการสอนภาษาอังกฤษรูปแบบ English Bilingual Education (EBE) เป็นการพัฒนาครูสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลไทย ที่หวังจะให้ครู นักเรียน และคนไทยทุกคน สามารถฟัง สื่อสารภาษาอังกฤษได้ภายใน 3 ปี เพื่อต้องการพัฒนาเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง การเป็นพลโลก ที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นไทย โดยไม่ใช่เจ้าของภาษามาสอน แต่จะให้ครูไทยสอน

ภาษาอังกฤษ เพื่อให้ครูไทยได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองไปพร้อมๆ กับเด็ก ในการที่จะยกระดับความสามารถการสื่อสารภาษาอังกฤษของตน ให้มีความสามารถในการคิด และมีความรู้เท่าทันที่จะใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการศึกษาข้อมูลข่าวสารที่มีอย่างมากมายในโลกปัจจุบัน

ปี 2559

โครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เพื่อขับเคลื่อนการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ มีทักษะ

ในการคิดวิเคราะห์ และได้รับการพัฒนา
เต็มตามศักยภาพตามความสนใจและความ
ถนัดของนักเรียนแต่ละบุคคล และมีความสุข
กับการเรียนรู้ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และ
ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีความพึงพอใจ
ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และมีส่วน
ร่วมในการจัดการศึกษา **ลดเวลาเรียน** หมายถึง
การลดเวลาเรียนภาควิชาการของการเรียนรู้
ที่ผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้ เช่น การบรรยาย
การสาธิต การศึกษาใบความรู้ให้น้อยลง
เป็นต้น **เพิ่มเวลารู้** หมายถึง เพิ่มเวลา
และโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง
มีประสบการณ์โดยตรง คิดวิเคราะห์ ทำงาน
เป็นทีม และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุข
จากกิจกรรมสร้างสรรค์ อย่างหลากหลาย
มากขึ้น

ปี 2560

**การพัฒนาครูแนวใหม่ : การพัฒนาครู
ครบวงจร** เพื่อให้ข้าราชการครูสังกัด สพฐ.
ทุกคนได้พัฒนาตนเองตามความต้องการ
เป็นรายบุคคลตรงตามศักยภาพ นำความรู้
จากการอบรมไปใช้ประโยชน์ได้จริงและ
สามารถเชื่อมโยงกับการเลื่อนวิทยฐานะได้
ในอนาคต โดยกำหนดให้ครูได้รับงบประมาณ
คนละ 10,000 บาท สำหรับการลงทะเบียน
ออนไลน์ มีทั้งหมด 1,460 หลักสูตร มีครูเข้ารับ
การอบรมมากกว่า 200,000 คน

ปี 2561

โครงการสำคัญในปี 2561 มุ่งเน้นการ
ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มีทั้งการ
จัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนสามารถเลือกใช้
เครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง การสร้างการ
มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เช่น โครงการ
โรงเรียนประชารัฐ และโรงเรียนร่วมพัฒนา
หรือ Partnership School ให้ภาคเอกชน
มีส่วนร่วมเพิ่มเติมด้านการบริหารจัดการและ
การจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา 15 ปี สพฐ.
มีผู้บริหารระดับเลขาธิการ 8 คน มีหน่วยงาน
ที่รับผิดชอบในส่วนกลางระยะแรก (ปี 2546)
12 หน่วยงาน เพิ่มเป็น 26 หน่วยงาน
ในปัจจุบัน ในเขตพื้นที่การศึกษาระยะแรก
(ปี 2546) 175 เขตพื้นที่การศึกษา เพิ่มเป็น
225 เขตพื้นที่การศึกษา ปัจจุบันจำนวน

สถานศึกษาสามหมื่นกว่าแห่ง จำนวนนักเรียนแปดล้านกว่าคน บุคลากรสี่แสนกว่าคน นับเป็นองค์กรที่ขนาดใหญ่มาก เป็นองค์กรที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยที่พัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารระดับประเทศ ตั้งแต่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารระดับสูง โดยเฉพาะในสพฐ. ได้พยายามผลักดันโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษามากมายหลายโครงการ เพื่อให้การศึกษาของคนไทยมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นที่ได้กล่าวถึง เช่น ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (English Program) โรงเรียนมาตรฐานสากล (World Class Standard School) การนิเทศแนวใหม่ ใส่ใจสะท้อนคิด การจัดตั้งศูนย์นิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ศนฐ.) โครงการครูคืนถิ่น โครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน (Spirit of ASEAN) ศูนย์บ่มเพาะอัจฉริยภาพนักเรียน (The Talent Nurturing Center) โรงเรียนศักยภาพสูง (Premium School) โรงเรียนดีศรีตำบล โครงการรินน้ำใจสู่น้องवाई โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ อังกฤษ และสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โครงการวิถีพุทธ โครงการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล

ในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนสะเต็มศึกษา (STEM Education) โครงการครูผู้ทรงคุณค่าแห่งแผ่นดิน (จางครูเกษียณ) การเรียนต่อสายอาชีพ การเกลี่ยอัตรากำลังครู การปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา ทุนการศึกษาพระราชทาน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนแม่เหล็ก การพัฒนาห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม การพัฒนาโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยให้เป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค ฯลฯ จากโครงการทั้งหลายดังกล่าว มีเป้าหมายสำคัญเพื่อสร้างบุคลากรในองค์กรให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น เพื่อร่วมกันพัฒนาประเทศให้เจริญยิ่งขึ้นต่อไป

สพฐ.

กับเพียงส่วนหนึ่งของความสำเร็จ

• ทรงวุฒิ มลิวัลย์ : ที่ปรึกษาด้านโครงการอาหารกลางวัน

การทำงานที่นับว่ายาก การทำงานที่นับว่าลำบากยากยิ่ง ไม่มีงานใดเกินการทำงาน การศึกษา เพราะในขณะที่คนวงการศึกษากำลังทำงานกันหามรุ่งหามค่ำ หน้าดำคร่ำเครียด แต่สังคมกลับสงสัยว่า เขากำลังทำอะไรกันอยู่แน่นอนเพราะการศึกษาไม่ใช่อาหารเข้า อาหารกลางวัน อาหารเย็น ที่ประชาชนคนในสังคมต้องให้ความสนใจ แต่การศึกษาจะมีผลกระทบต่อสังคมก็ต่อเมื่อลูกหลานตัวเองต้องการหาที่เรียนและไม่ได้ที่เรียนดังใจหวัง กับเมื่อเรียนจบแล้วไม่มีงานทำ และเมื่อสื่อมวลชนกระพือข่าวผลสัมฤทธิ์จากการประเมิน O - NET NT ตกต่ำไม่ได้ตามเกณฑ์ที่ควรจะเป็น แต่ลืมไปว่าการจัดการศึกษาไม่ได้อยู่ที่โรงเรียนอย่างเดียว บ้านเองก็มีส่วนเป็นโรงเรียน เป็นแหล่งเรียนรู้ อีกส่วนหนึ่งของนักเรียน คุณครู คือ พ่อแม่คนที่สองของนักเรียน ดังนั้น ความเฉลียวฉลาดของนักเรียน พ่อแม่ซึ่งเป็นครูคนที่ 1 จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อนักเรียนไม่แพ้คุณครูที่อยู่โรงเรียน

การเดินทางไปบนถนนสายการศึกษาเป็นเวลา 15 ปี นับว่า ไม่น้อยเลยทีเดียว เปลี่ยนรัฐมนตรีที่กำกับ เปลี่ยนเลขาธิการ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คนแล้ว

คนเล่า ทั้งในสภาวะที่ถูกกดดัน สภาวะที่มีความสุข นโยบายเปลี่ยน หลักการเปลี่ยน แต่เป้าหมายการดำเนินงานยังคงมุ่งหน้าสู่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่เคยเปลี่ยน ยังคงยึดมั่นในวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และนโยบายเพื่อโรงเรียน 30,324 โรงเรียน นักเรียน 6,841,452 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา 400,950 คน และข้าราชการพลเรือนส่วนกลาง 866 คน

ด้วยหลักการที่แน่วแน่ มุ่งพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนทุกระดับ ทุกประเภท การขยายโอกาส สิทธิความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เพื่อการเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง ครอบคลุมผู้เรียนทุกคน ให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและมีคุณภาพ เร่งรัดพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา และพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เฉพาะอย่างยิ่งการให้โอกาส เสมอภาค และลดความเหลื่อมล้ำ คือ หัวใจสำคัญ นอกเหนือจากหัวใจหลัก คือ ยกระดับผลสัมฤทธิ์

เพียงส่วนหนึ่งของความสำเร็จ

เรียนฟรี เรียนดี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ
ทั้งรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 และ
รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 ต่างมีเจตนารมณ์
ให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานเป็นเวลาสิบสองปี อย่างทั่วถึงและมี
คุณภาพ ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษา
ภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย
ใน 5 กรณี คือ ค่าเล่าเรียน (เงินอุดหนุนรายหัว)
กิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หนังสือเรียน
อุปกรณ์การเรียน และเครื่องแบบนักเรียน
ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 9 มีนาคม 2552

สิ่งที่ประชาชนได้รับ คือ การลดค่าครองชีพ
ของผู้ปกครอง ความเสมอภาค ความเป็นธรรม
ในโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนในกลุ่ม
ผู้ด้อยโอกาส ทั้งผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ
ผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ผู้บกพร่องทางร่างกาย
และสติปัญญา และชนต่างวัฒนธรรม รวมทั้ง
ยกระดับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในชุมชน

นโยบายเรียนฟรี เรียนดี 15 ปี อย่างมี
คุณภาพ มุ่งลดค่าใช้จ่ายผู้ปกครอง เพิ่มโอกาส
ทางการศึกษา พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและ
ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา

การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก

จากผลการทดสอบความสามารถพื้นฐาน
ของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT)
ปีการศึกษา 2560 ใน 3 ด้าน คือ ความ
สามารถด้านภาษา (Literacy) ความสามารถ
ด้านการคิดคำนวณ (Numeracy) ความ
สามารถด้านเหตุผล (Reasoning Ability)
ปรากฏว่า โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดเล็ก
พิเศษ (นักเรียนไม่เกิน 120 คน) มีผลการ
ทดสอบทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างจากโรงเรียน
ขนาดกลางและขนาดใหญ่

ขนาดโรงเรียน	ด้านภาษา	ด้านคิดคำนวณ	ด้านเหตุผล	รวม
ขนาดเล็ก	50.21	37.42	44.02	43.88
ขนาดกลาง	50.87	37.62	44.26	44.27
ขนาดใหญ่	50.31	36.75	43.29	43.45

เหตุผลที่โรงเรียนขนาดเล็กและขนาด
เล็กพิเศษ มีผลการทดสอบอยู่ในระดับใกล้เคียง
กับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ก็เนื่อง
มาจากในระยะหลายปีที่ผ่านมาสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ได้ตระหนักถึงความยากลำบากในการบริหาร
จัดการโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดเล็กพิเศษ
จึงเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการส่งเสริม
สนับสนุนในทุกวิถีทาง โดยมุ่งหวังให้โรงเรียน
ขนาดเล็กและขนาดเล็กพิเศษจัดบริการ
การศึกษาอย่างมีคุณภาพใช้ทรัพยากรอย่างมี
ประสิทธิภาพและมีการบริหารจัดการแบบ
มีส่วนร่วมกับชุมชน โดยคณะกรรมการ

ภาคี 4 ฝ่าย ประกอบด้วย ผู้แทนครู ผู้แทน
ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และผู้แทนนักเรียน

ตัวช่วยที่มีผลอย่างมากในการพัฒนา
คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กและ
ขนาดเล็กพิเศษ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล
ผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television :
DLTV) และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทาง
ไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Distance
Learning Information Technology : DLIT)
ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 จนถึงปัจจุบัน

อาหารกลางวันกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน

หากเปรียบเทียบการจัดการศึกษากับการผลิต
สินค้า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คือ
สินค้า ครู คือ กระบวนการผลิตหรือเครื่องจักร
ผลผลิตจะดีได้วัตถุดิบและกระบวนการผลิต
ต้องดีด้วย

การศึกษาก็เช่นกัน ไม่ว่าครูจะเก่งจะดี
เพียงใดย่อมก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีตามที่สังคม
ต้องการไม่ได้มาก หากวัตถุดิบ คือ ตัวเด็ก
นักเรียน เป็นวัตถุดิบที่ไม่มีคุณภาพ เป็นวัตถุดิบ
ที่ยังมีปัญหาภาวะทุพโภชนาการ เด็กยังผอม
เด็กยังเตี้ย เด็กยังอ้วน ไม่ว่ากระบวนการผลิต
หรือเครื่องจักร คือ ตัวครูจะเก่งอย่างไร
ย่อมสร้างผลผลิต คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ออกมาได้ไม่เต็มศักยภาพเช่นเดียวกัน

ชนส่วนใหญ่จะเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนของนักเรียน สังกัด สพฐ. กับ
หน่วยงานทางการศึกษาอื่น โดยที่ไม่ได้คำนึง
ถึงตัวนักเรียนซึ่งมีคุณภาพชีวิต ความพร้อม
ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงดัง
“ฟ้ากับเหว”

กองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันใน
โรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งตั้งขึ้นตามพระราช
บัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน
ในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535 ที่มีทุน
ประเดิมอยู่ 6,000 ล้านบาท นำเฉพาะดอกผล
มาใช้เพื่อพัฒนาภาวะทุพโภชนาการของ
นักเรียนทุกระดับ

สำนักงานกองทุนเพื่อโครงการอาหาร
กลางวัน เป็นสำนักภายใน สพฐ. ที่ดูแล
รับผิดชอบการดำเนินงานของกองทุนฯ ในรอบ
หลายปีที่ผ่านมา ได้ดำเนินการตามแผน
ปฏิบัติการประจำปี โดยผ่านความเห็นชอบ
ของคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ ซึ่งมี
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน
เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เป็นเลขานุการ

ดร.บุญรักษ์ ยอดเพชร เป็นเลขาธิการ
กพฐ. ที่กล่าวประกาศให้ภาวะโภชนาการ
ของนักเรียนเป็นตัวชี้วัดของสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาและตัวชี้วัดของโรงเรียน
ซึ่งหมายความว่า ต่อแต่นี้ไปโรงเรียนที่ดี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาก็ดี ต้องหันมา

ให้ความสนใจภาวะโภชนาการของนักเรียนว่า ความผอม ความเตี้ย ความอ้วน เป็นไปตามเกณฑ์ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข กำหนดไว้หรือไม่ คือ ภาวะความผอมไม่เกินร้อยละ 7 ภาวะความเตี้ย ไม่เกินร้อยละ 5 และ ภาวะความอ้วนไม่เกินร้อยละ 10

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2537 ความตอนหนึ่งว่า “...การที่นักเรียนปฏิบัติตามโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน นอกจากจะได้ผลโดยตรงคือ ให้อิ่มท้อง ก็จะทำให้เด็ก ๆ เจริญเติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์ พร้อมทั้งร่างกายและสติปัญญาสามารถศึกษาเล่าเรียนและสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงให้แก่ตนเองและประเทศชาติต่อไปได้ผลดีอีกประการหนึ่งของโครงการนี้ที่หลายคนอาจมองไม่เห็น ก็คือ เป็นการฝึกฝนให้เด็กนักเรียนได้ปฏิบัติและเรียนรู้วิชาการต่างๆ อย่างกว้างขวางทั้งด้านการเกษตร การชลประทาน และโภชนาการ รวมทั้งให้รู้จักพึ่งตนเอง รู้จักทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในภายภาคหน้า...”

กองทุนฯ เองก็ได้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนดำเนินการในโครงการใหญ่ๆ 3 โครงการ คือ

1. โครงการส่งเสริมผลผลิตเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ซึ่งก็คือโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน

2. โครงการพัฒนาระบบสุขาภิบาลอาหารที่ดีในโรงเรียน คือ โครงการที่สนับสนุนงบประมาณไปปรับปรุงโรงอาหาร เครื่องครัว โต๊ะ เก้าอี้ สำหรับนักเรียนนั่งรับประทานอาหาร บอร์ดักไขมัน ฯลฯ

3. โครงการพัฒนาระบบน้ำดื่มสะอาดในโรงเรียน โดยการสนับสนุนเครื่องกรองน้ำดื่มที่สามารถผลิตน้ำดื่มให้เพียงพอต่อนักเรียน อุปกรณ์เก็บน้ำ อุปกรณ์เติมน้ำ อุปกรณ์เดินสายต่อท่อ ฯลฯ แต่ไม่อนุญาตให้จัดซื้อเครื่องทำน้ำเย็น

นอกจากนี้ยังมีโครงการที่ส่งเสริมสนับสนุนภาวะโภชนาการที่ดีให้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษาอีกจำนวนหลายโครงการในแต่ละปี

ยังคงหวังว่า การปฏิรูปการศึกษาไม่ว่าจะในอนาคตอันใกล้ หรือไกลโพ้น ไม่ว่า สพฐ. จะยังคงเป็น สพฐ. หรือปรับเปลี่ยนชื่อองค์กรเป็นอย่างไร แต่บุคลากรของ สพฐ. ในปัจจุบันคงจะยังมุ่งมั่นจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาคนสู่การพัฒนาประเทศ เพื่อความ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ตลอดไป

สานต่ออภิวัตถ์การเรียนรู้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 : การส่งเสริมทักษะกระบวนการและคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในมิติใหม่

• ดร.อดิสรณ์ เรืองกิจจานันท์ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

“คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” คือ วิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ซึ่งมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลงทั้งเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม รวมทั้งวิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ในปัจจุบันเป็นยุคที่ก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้สภาวการณ์ของโลกรวมถึงประเทศไทยเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงและเกิดปัญหาในทุกด้าน การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนไทยสามารถเอาตัวรอดได้เมื่อต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงเป็นหน้าที่สำคัญของผู้สอนที่จะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการสอน โดยจะต้องวิเคราะห์ว่า ผู้เรียนควรมีทักษะกระบวนการและคุณลักษณะใดเมื่อต้องดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและความท้าทายคือจะจัดการเรียนรู้อย่างไร

ซึ่งแนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจและมีแนวทางในการสอนให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก แต่แนวคิดที่สำคัญคือการรู้จักคุณค่าและนำตัวตนของ “ความเป็นไทย” มาเป็นต้นแบบและใช้เป็นพื้นฐานของการขับเคลื่อนการศึกษา เพราะเป็นหลักการที่มีฐานคิดตามบริบทของประเทศไทย ซึ่งสามารถนำพาให้ประเทศไทยผ่านพ้นวิกฤตการณ์ต่างๆ มาได้ ซึ่งเชื่อได้ว่า วิถีทางอย่างไทยจะสามารถช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนมีความสุขในห้องเรียนแห่งศตวรรษที่ 21

สองทศวรรษกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากการวิจัย และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) และผลการพัฒนาการศึกษาในช่วงปี 2552-2559 พบว่าด้านคุณภาพการศึกษา ผลการพัฒนายังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่า

ค่าเฉลี่ยมาก และต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย เห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ในขณะที่ทักษะการเรียนรู้และการใฝ่หาความรู้ของคนไทยเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน อย่างไรก็ตาม เยาวชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจอ่านหนังสือประเภทข้อความในสื่อสังคมออนไลน์/SMS/ E-mail นอกจากนี้ยังมีการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น โดยลักษณะการใช้เทคโนโลยีส่วนใหญ่ยังเป็นแบบตั้งรับ ผู้เรียนใช้เพื่อการสืบค้นเนื้อหาสาระ แต่ยังขาดความสามารถในการจัดการและการสังเคราะห์ข้อมูลที่สืบค้นได้ รวมถึงการใช้ประโยชน์ด้านอื่นส่วนประเด็นคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน พบว่า จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มลดลง อย่างไรก็ตาม ยังต้องมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้นเนื่องจากผู้เรียนขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

เมื่อทบทวนวิสัยทัศน์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-2561) กำหนดให้ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” โดยมีเป้าหมายยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาเพื่อคนไทยและการศึกษาไทยมีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล ใฝ่รู้ : สามารถเรียนรู้ด้วย

ตนเอง รักการอ่านและแสวงหาความรู้ ใฝ่ดี : มีคุณธรรมพื้นฐาน มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสาธารณะมีวัฒนธรรมประชาธิปไตย และคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ : มีทักษะในการคิดและปฏิบัติ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแข่งขัน สะท้อนให้เห็นว่า จากการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้เรียนมีความใฝ่รู้และใฝ่ดี ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วอาจจะเกิดจากการได้รับการปลูกฝังกล่อมเกลียดด้วยลักษณะของความเป็นไทย

จากผลของการพัฒนาการศึกษาในสองทศวรรษข้างต้น ถ้าพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ยังเป็นปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของผู้สอน ซึ่งจะต้องพัฒนาและส่งเสริมท่ามกลางพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจ สังคมโลก โครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัย รวมทั้งผลกระทบจากความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น จึงต้องมีการปรับกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ดังที่ วิจารณ์ พานิช (2557) ได้แสดงทรรศนะไว้ว่า กระบวนทัศน์ใหม่

ของการศึกษา คือ การเปลี่ยนจากการเน้นการสอนเป็นส่งเสริมการเรียนรู้ และเปลี่ยนฐานการเรียนรู้จากตำรา เป็นเรียนรู้จากชีวิตจริง และการปฏิบัติจริง

โดยสรุปแล้ว ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการปลูกฝังทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ควบคู่กับเนื้อหาในสาระวิชาหลัก ซึ่งจะช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียนรู้จักคิด เรียนรู้ แก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดชีวิต นอกจากนี้ยังจะต้องส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน โดยแทรกประเด็นและแนวคิดบางเรื่องที่ต้องเสริมเพิ่มเติมหรือปรับจากหลักสูตรเดิมที่เคยใช้กันมา หรือคุณลักษณะที่สังคมต้องการ

อภิวัดการณ์การเรียนรู้สู่กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษใหม่ ด้วยเหตุว่าโลกเกิดความเปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านของรูปแบบเศรษฐกิจ การพึ่งพาอาศัยในระดับโลกที่เพิ่มมากขึ้น และภูมิทัศน์ในการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป (มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2556) ส่งผลให้เกิดความรู้นับวันเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ทั้งผู้สอนและผู้เรียนจะต้องปรับกระบวนทัศน์ในการเรียนรู้ ซึ่งจะมีความแตกต่างไปจากกระบวนทัศน์เดิม ดังที่ Darling-Hammond (2010) อธิบายถึงเป้าหมาย

การศึกษาสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไว้ 5 ประการ คือ 1) เข้าใจความหมายและความเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดกับปัญหาในเชิงรูปธรรม 2) สามารถประยุกต์ใช้แนวคิดและความรู้ในสถานการณ์จริงที่มีความซับซ้อน 3) ปรับใช้ความรู้และทักษะในสถานการณ์ใหม่ๆ 4) สื่อสารแนวคิดและร่วมมือกันทำงานเพื่อแก้ปัญหา และ 5) มีความสามารถในการเรียนเพื่อเรียนรู้ด้วยตนเอง

โลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว เด็ก เยาวชน และพลเมืองโลกจำเป็นต้องมีการปรับตัวในการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและมีความสุข ดังที่ กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา (2559) กล่าวถึงวัฒนธรรมของการเรียนรู้ชุดใหม่ของโลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลง 3 กระแสหลัก คือ 1) ไม่มีการผูกขาดความรู้ 2) ไม่มีการผูกขาด ข้อมูล และ 3) เทคโนโลยีและนวัตกรรมเกิดขึ้นใหม่ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมเต็มตลอดเวลา ดังนั้น เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับกระแสดังกล่าว วัฒนธรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบสำคัญ คือ 1) เรียนรู้แล้วมีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม 2) เรียนรู้ด้วยการปรับตัวตลอดเวลา ไม่ยึดติดกับสิ่งที่เคยเรียนรู้มา และ 3) เรียนรู้สถานการณ์หรือเหตุการณ์จากมุมมองใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม

จากที่กล่าวมาข้างต้น เกิดคำถามว่า กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษานั้นทำให้ ทั้งผู้สอนและผู้เรียนปรับตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เพียงใด และจะต้องปรับตัวและเปลี่ยนแปลง อย่างไรบ้าง ในฐานะผู้สอนรุ่นใหม่คงจะไม่ได้ รับผิดชอบต่อมากนัก เพราะการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นได้มีการเตรียมรับมือไว้บ้างแล้วในช่วง ของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นสำหรับ ผู้สอนรุ่นเก่าที่จะต้องทำความเข้าใจลักษณะ ของผู้เรียนในศตวรรษใหม่ และการเรียนรู้ เทคโนโลยีสำหรับนำมาใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการ สามารถสรุปประเด็นเกี่ยวกับกระบวนทัศน์ใหม่ ทางการศึกษาที่ทั้งผู้สอนและผู้เรียนจะต้องมี การเตรียมความพร้อม มีประเด็นดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงจากบทบาทของ ผู้สอนมาเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้
2. การเปลี่ยนจากการเรียนรู้เพียงแต่ ในตำรา เป็นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง และให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิต
3. การเปลี่ยนจากการเรียนรู้จาก หนังสือเรียน (Text-Based Learning) เป็นการเรียนรู้จากเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT-Based Learning) หากแต่ผู้สอนรุ่นเก่า อาจจะต้องมีการปรับตัวเพิ่มมากขึ้นในการ เรียนรู้เทคโนโลยีไปพร้อมกับผู้เรียน

4. การเปลี่ยนจากการเรียนรู้แบบตัวใคร ตัวมัน (Individual Learning) เป็นการเรียนรู้ แบบร่วมกัน (Collaborative Learning)

5. การเน้นที่สอน “ทักษะ” เป็นหลัก และให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบ “รู้จริง” เพื่อที่จะได้ “เรียนรู้ตลอดชีวิต”

ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงจาก บทบาทของผู้สอนมาเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ การเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้ แบบร่วมกัน เมื่อพิจารณาแล้วสอดคล้องกับ แนวทางในการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 24 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการ ปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและ เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความ รอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียน อาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

นอกจากนี้ การเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้สอนจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง และการเรียนรู้จากเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินยุทธศาสตร์ของการส่งเสริม พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถจัดการ เรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพในรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ TEPE Online (Teachers and Educational Personnels Enhancement based on Mission and Functional Areas as Majors) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) และการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (Active Learning) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) เห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่กำลังจะเกิดขึ้น ดำเนินไปตามการเปลี่ยนแปลง ของสังคมโลก ซึ่งปรับตัวได้ไม่ยาก และบางส่วน มีการคาดการณ์ถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น จึงมีการ วางแผนและเตรียมรับมือไว้แล้วสำหรับการ แก้ไขปัญหาหรือส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ ได้อย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลง และสิ่งสำคัญ ที่ควรเร่งส่งเสริมให้เกิดทั้งผู้สอนและผู้เรียน คือ จะสอนอย่างไรให้ผู้เรียน “ต้องการที่จะเรียนรู้” และมี “การเรียนรู้ทักษะ ในการเรียนรู้” (Learning How to Learn หรือ Learning Skills) และเรียนรู้ทักษะในการสร้างนวัตกรรม” ดังที่ วิจารณ์ พานิช (2555) กล่าวไว้ว่า ทักษะ ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมนี้อยู่ที่ยอด ของ Knowledge-and-Skills Rainbow

ซึ่งเป็นหัวใจของทักษะเพื่อการดำรงชีวิต ในศตวรรษที่ 21

สานต่ออภิวินัยการเรียนรู้ทักษะ แห่งศตวรรษที่ 21

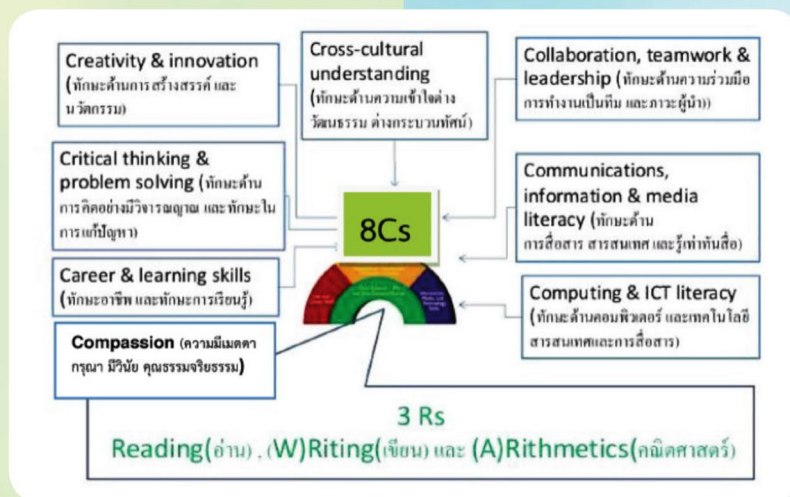
การเรียนรู้ในโลกปัจจุบันให้ความสำคัญ ในประเด็นของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็น แนวคิดและข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการศึกษา ที่ถูกผลิต พัฒนา สนับสนุน และเผยแพร่ โดยองค์กรต่างๆ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน หลายแห่งทั่วโลกอย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็น วาระทางการศึกษาที่สำคัญในปัจจุบัน และมีการ กำหนดเป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) ประกอบด้วย 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดคำนวณ (Arithmetics) และทักษะ 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่าง มีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้าน ความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross - Cultural Understanding) ทักษะ ด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และ ภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการใช้

คอมพิวเตอร์และการรู้เท่าทันเทคโนโลยี (Computing & ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และการเรียนรู้ (Career & Learning Skills) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทัน

สื่อ (Communications, Information & Media Literacy) ความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรมจริยธรรม (Compassion) (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2560: 79-80)

แผนภาพที่ 1 คุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

ที่มา : แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579

การพัฒนาคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนข้างต้น เป็นสิ่งที่ท้าทายผู้สอน ในการศึกษาและปรับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทั้งทักษะ กระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งนักวิชาการได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้หลายแนวคิด แนวคิดหนึ่งที่น่าสนใจคือ “*อภิวัดน์การเรียนรู้*” โดย ประเวศ วะสี (2557) นำเสนอแนวคิดไว้ในเอกสาร “*อภิวัดน์ การเรียนรู้...สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย*”

ซึ่งครอบคลุมเรื่องแนวคิดการปฏิรูปประเทศไทย การปฏิรูปโครงสร้างอำนาจ การปฏิรูปการศึกษา ในระดับจังหวัด ยุทธศาสตร์การสื่อสาร มหาวิทยาลัย และการบริหารยุทธศาสตร์ เพื่อการอภิวัดน์การเรียนรู้ สาระจากแนวคิดนี้ ช่วยให้ทบทวนและจุดประกายแนวคิด ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา และได้แนวทางสำหรับนำไปประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษใหม่

อีกหนึ่งแนวคิดสำคัญของการนำมาขยายเป็นบทความนี้คือ “อภิวินัยการเรียนรู้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” ซึ่งนำเสนอไว้ในเอกสาร “ปลูกโลกการสอนให้มีชีวิตห้องเรียนแห่งศตวรรษใหม่” โดย ทิศนา ขัมมณี (2557) เป็นการรายงานผลการทบทวนและสังเคราะห์องค์ความรู้ในหัวข้อ “อภิวินัยการเรียนรู้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 : ทักษะกระบวนการคิดและทักษะกระบวนการทางสังคม” ซึ่งนำเสนอแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นหนักที่บทบาทของ “ครู” ในฐานะผู้จัดการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การขยายความถึงเรื่องทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 จากมุมมองของโลกสากล การเทียบเคียงให้เห็นระหว่างหลักการเรียนรู้ทักษะกระบวนการ และหลักการสอนทักษะกระบวนการ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง หากผู้สอนนำ

แนวคิดไปปฏิบัติและขยายต่อก็จะทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนทักษะกระบวนการเพื่อการศึกษาของไทยจะเกิดการอภิวินัยการเรียนรู้

ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในมิติใหม่

จากการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามหลักเกณฑ์ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 พบว่า คุณลักษณะยังไม่สอดคล้องและอาจขัดแย้งกับแนวทางการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อีกทั้งคุณลักษณะบางข้อยากสำหรับผู้ปฏิบัติในการนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้หรือมุ่งมั่นในการทำงาน

การสานต่ออภิวินัยการเรียนรู้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในบทความนี้ มีได้นำเสนอแนวทางการสอนทักษะกระบวนการ เพราะรองศาสตราจารย์ ดร.ทิศนา ขัมมณี นำเสนอไว้อย่างสมบูรณ์สำหรับนำไปประยุกต์ใช้แล้ว แต่เป็นการสานต่อเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการกำหนดทักษะของผู้เรียนที่จำเป็นต้องมีในศตวรรษที่ 21 อันเป็นพื้นฐานของการเป็นพลเมืองที่มีคุณลักษณะตามที่โลกต้องการ ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศ (2015) นำเสนอไว้ตามแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 ทักษะที่ผู้เรียนต้องมีในศตวรรษที่ 21 (World Economic Forum, 2015)

ที่มา: <https://widges.weforum.org/nve-2015/chapter1.html>

จากแผนภาพจะเห็นได้ว่า ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สามารถจัดได้เป็นความรู้พื้นฐาน ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยจำแนกเป็นทักษะย่อยได้ ดังนี้

1. ความรู้พื้นฐาน (Foundational Literacies) ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ประกอบด้วย ทักษะการรู้เรื่องสามารถอ่านออกเขียนได้ ทักษะด้านการคิดคำนวณ ทักษะด้านวิทยาศาสตร์ ทักษะด้าน ICT ทักษะความรู้ด้านการเงิน/เศรษฐกิจ และทักษะความรู้เรื่องศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

2. ความสามารถ (Competencies) ในการแก้ไขปัญหาที่ท้าทายและซับซ้อน ซึ่งนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องมี ประกอบด้วย ทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา ทักษะการมีความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการมีส่วนร่วม (ความร่วมมือ)

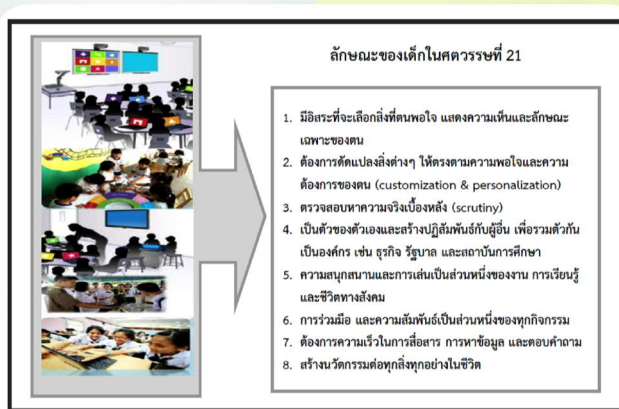
3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Character Qualities) ที่นักเรียนต้องมีเพื่อจัดการกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ประกอบด้วย ความอยากรู้อยากเห็น ความคิดริเริ่มทำสิ่งใหม่ๆ ความอดทน พยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ความยืดหยุ่นในการปรับตัว ความเป็นผู้นำ และความตระหนักหรือรับรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ความรู้พื้นฐาน ความสามารถ และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนใน ศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดที่ World Economic Forum เสนอข้างต้น มีทั้งข้อที่เหมือนและ แตกต่างจากทักษะและคุณลักษณะตามที่ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 มุ่งพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 แต่จากที่ กล่าวไว้ข้างต้นว่า ทักษะของผู้เรียนที่จำเป็น ต้องมีในศตวรรษที่ 21 เป็นพื้นฐานของการเป็น พลเมืองที่มีคุณลักษณะตามที่โลกต้องการ ดังนั้น ผู้สอนควรตระหนักในการจัดการเรียน การสอนแต่ละครั้งว่าการพัฒนาทักษะและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ไม่เพียงแต่ คำนึงถึง 3Rs 8Cs เท่านั้น ควรมีเป้าหมายเพื่อ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสู่สากล และจัด กิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับทักษะ และคุณลักษณะ เพื่อความเป็นพลเมืองโลกด้วย

นอกจากนี้ การพัฒนาให้ผู้เรียนเกิด ทักษะและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 หรือ คุณลักษณะของพลเมืองโลก เป็นสิ่งที่ท้าทาย สำหรับผู้สอน เพราะเมื่อเกิดความคาดหวัง จากสังคมและโลกเกี่ยวกับทักษะ และ คุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน สาเหตุ ของความคาดหวังย่อมมาจากปัญหาที่เกิดจาก ผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจะต้องทำความเข้าใจว่า โลกในศตวรรษที่ 21 มีผลให้บริบทต่างๆ ของสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เด็กและ เยาวชนก็ย่อมที่จะต้องมียุคสมัยที่แตกต่าง ไปด้วย ซึ่ง วิจารย์ พานิช (2555) ได้กล่าวถึง ลักษณะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยอ้างจาก หนังสือ 21st Century Skills : Learning for Life in Our Times ระบุถึงลักษณะ 8 ประการ ของเด็กสมัยใหม่ไว้ ซึ่งนำเสนอได้ตามแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ 3 ลักษณะของเด็กในศตวรรษที่ 21

(พัฒนาจาก วิจารย์ พานิช (2555) ลักษณะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จากหนังสือ 21st Century Skills : Learning for Life in Our Times)

เมื่อพิจารณาลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบกับการพิจารณาถึงความเป็นพลวัตของโลกในศตวรรษที่ 21 การปฏิวัติดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษใหม่ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัย การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางฯ ตามหลักเกณฑ์ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ ยังนำสาระสำคัญของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนการวิเคราะห์ตามแนวคิดของนักวิชาการ (Hanvey,1982; The Partnership for 21st

Century Skills, 2011; กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ได้แก่ ความรู้เรื่องการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกหรือพลวัตโลก การพัฒนาอย่างยั่งยืนหรือการศึกษาตลอดชีวิต ความรู้ความเข้าใจเชิงพหุวัฒนธรรม ทักษะในการดำรงชีวิต และจิตสำนึกที่มีต่อโลก มาร่วมในการวิเคราะห์และประมวลทักษะกระบวนการและคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

จากการศึกษาหลากหลายแหล่งความรู้ ได้แนวคิดเกี่ยวกับทักษะกระบวนการและคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในมิติใหม่สำหรับเด็กและเยาวชนไทยเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นพลเมืองโลก ดังนี้

แผนภาพที่ 4 ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในมิติใหม่

ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในมิติใหม่

จากการวิเคราะห์ได้ภาพลักษณ์ที่สำคัญ คือ เด็กและเยาวชนต้องเป็นพลเมืองของไทย และพลโลกที่มีคุณภาพ และต้องมีทักษะกระบวนการและคุณลักษณะความเป็นพลเมือง เพื่อจะสามารถดำเนินชีวิตบนโลกยุคปัจจุบันได้

อย่างมีความสุข ด้วยการมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และทักษะกระบวนการปฏิบัติ ทักษะกระบวนการทางปัญญา และทักษะกระบวนการทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กัน

ทักษะกระบวนการ จำแนกประเภทของทักษะกระบวนการ 3 ด้าน และองค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 1) ทักษะกระบวนการปฏิบัติ (Performance Skills) ได้แก่ ทักษะการอ่านออกเขียนได้ ทักษะการวิเคราะห์ตัวเลขและการใช้เหตุผล และทักษะทางคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี
- 2) ทักษะกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Skills) ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
- 3) ทักษะกระบวนการทางสังคม (Social Skills) ได้แก่ ทักษะความเข้าใจเชิงพหุวัฒนธรรม ทักษะการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น และทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในมิติใหม่ เน้นคุณธรรมและจริยธรรมที่เด็กและเยาวชนพึงมีในฐานะพลเมืองของประเทศที่จะก้าวไปสู่ความเป็นพลโลก ความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม และความอดทน พยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่นำเสนอไว้นี้ วิเคราะห์จากทัศนะของนักวิชาการและหน่วยงานการศึกษาที่ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะ

และคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยการสานต่ออภิวินัยการเรียนรู้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สู่ทักษะและคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของผู้สอนในการเตรียมทักษะการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของโลกจริง และที่สำคัญผู้เรียนได้เรียนรู้อย่าง “รู้จริง” ซึ่งจะทำให้เกิด “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” และสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ได้อย่างสอดคล้องกับบริบทของการดำเนินชีวิต

ขับเคลื่อนทักษะการเรียนรู้สู่สากล บนพื้นฐานของความเป็นไทย

การขับเคลื่อนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ในศตวรรษที่ 21 มีนักวิชาการนำเสนอแนวทางไว้หลายลักษณะและหลายแนวทาง แต่หลักการที่น่าสนใจและสอดคล้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงการแสวงหาความรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ หลักการเรียนรู้ตามที่คณะกรรมการการศึกษานานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (2560) เสนอไว้สำหรับจัดการศึกษาเรื่อง “*Learning: The Treasure Within*” หรือ “*การเรียนรู้ : ขุมทรัพย์ในตน*” โดยมีสาระสำคัญตอนหนึ่งที่กล่าวถึง “*สี่เสาหลักทางการศึกษา*” ที่เป็นหลักการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย การเรียนรู้ 4 ลักษณะ ได้แก่ การเรียนเพื่อรู้ (Learning to Know) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง (Learning to Do) การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันและการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น (Learning to Live Together) และการเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to Be) ซึ่งใช้เป็นหลักยึดให้จัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับยุคสมัย

เมื่อทบทวนการจัดการศึกษาในช่วงปฏิรูปการศึกษา และพิจารณาแนวทางสำหรับการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษใหม่ ปฏิเสธไม่ได้ว่า แนวทางที่ทำให้การศึกษาไทยมีความเข้มแข็ง และเป็นพื้นฐานของการขยายความคิดไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนา

ประสิทธิภาพของการศึกษาได้เทียบเท่ากับสากล ก็คือ “*ลักษณะของความเป็นไทย*” อีกทั้งวิสัยทัศน์ของการศึกษาแห่งชาติเป็นสิ่งที่ช่วยยืนยันว่า ไม่ควรทิ้งหลักการ แนวคิดหรือทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นจากฐานคิดของความเป็นไทย การขับเคลื่อนการศึกษาให้เท่าทันยุคของการเปลี่ยนจึงควรนำ “*หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*” ที่ว่าด้วยความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว รวมถึงเงื่อนไขของความรู้และคุณธรรม มาใช้เป็นหลักยึดในการขับเคลื่อนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การเตรียมพร้อมเพื่อจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นอกจากนักวิชาการด้านการศึกษานำเสนอแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องปรับกระบวนการทัศน์และการจัดการเรียนรู้ หน่วยงานที่ดูแลและรับผิดชอบในการจัดการเรียนรู้อย่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดและการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ขับเคลื่อนนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างต่อเนื่อง เห็นได้จากยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติราชการในประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยผลิตเอกสารคู่มือ และแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจและอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สอนในการดำเนินการ

จัดการเรียนรู้ รวมถึงกิจกรรม/โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต นอกจากนี้ ยังมีการเผยแพร่ความรู้ นำเสนอแนวคิดและผลการวิจัยทางด้านการศึกษาของวารสารวิชาการ ซึ่งในปี พ.ศ. 2561 นี้ ก้าวสู่ปีที่ 21 สะท้อนให้เห็นว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ การศึกษาขั้นพื้นฐานมาโดยตลอด จากการประมวลเอกสาร และใช้ “กระบวนการจัดการเรียนรู้” ในการสำรวจ รวบรวม และสังเคราะห์ ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาผู้สอน ได้แก่ การผลิตและพัฒนาครูด้วยกระบวนการ ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง และ สาระความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนา ผู้เรียน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร รูปแบบ การสอน วิธีสอน และเทคนิคการสอนเพื่อ พัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กระบวนการ การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้วยรูปแบบ การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มโดยใช้ ICT เป็นฐาน การพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะอาชีพและทักษะชีวิต ทักษะ การคิดและการเขียนในลักษณะต่างๆ การอ่าน ออกเขียนได้ การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน หน้าที่พลเมือง และการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

นอกจากนี้ ยังมีสาระความรู้อันเป็น แนวคิดบนพื้นฐานของความเป็นไทย ได้แก่ การส่งเสริมคุณธรรมและสร้างจิตสำนึกความ เป็นไทยให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ และภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทย เรียนรู้วิถี ชีวิตความเป็นไทยจากประวัติศาสตร์ชาติไทย และการบูรณาการความเป็นไทยเพื่อให้เกิด ความเข้มแข็งในการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม เสริมหลักสูตร และโครงการ ซึ่งเป็นนโยบาย ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน อีกทั้งความรู้ของความเป็นไทย เหล่านี้ยังเป็นรากฐานและภูมิคุ้มกันในตัว อย่างดีที่ทำให้การจัดการศึกษาของไทยเกิด ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

“การขับเคลื่อนทักษะการเรียนรู้สู่สากล บนพื้นฐานของความเป็นไทย” เป็นแนวทางที่ เกิดขึ้นได้ เพราะแนวคิดต่างๆ อันเป็นภูมิปัญญา ที่คิดค้นโดยคนไทยเพื่อใช้ในการพัฒนาและ แก้ปัญหาตามบริบทของความเป็นประเทศไทย หากไตร่ตรองและศรัทธาในหลักการที่ แสดงถึงความเป็นตัวตน ก็จะทำให้สามารถ พัฒนาทักษะและคุณลักษณะที่เป็นอัตลักษณ์ ของความเป็นไทย และเชื่อได้ว่าคุณลักษณะ ของความเป็นไทยจะสามารถช่วยให้เด็กและ เยาวชนไทยยืนหยัดและแข่งขันในเวทีโลกได้ และพัฒนาสู่ความเป็นพลเมืองโลก ได้อย่าง มีความสุข

บทสรุป

ปัจจุบันประเทศไทยก้าวสู่โลกแห่งศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้านอย่างรวดเร็ว ผู้ที่สามารถเอาตัวรอด และดูแลตัวเองให้รอดพ้นจากวิกฤตการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง โดยจะต้องรู้เท่าทันสถานการณ์ที่เป็นพลวัตของโลก และสามารถแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้ การศึกษาจึงเป็นหนทางที่จะช่วยพัฒนาให้เด็กและเยาวชนมีทักษะและคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองโลก ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่

เด็กและเยาวชน คือ ครูผู้สอน ซึ่งจะต้องคอยอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จนเกิดทักษะกระบวนการและคุณลักษณะที่สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตในโลกยุคใหม่ ซึ่งหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นโดยคำนึงถึงลักษณะของคนไทยและบริบทของประเทศไทย จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดทักษะและคุณลักษณะที่สามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- คณะกรรมการอำนวยการนานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21. (2551). *การเรียนรู้: ขุมทรัพย์ในตน = learning: the treasure within*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2556). *การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561* ของ สพฐ.. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://bps.sueksa.go.th/>
- Darling-Hammond, L. (2010). *New Policies for 21st Century Demands. 21st Century Skills: Rethinking How Students Learn*, 33-49.
- Hanvey, R. (1982). *An Attainable Global Perspective*. New York: Center for Global Perspectives.
- Partnership for 21st Century Skills. (2011). *Framework for 21st Century Learning*. Retrieved from <https://thepartnershipfor21stcenturyskills238.eduvision.tv/default.aspx>
- World Economic Forum. (2015). *The Skills Needed in the 21st Century*. Retrieved from <https://widgets.weforum.org/nve-2015/chapter1.html>

ใจประสานใจ...

สู่จุดหมาย ศรัทธา เดียวกัน

- เพียงแชน เติมิกัญญ์
ศูนย์สารนิเทศการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักอำนวยการ

“คืนกำไรสู่สังคม” ข้อความสั้นๆ ช่างซาบซึ้ง บนความหมายอันยิ่งใหญ่ ล้ำลึก และกว้างไกล รูปแบบการตอบแทนผลประโยชน์จากผลกำไรที่เริ่มจากการ “ให้” คู่ขนานไปกับการที่เจ้าของธุรกิจ คิดทำสิ่งใด หรือหลายสิ่งตามที่ตนถนัด หรือเห็นว่าเหมาะสมให้กับมวลชน เพื่อตอบแทนสังคม ทดแทนคุณแผ่นดิน มากบ้าง น้อยบ้าง เป็นครั้งคราว หรือต่อเนื่องยาวนาน

เมื่อ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศนโยบายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประชารัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งเป็นการรวมพลังระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน เป็นกลไกสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก และสร้างความเชื่อมั่นให้กับประเทศไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเรื่องการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ ได้เห็นถึงประโยชน์ของความร่วมมือระหว่างประชารัฐในการเข้ามามีส่วนร่วม สนับสนุน การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และได้รับมอบหมายให้จัดทำโครงการโรงเรียนประชารัฐ จึงได้สนองตอบนโยบายรัฐบาล จัดทำบันทึกข้อตกลงสานพลังประชารัฐด้านการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน และการพัฒนาผู้นำเพื่อร่วมขับเคลื่อนยกระดับการศึกษาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ที่จะมีส่วนสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม อย่างยั่งยืนในอนาคต โดยมุ่งเน้นการให้การพัฒนาด้านการศึกษา ส่งเสริมอาชีพ เพื่อการมีงานทำ

โรงเรียนประชารัฐ ถือกำเนิดเมื่อปี พ.ศ. 2558 โดย สพฐ. คัดเลือกโรงเรียนในสังกัด ตำบลละ 1 โรงเรียน จากทุกตำบลในประเทศไทย รวมทั้งสิ้น 7,424 โรงเรียน และได้แบ่ง การดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนประชารัฐเป็นระยะๆ โดยในระยะแรกได้ดำเนินการคัดเลือกโรงเรียน จากหลายสังกัด จากเดิม จำนวน 3,351 โรงเรียน ใน 77 จังหวัด จาก 225 เขตพื้นที่การศึกษา ครอบคลุมนักเรียน จำนวน 749,349 คน ตามยุทธศาสตร์ 10 ด้าน ซึ่งดำเนินการได้เพียง 2,025 โรงเรียน พร้อมผลักดันแผนพัฒนาผู้นำรุ่นใหม่ (School Partner : สคูล พาร์ทเนอร์) คือ คนที่อยู่ในบริษัทเอกชนทั้ง 12 องค์กร ที่มีจิตอาสาร่วมพัฒนาโรงเรียนประชารัฐ เรื่องหลักสูตร ตามบริบทของโรงเรียนเพื่อสานต่อให้เกิดความยั่งยืน

การแบ่งภารกิจของทีมประชารัฐ

ที่	ทีมประชารัฐ	จำนวนบุคลากร ของทีมประชารัฐ ที่ดูแลโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน ที่ดูแล	หลักสูตร/การสนับสนุน
1	ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	80	207	การสร้างอาชีพ การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย
2	บริษัท เบอร์ลี ยุคเกอร์ จำกัด (มหาชน)	1	3	การเกษตรปลูกผัก ออกแบบผลิตภัณฑ์
3	บริษัท กลุ่มเซ็นทรัล จำกัด	26	62	ภาษาอังกฤษ และให้ครูเป็นผู้นำ
4	บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)	50	150	การปลูกผัก เลี้ยงไก่ โดยมีปราชญ์ชาวบ้าน เข้าไปช่วยสอน
5	บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) หรือ ซีพีเอฟ	65	195	การเลี้ยงไก่ไข่ อบรมครู สร้างครูผู้นำ
6	บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) และกลุ่มบริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด	23	31	ครูเป็นผู้นำถ่ายทอดความรู้ให้เด็กเข้าใจง่ายขึ้น เน้นกิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่ ในการสอนนักเรียน พัฒนาทักษะวิชาชีพเกี่ยวกับธุรกิจ
7	บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)	14	42	หลักสูตรเพิ่มเติม (STEM) ภาษาอังกฤษ คุณธรรม จริยธรรม
8	ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) หรือ เอสซีบี	30	50	พัฒนาครู ผู้บริหาร และนักเรียนผ่านกิจกรรม
9	บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)	69	40	การอบรมครู และสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การเรียนการสอนในห้องเรียนเน้นให้เด็กกล้าแสดงออก
10	บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน)	44	350	การทำมาค้าขาย
11	บริษัท ไทยยูเนียนกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	10	30	การสอนผ่านการพูดคุยกับครูต่างประเทศ พูดภาษาอังกฤษแบบรายงานสดตรง (Real Time)
12	บริษัท ทรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	302	910	การติดตั้งอุปกรณ์ไอซีที ห้องออกอากาศภายใน โรงเรียนผ่านจอทีวี อินเทอร์เน็ต

เมื่อ 12 บริษัทักษ์ใหญ่บางบริษัทได้ลองผิดลองถูกกว่า 1 ปี บางกิจกรรมบรรลุผลเกินเป้าหมาย แต่บางกิจกรรมได้สอนให้เรียนรู้จากของจริง ที่แปรเป็นทักษะ และประสบการณ์ว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ บางครั้งก็ไม่ได้ผลตามที่หวัง ด้วยอุปสรรค ปัจจัยจากหลายฝ่าย แต่ผู้ใหญ่ใจดีก็มีได้ย่อท้อ ได้เบนเข็มกลับมาเริ่มต้นใหม่ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ดีเด่นกว่าเดิม แม้จะเสียเวลาอันมีค่าไป...

จากรายงานผลการดำเนินโครงการ ระยะที่ 1 การผนึกกำลังจากทุกภาคส่วนที่ร่วมสนับสนุนการดำเนินโครงการคอนเน็กซ์ - อีดี ถือเป็นมิติใหม่ของการร่วมมือเพื่อการศึกษาไทยอย่างแท้จริง ความทุ่มเท เสียสละ และพลังศรัทธาของเหล่าผู้นำรุ่นใหม่ทั้ง 711 คน จากทั้ง 12 องค์กรผู้ร่วมก่อตั้ง ผสมผสานกับแรงสนับสนุนจากภาครัฐและภาคประชาสังคม นับเป็นส่วนสำคัญที่ผลักดันให้โครงการดังกล่าวขับเคลื่อนไปได้อย่างราบรื่น โครงการสานพลังประชารัฐ ได้เดินทางสานต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการปีแรกสู่ระยะที่ 2 พร้อมทั้งจะขยายเครือข่ายไปกว่า 4,600 โรงเรียน ทั่วประเทศ คือ ด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ (E5) การพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน (CONNEXT ED) เพื่อตอบโจทย์วิสัยทัศน์ในการพัฒนาคุณภาพคน ลดความเหลื่อมล้ำ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันตาม 10 ยุทธศาสตร์ ที่มีมาตรฐานและดัชนีชี้วัดระดับสากลรองรับชัดเจน

ยุทธศาสตร์หลักของโครงการขับเคลื่อนประเทศ ได้รับการตอบโทย์ ตามแนวทาง
สานพลังประชารัฐ คือ ลดความเหลื่อมล้ำ : ยกระดับให้นักเรียน ได้เข้าถึงชุดอุปกรณ์ไอซีที
และสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งเชื่อมโยงองค์ความรู้จากทั่วทุกมุมโลกสู่ 39,829 ห้องเรียน
อัจฉริยะได้อย่างทัดเทียมกับโรงเรียนในเมืองใหญ่ อีกทั้งส่งเสริมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้น
เด็กนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Child - Centered Learning) พัฒนาคุณภาพคน : สร้างเด็กดีและ
เด็กเก่ง 749,349 คน ควบคู่กับการปั้นคุณครูมืออาชีพ 36,397 คน และส่งเสริมศักยภาพผู้อำนวยการ
โรงเรียน 3,351 คน เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 เพิ่มขีด
ความสามารถในการแข่งขัน : ดำเนินงานตามแผนพัฒนาโรงเรียนอย่างมีลำดับขั้นตอน เป็นระบบ
เสริมแกร่งทั้งทักษะวิชาการและวิชาชีพ โดยมี School Sponsors จากภาครัฐ และภาคเอกชน
ร่วมให้การสนับสนุนงบประมาณ รวมทั้งสิ้น 312,621,993 บาท

โครงการสานพลังประชารัฐ จึงเป็นเวทีสำคัญที่เปิดให้ภาคเอกชน ประชาสังคม มีบทบาท
ในการเข้ามาช่วยเหลือ ช่วยคิด ช่วยทำ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ซึ่งถือเป็นมิติสำคัญ
และยิ่งใหญ่สำหรับภาคเอกชน เป็นหนึ่งในโครงการที่สามารถตอบโทย์ของประเทศได้ทั้ง 3 ข้อ
คือ การลดความเหลื่อมล้ำ การพัฒนาคุณภาพคน และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
และถือว่าในระยะที่ 1 ประสบความสำเร็จ ทำให้ผู้ดำเนินการได้ทราบว่า โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ
อยู่ในระดับใด จากที่มีตัวชี้วัดประเมินโรงเรียนประชารัฐ หรือ เคพีไอ (KPI) และการแบ่งเกณฑ์
โรงเรียน (School Grading) ทั้งหมด 5 ระดับ คือ ระดับพัฒนา (developing) ระดับพอใช้
(fair) ระดับดี (good) ระดับดีมาก (great) และระดับดีเลิศ (excellent)

โรงเรียนส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มระดับพัฒนา และพอใช้ เนื่องจากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ
เป็นโรงเรียนที่ต้องการการสนับสนุน โดยจะเน้นสื่อที่ให้ความสำคัญเรื่องการศึกษาเพิ่มขึ้น
เพื่อเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ให้กับนักเรียน และผู้ปกครอง สำหรับปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จ
ในเรื่องนี้ มาจากผู้บริหารโรงเรียน หากผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจยังช่วยให้เกิดการพัฒนา
ที่รวดเร็วยิ่งขึ้น และนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่โรงเรียนด้วย ปัจจุบันการนำสื่อดิจิทัลเข้าไป
มีส่วนสำคัญมาก ดังนั้น จึงต้องพัฒนาให้ผู้บริหาร และครู เข้าถึงองค์ความรู้ในเรื่องเหล่านี้

นายแพทย์ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะ
หัวหน้าทีมคณะทำงานภาครัฐ เคยกล่าวไว้ว่า การศึกษาเกิดภาวะวิกฤตเหมือนสภาพคนไข้ปางตาย
โดยมีโรงพยาบาลประชารัฐเข้ามาช่วยดูแล ทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาผ่านโครงการ

ประชาธิรัฐที่ได้ดำเนินการในระยะแรกประสบความสำเร็จ ซึ่งเชื่อว่าการปฏิรูปการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการ กำลังดำเนินการอยู่ขณะนี้ จะพ้นจากสภาพปางตายได้อย่างแน่นอน และยังเชื่อมั่นว่าการปฏิรูปการศึกษามาถูกทิศทาง แต่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต้องใช้เวลา 10 ปี 20 ปี หรือ 30 ปี

รัฐบาลได้มอบหมายอีก 1 ภารกิจสำคัญ ให้กระทรวงศึกษาธิการ โดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาในรูปแบบ Partnership School หรือชื่อเก๋ภาษาไทยว่า “โรงเรียนร่วมพัฒนา” วิธีการ คือ คัดเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อม โดยมีภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการฯ มี ศาสตราจารย์คลินิก นายแพทย์อุดม คชินทร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ดูแลให้กำลังใจ และข้อเสนอแนะตลอด โดยมีเป้าหมายเบื้องต้น คือ จังหวัดละ 1 โรงเรียน ส่วนเป้าหมายล่าสุด คือ เขตพื้นที่การศึกษาละ 1 โรงเรียน

โรงเรียน 40 โรงเรียน ที่ได้รับเกียรติเข้าร่วมโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนาในระยะแรก แบ่งเป็นสังกัด สพฐ. 37 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) 2 โรงเรียน และโรงเรียนสาธิต 1 โรงเรียน ทุกโรงเรียนยังคงได้รับการสนับสนุนงบประมาณ การช่วยเหลือดูแล แก้ไขปัญหาภาวะเปียบต่างๆ รวมทั้งการส่งเสริมในเรื่องของคุณภาพมาตรฐานการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ แต่จะมีการออกแบบ และยกระดับพัฒนาโรงเรียนอย่างเข้มข้น มีการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาครู และสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนการสอน โดยการบริหารงานจะอยู่ภายใต้การดูแลของผู้มีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นภาคเอกชน ผู้นำระดับท้องถิ่น ชุมชน ผู้ปกครอง และมหาวิทยาลัยในพื้นที่นั้นๆ ขณะที่การจัดการศึกษา และการบริหารจัดการ เป็นไปในกลไกประชาธิรัฐ โดยภาคเอกชนจะเป็นผู้สนับสนุนการจัดการศึกษา และร่วมบริหารจัดการกับภาคประชาสังคมในท้องถิ่น ซึ่งโครงการนี้ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการระดับชาติที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน

ส่วนที่จะลืมมิได้ คือ ผู้สนับสนุนที่เสนอตัวเข้าร่วมบริหารจัดการ และร่วมพัฒนา คือ กลุ่ม บริษัท สยามพรีเสิร์ฟฟู้ดส์ มูลนิธิมิชชั่น วีระไวทยะ บริษัท ทรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัท ซีฟู้ดอลล์ จำกัด (มหาชน) บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) กลุ่มมิตรผล บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) กลุ่มบริษัท ปตท. โรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลอีสาน บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) และธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

โรงเรียนทั้ง 42 แห่ง เริ่มดำเนินการตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ซึ่งนายมิชชั่น วีระไวทยะ หนึ่งในคณะกรรมการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาในรูปแบบโรงเรียนร่วมพัฒนา (Partnership School) กล่าวไว้ว่า ต้องการให้โรงเรียนทุกแห่งเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของทุกคนในชุมชน ซึ่งนายกรัฐมนตรีต้องการให้มีโรงเรียนร่วมพัฒนาครบทุกจังหวัด และต่อไปจะขยายความร่วมมือไปยังโรงเรียนนานาชาติ มหาวิทยาลัย และหน่วยงานอื่นๆ ที่สนใจให้เข้ามาร่วมมือดำเนินการโครงการนี้อีกจำนวนมาก

เมื่อกล่าวถึง การมีส่วนร่วมจากองค์กรต่างๆ กับการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งเป็นรากเหง้าที่บ่งบอกถึงความเป็นมา ควบคู่กับการดำรงอยู่ของท้องถิ่น และผลผลิตของบรรพบุรุษ หรือสังคมนั้นๆ จะโดดเด่นกว่าองค์กร หรือหน่วยงานใดๆ แม้คนส่วนใหญ่จะมองว่าการศึกษาในระบบเท่านั้นที่ดีที่สุด เพราะหลักสูตรการเรียนการสอนถูกจัดไว้อย่างเป็นระบบ ได้รับการกลั่นกรอง ผ่านกระบวนการ ขั้นตอน ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา แต่มีผู้ให้แง่คิด มุมมองว่า ในสภาพความเป็นจริงไม่ใช่เช่นนั้น การศึกษาของชาติกำลังประสบภาวะวิกฤติ นักเรียนจบประถมศึกษาแล้วยังอ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่อง ไม่สามารถทำงานหรือแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้ ไม่สามารถหาวิธีการที่จะปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้นได้

ณ วันนี้ ภูมิปัญญาชาวบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แทรกอยู่แทบจะทุกโรงเรียน โดยเฉพาะในชนบท เพื่อถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ของปราชญ์ ที่ได้มาจากทักษะ ประสบการณ์ ความเฉลียวฉลาด รวมถึงความรู้ที่สั่งสมมาแต่บรรพบุรุษ สืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง แม้ระหว่างการสืบทอดจะมีการปรับ ประยุกต์และเปลี่ยนแปลง จนอาจเกิดเป็นความรู้ใหม่ตาม สภาพการณ์ทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นภูมิปัญญาที่เป็นรูปธรรม หรือนามธรรมก็ตาม หากมีการนำเอาความรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้านมาหล่อหลอม รวมกับวิทยาการ จากโรงเรียน ก็จะสามารถสร้างชุมชนให้เข้มแข็งได้ ดังนั้น การศึกษาที่ถ่ายทอดความรู้จากโรงเรียน สู่มุมชน และการนำความรู้จากชุมชนมาสู่โรงเรียน จะเป็นการบูรณาการการศึกษาแผนใหม่ ไม่เหมือนกับการศึกษาในระบบที่แยกวิชาต่างๆ ออกเป็นหมวดหมู่ในโรงเรียน

แม้จะต่างกรรม ต่างวาระ แต่หัวใจของบุคลากรทุกระดับจากหลายหน่วยงาน รวมถึง จิตอาสาที่กำลังเร่ง ช่วยกันคลายปมปัญหาใหญ่น้อยทางการศึกษา ที่ขัดเขม็ง คล้องเกี่ยวกันมาเป็น เวลายาวนานตามอายุของปัญหา จากรุ่นสู่รุ่น ปมสับสน ให้สลายตัวไป แม้ผู้บริหารระดับสูง ทุกยุคสมัยจะพยายามคลี่คลาย ปลดล็อก ปมเหล่านี้ ซึ่งเป็นไปตามบริบทของกาลเวลา ที่จะขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสร้างคุณภาพความเสมอภาคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

การมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมอื่นๆ ที่มาแบบฉาบเดียว หรือ คงแขนจับมือกันมา พุ่มเทให้การศึกษาวงเวียนไทย แม้จะไม่อืดอาด เหมือนสองโครงการ ตัวอย่างแรก แต่ต่างก็ยิ่งใหญ่ ทรงคุณค่า ในการช่วยประสานช่องว่าง เติมเต็มด้วยหลากหลายกิจกรรม ที่อัดแน่นไปด้วยหลายคุณประโยชน์ และใช้งบประมาณมากมาย ผลัดเปลี่ยนเวียนมาตลอดเวลา ซึ่ง สพฐ. ได้ขอบคุณ และรำลึกถึงคุณความดีมีรูปลิ่ม เพราะต่างก็มีจุดประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน โดยไม่ต้องการเครื่องมือชี้วัดใดๆ

บรรณานุกรม

- education 4 plus. (2561). ผู้บริหารทรู สรุปผลโครงการโรงเรียนประชารัฐ ระยะที่ 1 อยู่ระดับพัฒนา และขอใช้. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2561, จาก <http://www.education4plus.com/home/2018/04/25>
- ไทยรัฐฉบับพิมพ์. (2561). การศึกษาสร้างชาติ แผนบูรณาการ 6 ภาค. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2561, จาก <https://www.thairath.co.th/content/1172615>

“การศึกษาทางไกล” สืบสานพระราชปณิธาน ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สร้างห้องเรียนที่มีคุณภาพ

• ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล

นับตั้งแต่ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ให้แก่ประชาชนชาวไทย เมื่อ พ.ศ. 2538 ห้องเรียนที่เคยขาดแคลนครูทั่วประเทศ ก็สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพไปพร้อมกับโรงเรียนวังไกลกังวล ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นทางออกอากาศผ่านทางสถานีโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ทั้ง 15 ช่อง ครู ผู้บริหาร ตลอดจนนักเรียนและผู้ปกครอง สามารถใช้เตรียมการสอน พัฒนาการสอน และเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดเวลา เนื่องจากสถานีโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของในหลวงรัชกาลที่ 9 ออกอากาศต่อเนื่อง 24 ชั่วโมง เป็นเวลากว่า 23 ปี จนถึงปัจจุบัน

ตลอดระยะเวลาที่โรงเรียนห่างไกลและขาดแคลนครู ได้จัดการการศึกษาควบคู่ไปกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โรงเรียนของ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการสนับสนุนเอกสารคู่มือครู อุปกรณ์เครื่องรับสัญญาณดาวเทียม ตลอดจนเครื่องรับโทรทัศน์ โดยการจัดหาของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ มาโดยตลอด ในปี พ.ศ. 2558 รัฐบาลมีความต้องการที่จะลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและทั่วถึงทั่วประเทศ โดยใช้การศึกษาทางไกลในการขับเคลื่อน จึงมีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง จัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 ให้เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และประกาศให้ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล เป็นหน่วยงานทางการศึกษา เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2560

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล (Distance Learning Thailand; DL Thailand) หรือมักเรียกสั้นๆ ว่า ศูนย์ DL มีภารกิจและดำเนินงานตามนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำระหว่างโรงเรียนในเมืองกับโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล กำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้ 2 แนวทาง คือ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก และการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1. ขยายโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมให้ครอบคลุมโรงเรียนขนาดเล็กทั่วประเทศ ใช้ชื่อภารกิจว่า “การพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม” (Distance Learning Television หรือ DLTV) โดยโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้เริ่มต้นมาตั้งแต่ พ.ศ. 2538 โรงเรียนต่างๆ

ได้มีการนำ DLTV จัดการเรียนการสอน เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนครูหรือมีครูไม่ตรงวิชาเอก ปี พ.ศ. 2557 มีโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้ DLTV จำนวน 6,625 โรงเรียน ต่อมารัฐบาลมีนโยบายยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล ได้จัดสรรงบประมาณจำนวนกว่า 2.4 พันล้านบาท เพื่อจัดหา ชุดอุปกรณ์ห้องเรียนปลายทาง DLTV ให้ครอบคลุมโรงเรียนขนาดเล็กทั่วประเทศ ศูนย์ DL จึงศึกษา วิจัย และทดลองเพื่อหาแนวทางการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และเร่งจัดสรรอุปกรณ์ให้กับโรงเรียนขนาดเล็กทั้งหมดทั่วประเทศ จำนวน 15,369 โรงเรียนครบในปลายภาคเรียนที่ 1/2557 โดยเริ่มใช้ภาคเรียนที่ 2/2557 ครบ 1 ภาคเรียน และกำหนด “ยุทธศาสตร์ 456” เพื่อดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยผล O - NET ในปีการศึกษา 2557 คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 39.96 สูงขึ้นจากปีการศึกษา 2556 ร้อยละ 2.99 และ

ผลการสอบ O-NET ระดับเดียวกันในปีการศึกษา 2558 ร้อยละ 42.95 สูงขึ้นจากปีการศึกษา 2557 ร้อยละ 2.99 สำนักทดสอบทางการศึกษา สพฐ. ได้สรุปในรายงานผลการสอบ O-NET ว่า โรงเรียนขนาดเล็กทั้งหมดมีผลเฉลี่ยคะแนนการทดสอบ O-NET สูงขึ้น และผลการประเมิน NT ของสำนักทดสอบทางการศึกษา สพฐ. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2558 เปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนทั่วไป และโรงเรียนในโครงการฯ พบว่าโรงเรียนในโครงการฯ มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนทั่วไป ร้อยละ 0.18

2. จัดประชุมทางไกลผ่านดาวเทียม ในหัวข้อ “พลิกโฉมโรงเรียน ป.1 อ่านออกเขียนได้ ใน 1 ปี” นำเสนอรูปแบบ “การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาของสมอง” (Brain-Based Learning) ผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และระบบ DLIT (Distance Learning Information Technology) โดยการสนับสนุนอย่างเป็นทางการของ Youtube ระหว่างวันที่ 23 - 24 พฤษภาคม 2558 มีผู้ร่วมการประชุมและรับชมผ่านทุกระบบพร้อมกันกว่า 130,000 คน ทำให้เกิดกระแสการพลิกโฉมโรงเรียนตามแนวทาง Brain-Based Learning กระจายไปทั่วประเทศโดยไม่ต้องมีการสั่งการและการจัดสรรงบประมาณไปให้โรงเรียนแต่อย่างใด แม้ปัจจุบันก็มีการรับชมซ้ำและใช้บันทึกคลิปวิธีทัศน์การประชุมไปใช้เพื่อการขยายผลใน

เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนทั่วประเทศกว่า 80,000 ครั้ง

3. การดำเนินโครงการ “การพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ” DLIT (Distance Learning Information Technology ; DLIT) และได้รับการตอบรับและการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีระดับโลก ได้แก่ บริษัท ไมโครซอฟท์ (ประเทศไทย) กูเกิล (ประเทศไทย) และบริษัท แอปเปิ้ล เซาท์ เอเชีย (ประเทศไทย) จำกัด อนุญาตให้นำผลิตภัณฑ์ไปใช้เพื่อการศึกษาในลักษณะ เครื่องมือสร้างการเรียนรู้ DLIT (DLIT Learning Tools) โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ได้แก่ Office 365 G-Suit และ iTunes-U ทำให้ประหยัดงบประมาณของทางราชการได้เป็นจำนวนมาก

4. พัฒนาระบบสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้เต็มรูปแบบ ในชื่อ “การพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ” DLIT (Distance Learning Information Technology ; DLIT) เพื่อมุ่งแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย 5 รูปแบบ คือ 1) DLIT Classroom ห้องเรียนแห่งคุณภาพ 2) DLIT Resources คลังสื่อประกอบการเรียนการสอน 3) DLIT Library ห้องสมุดออนไลน์ 4) DLIT Professional Learning Community : DLIT PLC ชุมชนแห่งการพัฒนาทางวิชาชีพ

และ 5) DLIT Assessment คลังข้อสอบ โดยเฉพาะ DLIT Classroom เป็นการขยาย “ห้องเรียนแห่งคุณภาพ” จากโรงเรียนชั้นนำทั่วไปสู่โรงเรียนต่างๆ ทั่วประเทศ เน้นกลุ่มสาระการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่สอนยาก เข้าใจยาก และมีปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการนำครูสอนเก่ง จำนวน 300 คน บันทึกเป็นคลิปวิดีโอการสอนคุณภาพสูง ความยาว 50 นาที ส่งผ่านเว็บไซต์แบบ Responsive ที่ www.dlit.ac.th จำนวน 1,200 ตอน ครอบคลุม 5 กลุ่มสาระหลัก ตั้งแต่ชั้น ป.1 - ม. 6 ทำให้ครู นักเรียน ตลอดจนผู้ปกครองสามารถเข้าเรียนที่ไหนเวลาใดก็ได้ ด้วยอุปกรณ์ชนิดต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ สะดวกตลอดเวลา และได้รับจัดสรรงบประมาณในการจัดหา ชุดอุปกรณ์ห้องเรียนปลายทาง DLIT ให้กับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ทั่วประเทศ กว่า 5.3 พันล้านบาท ในปี 2558 และ 1.7 พันล้านบาท ในปี 2560

5. การจัดสรรงบประมาณให้กับ ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการจัดการศึกษาทางไกล จำนวน 18 เขต (Clusters) เพื่อคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบ DLTV และ DLIT อย่างน้อย Cluster ละ 3 โรงเรียนและได้ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบ DLTV และ DLIT อย่างน้อย เขตละ 1 โรงเรียน เพื่อเป็นตัวแทนในการแสดง นิทรรศการในงาน EDUCA ทุกปี

6. จัดประชุมทางไกล ในหัวข้อ “การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมรูปแบบใหม่ NEW DLTV” โดยการถ่ายทอดสดช่อง DLTV 13 และ 15 ช่องทาง OBEC TV YouTube Channel ยอดผู้ร่วมการอบรมกว่า 150,000 คน และมียอดการเข้ารับการอบรมย้อนหลัง จำนวนกว่า 200,000 ครั้ง มีผู้ทดสอบวัดความรู้ออนไลน์ รอบที่ 1 จำนวน 25,842 คน ผ่านรับเกียรติบัตร จำนวน 6,178 คน ผู้เข้ารับการทดสอบวัดความรู้ รอบที่ 2 ณ วันที่ 12 พฤษภาคม 2561 จำนวน 38,317 คน ประกาศผลสอบ 15 พฤษภาคม 2561

สรุปผลการดำเนินงาน

การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

1. จัดสรรอุปกรณ์ DLTV ให้กับโรงเรียนในสังกัด สพฐ. เพื่อให้นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 90,958 ชุด ให้กับโรงเรียนขนาดเล็กครบทุกโรงเรียน ทั่วประเทศ จำนวน 15,369 โรงเรียน เป็นงบประมาณ จำนวน 2.4 พันล้านบาท

2. จัดสรรงบประมาณซ่อมแซมอุปกรณ์ DLTV ให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นำไปจัดสรรให้โรงเรียนในสังกัดดำเนินการซ่อมแซมอุปกรณ์ DLTV ทั่วประเทศ เป็นงบประมาณ จำนวน 370 ล้านบาท

3. จัดทำมาตรฐานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

การศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT)

1. ศูนย์ DL ร่วมกับบริษัท กูเกิล (ประเทศไทย) จำกัด ได้เปิดบริการ Google G-Suite for Education ให้สถานศึกษาทุกแห่งสามารถใช้งานแอปพลิเคชันออนไลน์และระบบคลาวด์ คิดเป็นมูลค่า 2.5 เหรียญสหรัฐ หรือ 83 บาท ต่อเดือนต่อบัญชีโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ซึ่งปัจจุบันมีนักเรียนครูและบุคลากรทางการศึกษา ใช้งานโปรแกรมดังกล่าว มากกว่า 1,000,000 บัญชี ภายใต้โครงการ DLIT ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสเข้าถึงเทคโนโลยีที่สามารถพัฒนาทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศสอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ให้นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาทั่วประเทศได้เป็นอย่างดี

2. จัดทำ DLIT Portable Classroom เพื่อโรงเรียนที่มีปัญหาอินเทอร์เน็ต สืบเนื่องจากรัฐบาลมีแนวคิดที่จะให้กระทรวงศึกษาธิการจัดทำคลิปการสอนของตัวต่อที่มีชื่อเสียงในประเทศไทย บันทึกลง CD หรือ DVD เพื่อใช้จัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียนชนบทห่างไกลที่ไม่มีโอกาสเรียนกวดวิชา กระทรวงศึกษาธิการ จึงมอบนโยบายให้ สพฐ. นำ DLIT มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนแทนการผลิตตัวต่อซีดีมอบให้โรงเรียน ศูนย์ DL จึงขยายผลการจัดการเรียนการสอนด้วย DLIT โดยมีเป้าหมายในวันเปิดภาคเรียนที่ 1/2560 ทำให้ทุกโรงเรียนสามารถนำ DLIT ไปร่วมใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์

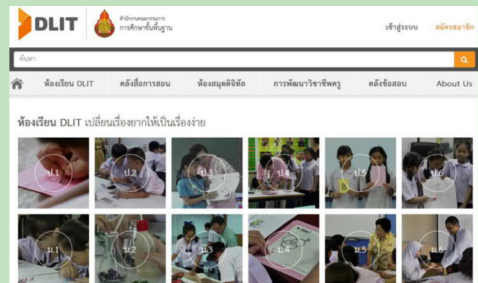
3. การศึกษาวิจัยและพัฒนาศึกษาทางไกลในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ ศึกษาวิจัยและพัฒนาห้องเรียนต้นแบบห้องเรียนดิจิทัล (DLIT Prototype Digital Learning Classroom) การวิจัยระบบอินเทอร์เน็ตที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียน (DLIT Internet Connection Speed Requirement) และการวิจัยและพัฒนาต้นแบบโรงเรียน DLIT ที่มีอินเทอร์เน็ตความเร็วต่ำ (Low Connectivity Solution School)

4. การดำเนินโครงการ “การศึกษาทางไกลเพื่อพัฒนาทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา (DL-EduTech Thailand)” โดยความร่วมมือกับโครงการ EduTech Thailand และกองทุน Tag for Fund เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาให้กับนักเรียนครู และบุคลากรทางการศึกษาทั่วประเทศ ให้แก่โรงเรียนในโครงการฯ และโรงเรียนอื่นๆ ที่มีความพร้อม ในรูปแบบการฝึกอบรม ณ ห้องเรียน (On the Job Training) และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกระบวนการ PLC ในรูปแบบ Lesson Study และ Open Approach โดยในการฝึกอบรมจะใช้งบประมาณจาก โครงการ EduTech Thailand และกองทุน Tag for Fund ซึ่งเป็นการระดมทุนจากองค์กรเอกชนขนาดใหญ่ ไม่ได้ใช้งบประมาณแผ่นดิน

5. จัดทำมาตรฐานการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจุบัน ศูนย์ DL อยู่ระหว่างศึกษาวิจัยรูปแบบและแนวทางการนำเทคโนโลยีการศึกษา และเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งการดำเนินงานตามกรอบภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และนำเสนอแนวทางการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาตามกรอบที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ให้มากที่สุด เพื่อให้สถานศึกษาตลอดจนหน่วยงานทางการศึกษามีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในสองทศวรรษข้างหน้า ไม่ว่าจะเป็นสภาพความจำเป็นพื้นฐาน (Infrastructure) ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence) ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อุปกรณ์และเครื่องมือสำหรับเข้าถึงระบบการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ แนวโน้มสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีสารสนเทศในสองทศวรรษข้างหน้า ซึ่งต้องเตรียมพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและผู้รับบริการให้มีความพร้อมเพื่อรองรับ อาทิ รูปแบบการจัดการศึกษาในสภาพแวดล้อม IoT (Internet of Things) ธุรกิจการเงินอิเล็กทรอนิกส์ (FinTech หรือ Financial Technology) ระบบคลาวด์รัฐบาล (G-cloud) ทั้งหมดเป็นเรื่องของความปลอดภัยของระบบบัญชีผู้ใช้ และรหัสผ่าน การยืนยันการมีตัวตนดิจิทัล (Digital Identity) และพฤติกรรมประวัติส่วนตัวออนไลน์ (Digital Footprint) โดยปัจจุบันมีการศึกษาและนำเสนอไว้ในข้อเสนอเรื่องการศึกษาทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน

ยุทธศาสตร์ 456

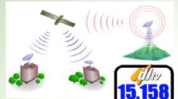

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล - DLTHAILAND

DLTV (Distance Learning Television) คือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยระบบโทรทัศน์การศึกษาทางไกลแบบกดปุ่มการกดจอแบบกดปุ่ม ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการขยายการถ่ายทอดการเรียนการสอนตั้งแต่ ป.1 - ป.6 จากโรงเรียนต้นทาง โรงเรียนวังไกลกังวล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสื่อนอกอากาศไปยังทุกโรงเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่ง

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลแบบดาวเทียม - DLTV

ลักษณะการดำเนินงาน

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล ได้ดำเนินการขยาย การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมที่เริ่มต้นการดำเนินงาน ตั้งแต่ พ.ศ. 2538 - 2557 เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ห่างไกล ใช้จัดการเรียนการสอน อยู่จำนวน 6,628 แห่ง โดยได้จัดสรร "ชุดอุปกรณ์ห้องเรียนปลายทาง DLTV" ให้กับโรงเรียนขนาดเล็กทั้งหมดทั่วประเทศใน พ.ศ. 2557

ชุดอุปกรณ์ห้องเรียนปลายทาง DLTV ได้แก่

- เครื่องรับโทรทัศน์แบบ LED ขนาด 35-40 นิ้ว ตามขนาดของห้องเรียน
- จานรับสัญญาณดาวเทียม
- กล่องรับสัญญาณดาวเทียมพร้อมชุดอุปกรณ์ติดตั้ง
- อุปกรณ์สำรองข้อมูลบันทึกการเรียนการสอนเพื่อออกอากาศในเครื่องคอมพิวเตอร์ 1 ปีการศึกษา

การเกิดชุดดาวเทียมและประเมินผล

การเกิดชุดดาวเทียมและประเมินผล แบ่งลักษณะการดำเนินงานออกได้เป็น 3 ระยะ ได้แก่ การพัฒนาบุคลากร การเกิดชุดดาวเทียม การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล โดยได้มีการเกิดชุดดาวเทียม ชุดดาวเทียมในโรงเรียนที่ การศึกษา และการติดตามจากส่วนกลาง โดยมุ่งเน้นเกิดชุดดาวเทียมโรงเรียน **ยุทธศาสตร์ 456** ในการดำเนินงาน

ผลสำเร็จ

ผลการสอบ ONET ปี 2557 คะแนน ป.6 เฉลี่ย 39.96 สูงขึ้นร้อยละ 2.99 ปี 2558 คะแนน ป.6 เฉลี่ย 42.95 สูงขึ้นร้อยละ 2.99

*จากผลการสอบ สรุปได้ว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีผลคะแนนเฉลี่ยการสอบ O-NET สูงขึ้น

**การประเมินผลการศึกษาระดับพื้นฐานของนักเรียน ป.3 ปีการศึกษา 2558 เปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนสังกัด สพฐ. กับนักเรียนในโครงการ DLTV พบว่า โรงเรียน DLTV มีระดับคะแนนสูงกว่า ระดับ สพฐ. 0.18

แนวทางการพัฒนา DLTV

Distance Learning THAILAND

เทคโนโลยีการศึกษาทางไกล

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ - DLIT

DLIT (Distance Learning Information Technology)

ลักษณะการดำเนินงาน

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล ได้ดำเนินการพัฒนาการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความเชื่อมโยงของระบบของครูผู้ปฏิบัติงานการสอน ระดับสูง มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาบุคลากรในการถ่ายทอดความรู้ในวิชาเฉพาะ ประกอบด้วย 5 รูปแบบ คือ

1. DLIT ห้องเรียนแห่งคุณภาพ

คือ การขยาย "ห้องเรียนแห่งคุณภาพ" จากโรงเรียนต้นทาง ไปสู่โรงเรียนต่างๆ ที่ทั่วประเทศเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ และตัวชี้วัดที่ยากและมีความสำคัญที่สุด โดยที่กลุ่มโรงเรียนของครูสอน ป.1-ป.6 ความยาว 50 นาที ส่วนส่วนอื่นใช้โดย DLIT.ac.th แบบ Responsive ให้เลือกชมย้อนหลังหรือดาวน์โหลดดูได้ทันที

2. DLIT คลังสื่อประกอบเรียนการสอน

คือ คลังสื่อประกอบเรียนการสอน ที่ตรงกับหลักสูตรแกนกลาง ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ครอบคลุมรายวิชาที่เรียนได้ทันที เป็นสื่อที่เป็นภาพนิ่ง สดุดีทัศน์ และสื่อเสียงที่ชัดเจน ครูผู้สอนสามารถเลือกดูได้ทันที

3. DLIT คลังสื่อออนไลน์

คือ คลังสื่อออนไลน์ที่ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้สนใจทั่วไป สามารถดูได้ทันที

4. DLIT PLC ชุมชนแห่งการพัฒนาวิชาชีพ

คือ ช่องทางในการสร้างและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ให้กับครูทั่วประเทศ ร่วมกันพัฒนาวิชาชีพครู ปี 3 รูปแบบ คือ

5. DLIT คลังสื่อออนไลน์

คือ คลังสื่อออนไลน์ที่ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้สนใจทั่วไป สามารถดูได้ทันที

ทั้งกระบวนการจากแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็น กระบวนการสร้าง ความรู้ จากการผลิตสื่อที่ถูกต้อง เนื้อหา สื่อออนไลน์และอุปกรณ์ที่จำเป็น ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและลดภาระครู อาจารย์ ในการดำเนินการศึกษา ที่มีความพึงพอใจในระดับสูง

เครื่องมือการเรียนรู้ (DLIT Learning Tools)

DLIT ได้พัฒนาระบบ **เครื่องมือการเรียนรู้** จากองค์กรพันธมิตรที่เป็นผู้เกี่ยวข้องด้านไอทีของทั่วโลก ภายนอก จาก Google G-Suite Office365 หรือ iTunesU โดยเน้นทั้งแบบที่เป็นแอปพลิเคชันบนมือถือ เพื่อให้ DLIT มีประสิทธิภาพที่สุด ซึ่งเน้นทำให้มีการเรียนการสอนที่สะดวกและง่ายต่อการเข้าถึง

ชุดอุปกรณ์ห้องเรียนดิจิทัล DLIT

ชุดอุปกรณ์ห้องเรียนปลายทาง DLIT ได้แก่ เครื่องรับโทรทัศน์แอลอีดีขนาด 50" และเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับครู ราคาต่อชุด 48,140 บาท

การจัดสรรชุดอุปกรณ์ห้องเรียนดิจิทัล DLIT

เป็นมาตรการจัดสรรทั้งหมด จำนวน 205,897 ชุด คอมพิวเตอร์เครื่องละ 110,230 ชุด สื่อสิ่งพิมพ์ประมาณ 5,306,472,200 บาท

บทบาท/Classroom DLIT Classroom มีผลการศึกษา 1 ห้องเรียนได้ผลผลิต

อุปกรณ์ห้องเรียนดิจิทัล หลายโรงเรียนยังไม่ได้ดำเนินการ ระบบคอมพิวเตอร์ในห้องเรียน

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล - DL Thailand

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อาคาร รังสิตกลางเขต 2 ชั้น 7 กระทรวงศึกษาธิการ เลขที่ 319 รังสิตนครนายก ถนน 10300 หมายเลขโทรศัพท์ : (+66) 02-282-2816 dlobecg.th eMail : staff@dlthailand.com

รู้แล้วต้องบอกต่อ! DLIT ต่อยอดโครงการสำคัญของในหลวง

DLIT เป็นโครงการที่นำเอาเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ซึ่งนักเรียนและประชาชน สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาผ่านเว็บไซต์ www.dlit.ac.th

โครงการนี้ออกมาเพื่อแก้ปัญหา 5 ข้อ

ขาดสื่อเทคโนโลยี
ในการศึกษา

ขาดโอกาส
และคุณภาพของ
การศึกษา

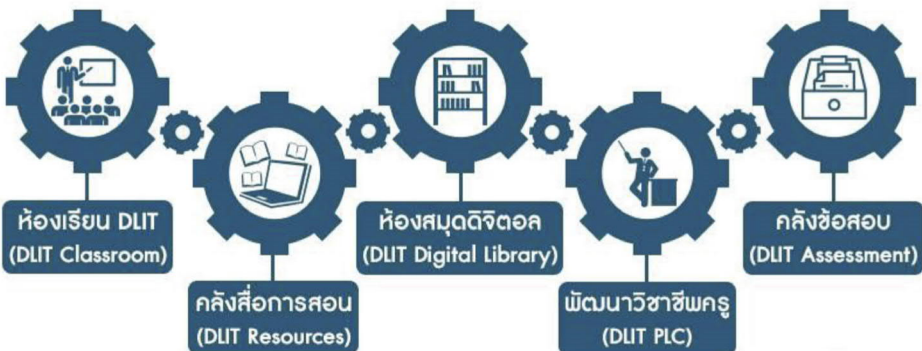
การขาดแคลนครู

ครูที่สอนมีทักษะ
ไม่ตรงกับวิชาเอก

มีครูที่สอนไม่ตรง
สาขาถึง 8,643 คน

DLIT มีทั้งหมด 5 รูปแบบ

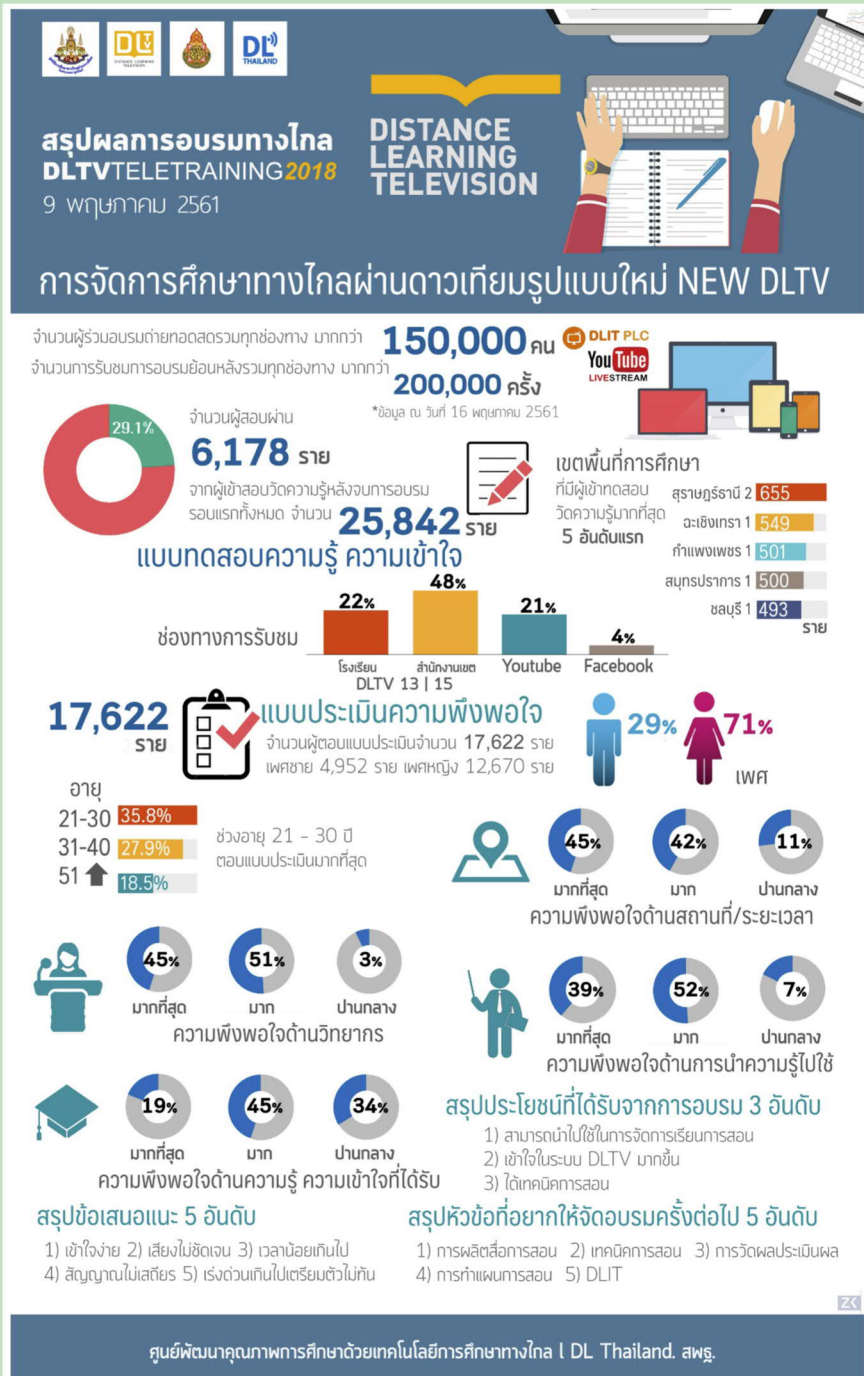

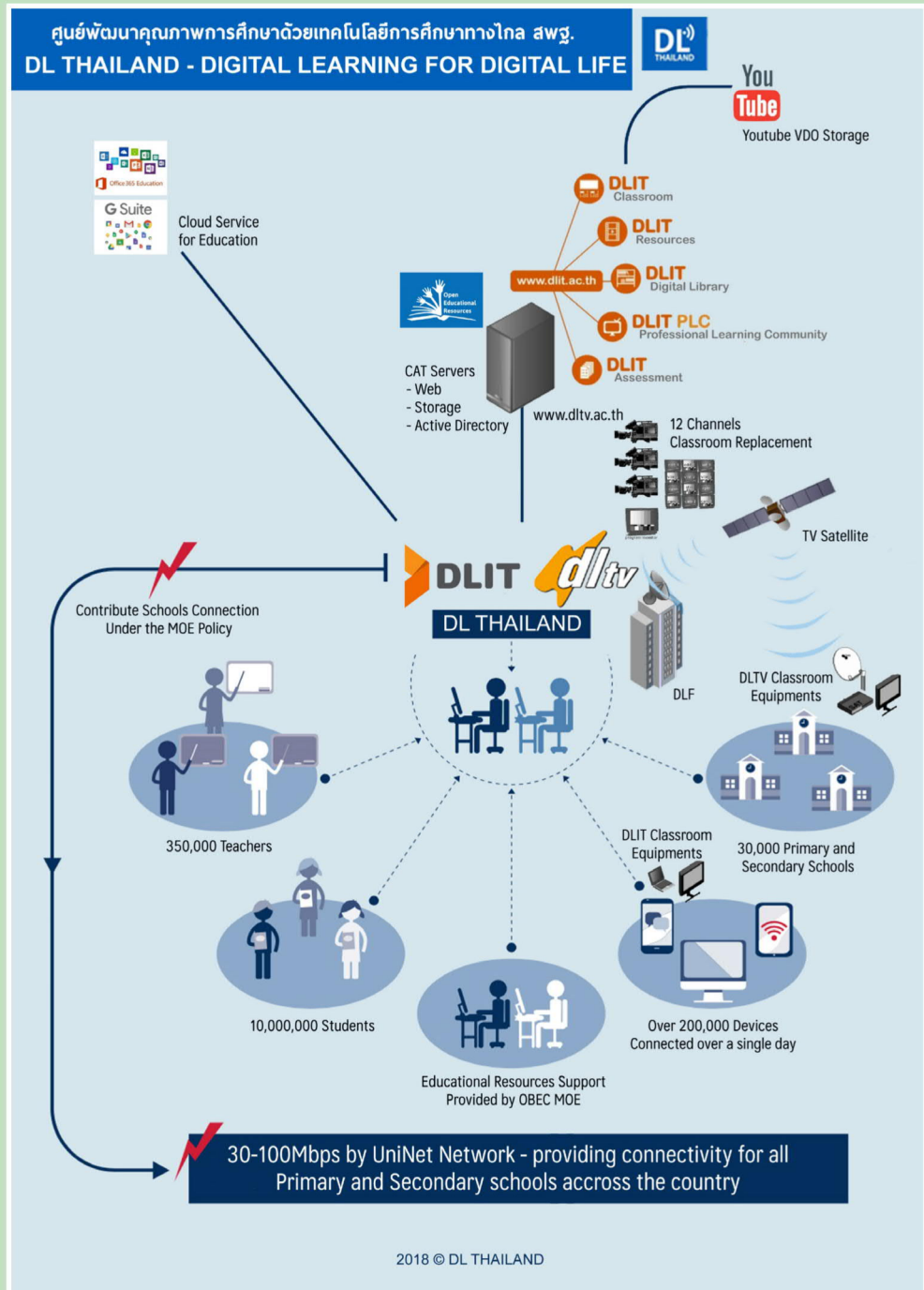
มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการแล้วถึง 15,553 โรงเรียน

ที่มาของข้อมูล : พันเอกณัฐพงษ์ เพราแก้ว./แนวทางปฏิบัติรูปการศึกษา./หน้า 121-133.
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน./www.dlit.ac.th./10 พฤศจิกายน 2559.

ลิงก์สำหรับมัลติมีเดีย

1. เอกสารมาตรฐานการจัดการศึกษาทางไกล

2. เอกสารมาตรฐานวิดิทัศน์แนวทางการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ให้ได้มาตรฐาน

3. รวมอินโฟกราฟิกความคมชัดสูงของ DL Thailand

4. รวมวิดิทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

5. รวมวิดิทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ

6. ลิงก์ Facebook DL Thailand

หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สู่การปฏิบัติในสถานศึกษา

• สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2541 ถือเป็นก้าวแรกที่สำคัญของการกระจายอำนาจทางการศึกษาจากส่วนกลางสู่ระดับท้องถิ่น และระดับสถานศึกษานำไปสู่การกำหนดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายด้านการศึกษาฉบับแรกของประเทศไทย และการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ การให้สถานศึกษามีบทบาทในการจัดทำสาระหลักสูตรของตนเอง โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในระดับชาติ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงตาม ตลอดจนพัฒนาศักยภาพของเยาวชนไทยให้มีมาตรฐานสูงขึ้น และมีขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติอารยประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ใช้ในปัจจุบัน ยังคงฐานคิดและหลักการสำคัญเดิมของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 27 ที่ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับพัฒนาผู้เรียนทุกคน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนการศึกษาต่อและเปิดโอกาสให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมในส่วนที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ซึ่งอาจแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ โดยมาตรา 15 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ แล้วเสนอความเห็นหรือให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเพื่อพิจารณาลงนามประกาศใช้

การนำหลักสูตรแกนกลางฯ สู่การปฏิบัติในสถานศึกษา มีความยืดหยุ่นและเปิดโอกาสให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับความต้องการและจุดเน้นของสถานศึกษา โดยดำเนินการได้ ดังนี้

1. สถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมคุณลักษณะที่เป็นอัตลักษณ์ของสถานศึกษา หรือจุดร่วมในการพัฒนาเยาวชนของท้องถิ่นตนเอง นอกเหนือจากคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการที่หลักสูตรแกนกลางฯ กำหนด ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นคุณภาพของผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่มีความจำเป็นต้องปลูกฝังให้เกิดในตัวผู้เรียนทุกคน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในองค์รวมทั้งด้านสติปัญญา และคุณธรรม อันจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงสงบสุขในสังคมโดยรวม

2. สถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมสมรรถนะของผู้เรียน ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และอนาคตที่อาจเปลี่ยนแปลง นอกเหนือจากสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ประการ ที่หลักสูตร แกนกลางฯ กำหนด ได้แก่ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งเป็นความสามารถและทักษะสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนพึงมี เพื่อเป็นพื้นฐาน ในการดำรงชีวิตในโลกยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านวิทยาการ สังคม และสิ่งแวดล้อม และการสื่อสารระหว่างกันอย่างกว้างขวาง ซึ่งได้หลอมรวมและสอดแทรก สมรรถนะสำคัญไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด หากสถานศึกษากำหนดสมรรถนะที่สำคัญ เพิ่มเติม ควรจัดทำรายละเอียดและแนวทางในการนำไปพัฒนาผู้เรียนด้วย

3. สถานศึกษาควรเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ที่กำหนดไว้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งเป็นคุณภาพที่คาดหวังให้เกิดในตัวผู้เรียน เป็นสิ่งที่ผู้เรียน ทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเรียนรู้ในรายวิชาพื้นฐาน หลักสูตรแกนกลางฯ กำหนด บทบาทให้เขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับท้องถิ่น จัดทำกรอบหลักสูตร ระดับท้องถิ่นให้เป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในแต่ละท้องถิ่น เพื่อสถานศึกษา ในเขตพื้นที่นั้นๆ ใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอน ซึ่งสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้หรือได้รับการปลูกฝัง เพื่อให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

แม้ว่ามีการปรับปรุงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สพฐ. 1239/2560 สั่ง ณ วันที่ 7 สิงหาคม 2560 มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ 30/2561 สั่ง ณ วันที่ 5 มกราคม 2561 และให้ยกเลิกสาระที่ 2 การออกแบบและเทคโนโลยี และสาระที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ 921/2561 สั่ง ณ วันที่ 3 พฤษภาคม 2561 การนำมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด และกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นไปใช้ในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนยังคงหลักการเดิมของหลักสูตรแกนกลางฯ

4. สถานศึกษาสามารถกำหนดผลการเรียนรู้ให้เป็นเป้าหมาย เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ และทักษะนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางฯ ในรายวิชาเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับจุดเน้น ความต้องการ และความถนัดของผู้เรียน หรือความต้องการของท้องถิ่น

5. สถานศึกษาสามารถจัดเวลาเรียนได้อิสระมากขึ้น จากเดิมหลักสูตรแกนกลางฯ กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนสำหรับเวลาเรียนพื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจนล่าสุดตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ 922/2561 ส.ง. ณ วันที่ 3 พฤษภาคม 2561 เปิดโอกาสให้สถานศึกษาสามารถกำหนดเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้เองตามเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน ส่วนกลางกำหนดเวลาเรียนรวมพื้นฐานไว้เป็นกรอบกว้างๆ กล่าวคือ ระดับประถมศึกษา กำหนดเวลาเรียนรวมพื้นฐาน จำนวน 840 ชั่วโมง ต่อปี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 880 ชั่วโมงต่อปี หรือ 22 หน่วยกิตต่อปี ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รวม 3 ปี จำนวน 1,640 ชั่วโมง หรือ 41 หน่วยกิต เวลาสำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 120 ชั่วโมงต่อปี ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รวม 3 ปี 360 ชั่วโมง สำหรับเวลาเรียนเพิ่มเติมทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย สถานศึกษาสามารถกำหนดเวลาเรียนได้ ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับเกณฑ์การจบหลักสูตรในแต่ละระดับ เมื่อพิจารณาสัดส่วนโดยประมาณของเวลาเรียนรายวิชาเพิ่มเติมต่อเวลาเรียนทั้งหมด จะเห็นว่าเพิ่มขึ้นตามลำดับ กล่าวคือ ระดับประถมศึกษา มีเวลาเรียนเพิ่มเติม อย่างน้อยร้อยละ 4 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างน้อยร้อยละ 17 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างน้อยร้อยละ 45 แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรแกนกลางฯ เปิดโอกาสให้สถานศึกษามีอิสระในการจัดรายวิชาเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับพัฒนาการและความจำเป็นตามช่วงวัย

หลักสูตรแกนกลางฯ ที่ยืดหยุ่น นำไปสู่ความหลากหลายของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อาทิ โรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนมาตรฐานสากลมีเป้าหมายสำคัญเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ให้เทียบเท่ามาตรฐานสากลหรือมาตรฐานของประเทศที่มีคุณภาพการศึกษาสูง โรงเรียนทั่วไปที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ค้นพบความถนัดของตัวเองเพื่อนำไปสู่การเลือกเส้นทางการประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อ โดยจัดรายวิชาเพิ่มเติมให้ผู้เรียนได้รู้จักและสัมผัสกับอาชีพที่หลากหลาย ห้องเรียนพิเศษต่างๆ เช่น ห้องเรียนกีฬา ห้องเรียนดนตรี ห้องเรียนอาชีพ ห้องเรียนพิเศษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และสามารถเห็นความหลากหลายของการจัดหลักสูตรสถานศึกษาได้จากแผนการเรียนต่างๆ เช่น แผนการเรียนภาษาไทย - สังคมศึกษา แผนการเรียนภาษาอังกฤษ - ภาษาจีน แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ - ภาษาจีน แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ เตรียมพื้นฐานสถาปัตยกรรมและการออกแบบ แผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ

นอกจากนี้ หลักสูตรแกนกลางฯ ยังครอบคลุมการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ การศึกษาเฉพาะทาง การศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ การศึกษาทางเลือก การศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส การศึกษาตามอัธยาศัย โดยเปิดโอกาสให้มีการปรับใช้มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางฯ ตามความเหมาะสมกับสภาพและบริบทของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย โดยมีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนด ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการปรับใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2555

กล่าวโดยสรุป หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกรอบหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน มีความยืดหยุ่นในการนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ท้องถิ่นและสถานศึกษานำไปใช้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับจุดเน้นและต้องการของสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

โฮสปีดอินเทอร์เน็ต...

ของวัยญเพื่อเด็กไทย จากใจกระทรวงศึกษาธิการ

- สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้การสอน

โรงเรียนกว่า 30,000 โรงเรียน เด็กนักเรียนกว่า 600,000 คน ที่กระจายอยู่ทุกที่ในประเทศไทย ทั้งในเมือง นอกเมือง ชนบทที่ห่างไกล บนเขา หรือแม้แต่อยู่ตามเกาะกลางทะเล ส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก ทุกปีที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการไม่เคยหยุดคิดที่จะช่วยโรงเรียนทุกแห่ง ครูทุกคน ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับการศึกษาที่ดีที่สุด ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนมีคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต สื่อการสอน พร้อมทั้งช่วยพัฒนาครูให้สามารถนำเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ อย่างไรก็ตามสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก็ไม่ลืมว่าสิ่งสำคัญในการเรียนรู้คือ การส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถเปิดโลกทัศน์ของตนเองให้ไกลออกไปได้เท่าที่ตนเองต้องการ

“ให้ดำเนินโครงการอินเทอร์เน็ต
ความเร็วสูงในสถานศึกษา โดยเริ่มในปี 2561
เพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนของเด็ก
และครูไม่ใช่เฉพาะใช้ในงานธุรการเท่านั้น...
ให้อำนาจผู้บริหารสถานศึกษาในการเลือกใช้
บริการที่ดีที่สุด เพื่อให้โรงเรียน นักเรียน
สามารถใช้งานอินเทอร์เน็ตสืบค้นข้อมูล
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

นพ.ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

จากนโยบายของท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ที่ต้องการมอบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้เป็นของขวัญแก่นักเรียนทุกคน ในปี 2561 ถือเป็นการเปิดทางให้นักเรียนทั่วประเทศได้เรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด และช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง หรือโรงเรียนขนาดใหญ่

“ความมุ่งหวังของเรากับโรงเรียนขนาดเล็ก คือ ให้ออกสทางด้านคุณภาพ เด็กต้องได้เรียนครบทุกชั่วโมง อยากลดช่องว่างระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนนอกเมืองกับโรงเรียนในเมือง... ให้เร็วที่สุดเชื่อว่า อินเทอร์เน็ตจะให้ออกสกับคนทุกคนเท่ากัน”

บุญรักษ์ ยอดเพชร
เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง จะช่วยโรงเรียนขนาดเล็กได้ตามความมุ่งหวังของท่านเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือไม่ เราลองไปหาคำตอบได้จากโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ห่างไกลแห่งหนึ่งในจังหวัดกาญจนบุรี นั่นคือ โรงเรียนบ้านวังตะเคียน ซึ่งมีนักเรียนประมาณ 90 คนตั้งอยู่บนเขาใกล้เขตชายแดน ซึ่งโรงเรียนแห่งนี้ได้ใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงแล้ว

นายบุญเลิศ แสวงทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังตะเคียน บอกว่า

“เด็กๆ อยากค้นหาความรู้ พอได้คอมพิวเตอร์ปุ๊บ เค้าจะค้นหาจากคลังความรู้ของโรงเรียนซึ่งค้นหาได้เร็วและง่าย บางคนมาค้นหาความรู้ไปให้ผู้ปกครองทำผลิตภัณฑ์เสริมอาชีพด้วย”

อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง นอกจากช่วยให้นักเรียนโรงเรียนบ้านวังตะเคียนสนุกในการค้นหาความรู้แล้ว ยังช่วยให้ครูหลายๆ คน ได้ค้นหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งยังช่วยให้ครูผู้สอนสามารถนำสื่อการเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคนิคการสอนที่ประสบความสำเร็จในการนำไปใช้สอนในห้องเรียนตนเอง ไปเผยแพร่ให้เพื่อนครูท่านอื่นๆ ได้ด้วย และยิ่งไปกว่านั้นทางโรงเรียนยังติดต่อชาวต่างชาติมาช่วยสอนและจัดแคมป์ให้นักเรียนในโรงเรียนยิ่งจะช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนก้าวไปได้ไกลมากขึ้น

ถึงแม้ว่า โรงเรียนบ้านวังตะเคียน จังหวัดกาญจนบุรี จะเป็นโรงเรียนเล็กๆ ที่อยู่ห่างไกล แต่ความสามารถของผู้ผู้อำนวยการโรงเรียน นายบุญเลิศ แสวงทอง และคณะครูของโรงเรียนไม่ได้เล็กลง เพราะทุกท่านต่างเห็นประโยชน์ของอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่มีต่อการเรียนรู้

ของนักเรียนทุกคน และหากความสำเร็จของโรงเรียนบ้านวังตะเคียนนี้ เกิดขึ้นกับโรงเรียนขนาดเล็กทุกแห่ง ท้ายที่สุด..ความคาดหวังของท่านเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ต้องการให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและลดช่องว่างระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนนอกเมืองกับโรงเรียนในเมืองนั้น จะเกิดขึ้นจริงอย่างแน่นอน

เมื่อพบกับโรงเรียนขนาดเล็กแล้วคราวนี้ลองไปดูว่าอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงจะช่วยให้การเรียนการสอนของครูและนักเรียนในโรงเรียนขนาดกลางได้มากน้อยเพียงใดและมีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง

โรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคนธ์อุปถัมภ์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นโรงเรียนขนาดกลางที่มีนักเรียนประมาณ 500 กว่าคน โรงเรียนนี้สามารถนำอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างสนุกสนาน เมื่อเทคโนโลยีก้าวไกล..แล้วครูจะก้าวตามทันหรือไม่

ดร.ฉัตรชัย ธรรมครบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “ครูโรงเรียนนี้มีสองวัย คือ ครูรุ่นใหม่กับครูรุ่นเก่า ครูรุ่นใหม่จะใช้สื่อเทคโนโลยีได้ดี ส่วนครูรุ่นเก่าและเก่ามากๆ ส่วนใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นทุกคน แต่ยังไม่ได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เราจึงจัดบัดดี้ครูเก่ากับครูใหม่ ครูใหม่จะช่วยสอนเทคโนโลยีง่ายๆ เช่น มือถือ คอมพิวเตอร์ รวมถึงแอปพลิเคชันที่สามารถใช้ในห้องเรียนได้ ส่วนครูเก่าก็จะนำประสบการณ์มาแชร์กับน้องๆ”

ดร.ธานีวิทย์ กิตติพิพงค์ หนึ่งในครูรุ่นใหม่ที่มีความเชี่ยวชาญในการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ได้เล่าถึงเทคนิคการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับนักเรียน “ต้องดูว่านักเรียนมีปัญหาประเภทไหน จุดแรกคือ จำเนื้อหาไม่ค่อยได้ จำสูตร จำคำศัพท์ ไม่ค่อยได้ และการท่องจำก็น่าเบื่อ ดังนั้นจึงใช้แอปพลิเคชันที่ชื่อ quizlet จะทำให้เด็กจำได้อย่างรวดเร็ว ทำเป็นข้อสอบ ทำเป็นเกมแข่งกันในห้องเรียน เปลี่ยนบรรยากาศการเรียนการสอนที่เคยน่าเบื่อให้มีแต่ความสนุกสนาน”

ถือได้ว่า ดร.ธานีวิทย์ กิตติพิพงค์ เป็นครูที่สามารถนำประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและความรู้ทางด้านเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเพลิดเพลินไปกับการเรียนรู้ได้ดีทีเดียว นอกจากตนเองจะใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนแล้วยังช่วย

ให้ครูรุ่นพี่ๆ กล้าใช้เทคโนโลยีด้วยวิธีการที่ดีมาวิธีหนึ่ง นั่นคือ ตนเองจะสอนนักเรียนให้ใช้แอปพลิเคชันเป็นก่อน เมื่อนักเรียนใช้เป็นแล้ว จึงให้อาจารย์ท่านอื่นๆ รู้จักและเข้าใจว่า แอปพลิเคชันนี้มีหลักการอย่างไร แล้วจึงให้อาจารย์ไปมอบหมายงานให้นักเรียนทำ ซึ่งวิธีนี้นับเป็นวิธีที่ดีไม่น้อย เพราะไม่ทำให้ครูรุ่นพี่ๆ รู้สึกกังวลหรือกลัวเทคโนโลยี เพราะผู้ใช้และผู้สร้างองค์ความรู้ คือ ตัวเด็กเอง ทำให้นักเรียนได้หัดวิเคราะห์ หัดสร้างสรรค์ และจัดทำเป็นสื่อการเรียนรู้ออกมา ซึ่ง ดร.ธานีวิทย์ กิตติพิพิงค์ ให้ความสำคัญกับประเด็นนี้มาก เพราะกระบวนการนี้คือการเรียนรู้อย่างแท้จริง

ครูรัตนภรณ์ สุขสงวน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นครูท่านหนึ่งที่ไม่เคยใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนมาตั้งแต่แรก หลังจากปรับกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีมาเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งแล้ว ยอมรับว่า “ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้นค่ะ ทั้งการเรียนและการสอบ O - NET คะแนนขยับสูงขึ้นทุกปี...ไม่มีลง”

เมื่อครูสนุกในการสอนแล้วนักเรียนก็สนุกในการเรียนเช่นกัน

นางสาวสุริพร อุตราชวัน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เล่าว่า “การเรียนรู้ที่ผ่านมา เราเป็นผู้รับมาโดยตลอด แต่ตอนนี้เราสามารถเป็นผู้สร้าง...วิชาท่องจำที่ต้องจำเยอะๆ น่าเบื่อ เราสามารถนำมาสร้างเป็นเกม สร้างความเข้าใจและนำไปทบทวนได้ทุกๆ ที่”

นายพงษ์สิน จินดา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก็ชอบการเรียนรู้ในลักษณะนี้เช่นกัน “สมัยก่อนครูจะสอนจากหนังสืออย่างเดียวอยู่หน้าห้อง เราก็ไม่ค่อยเข้าใจอะไรมา..แต่ตอนนี้ได้สืบค้นข้อมูลแล้วยังได้ใช้แอปพลิเคชันที่ทำให้เราเรียนรู้ได้มากขึ้น จากที่ไม่เข้าใจก็เข้าใจมากขึ้นครับ”

นับว่าโรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคนธ์อุปถัมภ์ เป็นโรงเรียนหนึ่งที่สามารถนำเทคโนโลยีและแอปพลิเคชันต่างๆ มาใช้จัดการเรียนได้อย่างน่าสนใจ การจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคเหล่านี้ คงจะสำเร็จได้ยากถ้าขาดอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง

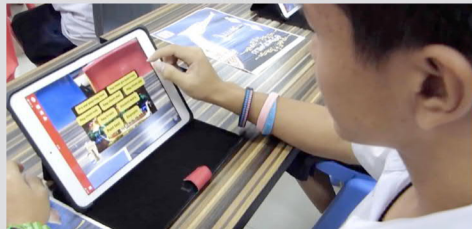
“ความคาดหวังของผมกับโรงเรียนขนาดใหญ่ คิดว่าเขาจะสามารถทำให้ประเทศไทยเป็นผู้นำในเอเชีย และเขาอาจจะเป็นทรัพยากรสำคัญของโลก”

ดร.บุญรักษ์ ยอดเพชร

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีนักเรียน 2,000 กว่าคน ทั้งที่ก่อตั้งขึ้นมาไม่นานนักแต่กลับพัฒนาก้าวไปไกลในทุกๆ ด้าน ด้วยความมุ่งมั่นของท่านผู้อำนวยการโรงเรียน นายพิศณุ ศรีพล และคณะครูทุกคน

ความสำเร็จในการนำอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ถือเป็นความภาคภูมิใจประการหนึ่งของโรงเรียน เพราะส่งผลให้ผลเฉลี่ย O - NET ของโรงเรียนสูงกว่าผลเฉลี่ยในระดับประเทศ ผู้อำนวยการโรงเรียนมั่นใจว่า ที่เป็นเช่นนี้เพราะอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ง่าย ไม่ว่านักเรียนจะอยู่จุดใดของโรงเรียน ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน หรือแม้แต่ในสวน นักเรียนก็สามารถสืบค้นได้ทุกที่ เพราะอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงกระจายทั่วโรงเรียน

คงปฏิเสธไม่ได้ว่า อินเทอร์เน็ตมีส่วนสำคัญที่ทำให้นักเรียนรักที่จะเรียนมากขึ้นและเรียนด้วยความสนุกมากขึ้น แต่ละโรงเรียนก็มักจะมีเทคนิคต่างๆ ดึงความสนใจของนักเรียนที่แตกต่างกัน สำหรับโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี ได้จัดห้องเล่นเกมออนไลน์ เพื่อการเรียนรู้มาให้นักเรียน และยังนำเทคโนโลยีประเภท AR (Augmented Reality)* มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งนอกจากจะกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนแล้วยังสามารถใช้สอนแทนครูที่ติดภารกิจสำคัญได้อีก โดยให้ครูสร้างสื่อการเรียนรู้ประเภท AR ผ่านแอปพลิเคชัน ZAPPAR เก็บไว้ ขอเพียงให้นักเรียนมีมือถือหรือแท็บเล็ตพร้อมอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง นักเรียนก็สามารถเรียนรู้เองได้ แม้ว่าบางครั้งมีครูมาสอนแทนก็ตาม ท่านผู้อำนวยการโรงเรียน นายพิศณุ ศรีพล เรียกรูปแบบที่นำ AR มาใช้นี้ว่า “สอนแทน..แสนเพลิน”

นักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี นอกจากจะได้เรียนบทเรียนประเภท AR แล้ว ยังได้เป็นคนผลิตบทเรียน AR เองด้วย นางสาวนริศรา ลิ้มปิติรสันต์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นหนึ่งในนักเรียนที่สามารถสร้างบทเรียนประเภท AR ผ่านแอปพลิเคชัน ZAPPAR ได้ดีจนมีคนอยากจ้างให้ทำงานให้ “มันน่าสนใจว่าหนังสือเรียนปกต๊ะ ...หลังจากที่สร้างผลงานแล้วก็โพสต์ลงเฟซบุ๊ก ก็มีคนสนใจติดต่อเข้ามาจ้างทำงานด้วยคะ”

*AR (Augmented Reality) เป็นเทคโนโลยีที่ผสานโลกแห่งความจริง (Real) รวมเข้ากับโลกเสมือนจริงที่ถูกสร้างขึ้น (Virtual) โดยผ่านอุปกรณ์ต่างๆ เช่น กล้องมือถือ, คอมพิวเตอร์, แว่น โดยจะแสดงผลผ่านแอปพลิเคชันที่ใช้ AR โดยเฉพาะ ภาพที่ปรากฏจะเป็นภาพเหมือนจริงแบบสามมิติ และ 360 องศา

ที่มา: <https://www.planforkids.com/readkidcorner.php?kidcornerid=123> (พฤษภาคม 2561)

นับว่าโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี ให้ความสำคัญกับการนำประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต ความเร็วสูง มาสร้างสื่อการเรียนที่สนุกสนานให้นักเรียนได้อย่างมาก สพฐ. มั่นใจว่ายังมีโรงเรียน อีกมากมายหลายแห่งที่สามารถทำได้ดีไม่แพ้กัน

ถึงแม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมีโรงเรียนมากถึง 30,000 กว่า โรงเรียน มีความพร้อมและไม่พร้อมแตกต่างกัน หลายโรงเรียนสามารถบริหารจัดการอินเทอร์เน็ต ความเร็วสูงและพัฒนาการเรียนการสอนไปไกลแล้ว แต่ก็ยังมีอีกหลายโรงเรียนที่กำลังเร่งเครื่อง ในการบริหารจัดการอินเทอร์เน็ตให้มีความเร็วสูงสุดเท่าที่จะทำได้ โดยอาจมีปัญหา อุปสรรคบ้าง ตามขีดจำกัดของโรงเรียนและสภาพพื้นที่ตั้งของโรงเรียน แต่ที่แน่นอนที่สุดคือ สพฐ. จะอยู่เคียงข้าง ทุกเขตพื้นที่ ทุกโรงเรียน ให้สามารถผ่านพ้นปัญหาต่างๆ ไปได้ เพราะนี่คือ..ของขวัญจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการที่ตั้งใจมอบให้เด็กไทยในปี 2561

“เราก็คิดว่า การลดความเหลื่อมล้ำ
ทางการศึกษา โดยเฉพาะคุณภาพนั้น
จะอยู่อีกไม่ไกล คนในประเทศไทยจะมีโอกาส
ทางคุณภาพเท่ากัน ผมเชื่อว่าประเทศไทย
จะเป็น ไทยแลนด์ 4.0 ได้ตามที่ตั้งใจ”

บุญรักษ์ ยอดเพชร
เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หากคุณผู้อ่านอยากเห็นภาพบรรยากาศการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน สามารถชมได้จากรายการ EDUGUIDE 4.0 ตาม QR Code นี้ ได้เลยคะ

รร.บ้านวังตะเคียน

รร.วิเชียรกลิ่นสุคนธ์อุปถัมภ์

รร.สวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี

การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนในพื้นที่ จชต. สู่คุณภาพไทยแลนด์ 4.0 โดยยึดหลักศาสตร์พระราช

- สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โครงการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนในพื้นที่ จชต. สู่คุณภาพไทยแลนด์ 4.0 โดยยึดหลักศาสตร์พระราช ดำเนินการครั้งแรก 52 โรงเรียน ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งคัดเลือกจากโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O - NET) ลดต่ำลงเมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2552 กับปีการศึกษา 2559 และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ รวมกับโรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ

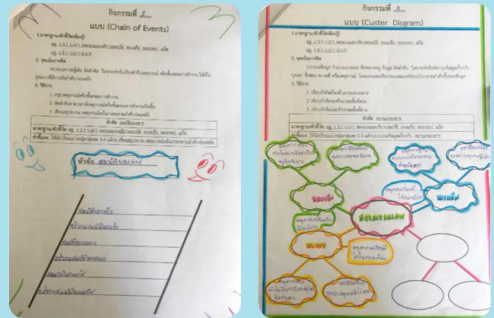
การดำเนินงาน โดยการพัฒนาครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning มีผู้เข้ารับการพัฒนาในระดับประถมศึกษาทั้งหมดจำนวน 960 คน และระดับมัธยมศึกษา จำนวน 230 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา เพื่อเพิ่มทักษะการจัดการเรียนการสอนรูปแบบ Active Learning ให้ครูนำไปใช้ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ระหว่างที่ดำเนินโครงการได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากบุคลากรในเขตพื้นที่ ทั้งผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ทีมนิเทศจิตอาสาที่ช่วยเหลือ สนับสนุน รวมทั้งเครือข่ายผู้อำนวยการโรงเรียน และบุคลากรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับทีมนิเทศจิตอาสา ประกอบด้วย ทีมผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาพิเศษในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สมัครใจเข้าร่วม จำนวน 29 ทีม ทำหน้าที่สนับสนุนให้กำลังใจ ติดตามผลโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ รวมทั้งรายงานผลการเปลี่ยนแปลงให้ส่วนกลางรับทราบเป็นระยะ ส่งผลให้ครูและสถานศึกษาเกิดการตื่นตัว ปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา

นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ Active Learning ตามหลักศาสตร์พระราช ซึ่งจัดทำโดยโรงเรียนต้นแบบ Active Learning ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตรัง นครศรีธรรมราช นนทบุรี และพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผ่านการสร้างตามหลักวิชาการและผ่านการใช้จริงในพื้นที่

2. แผนจัดการเรียนรู้หน้าเดียว และใบกิจกรรมที่ใช้รูปแบบของ Graphic Organizer ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของนักเรียนทุกคน

3. กิจกรรมสำคัญในแผนการเรียนรู้จะใช้กิจกรรมลดเวลาเรียนแบบ Passive Learning ประมาณ 10 นาที เพิ่มเวลาเรียนแบบ Active Learning 40 นาที เน้นกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม การปฏิบัติจริง ฝึกความรับผิดชอบ ทักษะการคิด และจิตสาธารณะ นักเรียนจะได้ฝึกการทำงานร่วมกับเพื่อนตลอดเวลา ฝึกการปฏิบัติตามขั้นตอนที่ออกแบบไว้ ฝึกการรับฟังความคิดเห็น การนำเสนอแบบมีเหตุผล ฝึกทักษะการประเมินตนเอง ปรับปรุงตนเองตลอดเวลา

ใบกิจกรรมที่ใช้รูปแบบของ Graphic Organizer

กรณีศึกษา ติดตามโครงการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning มีการนิเทศติดตาม 2 ส่วน ดังนี้

1. คณะทำงานส่วนกลาง ลงพื้นที่เชิงประจักษ์เยี่ยมชั้นเรียนเพื่อดูสภาพจริง ในการจัดกิจกรรมระหว่างครูกับนักเรียน การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนในโรงเรียน และให้กำลังใจผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ดังนี้

จังหวัดนราธิวาส จำนวน 4 โรงเรียน ประกอบด้วย สพ.นราธิวาส เขต 3 ได้แก่ โรงเรียนผดุงมาตย์ อำเภอจะนะ โรงเรียนบ้านลูโบะกาเยาะ อำเภอระแงะ สพ.นราธิวาส เขต 1 ได้แก่ โรงเรียนบ้านลูโบะบูโละ และโรงเรียนบ้านกาโตะ อำเภอรือเสาะ

จังหวัดปัตตานี จำนวน 8 โรงเรียน ประกอบด้วย สพ.ปัตตานี เขต 1 ได้แก่ โรงเรียนบ้านบางมะรวด โรงเรียนท่าชะเมา อำเภอปะนาเระ และ โรงเรียนวัดศรีสุตาจันทร์ โรงเรียนบ้านตันหยงเปาว์ โรงเรียนบ้านบางราพา โรงเรียนบ้านปริง โรงเรียนกองทัพบกอุทิศบ้านดอนยาง และโรงเรียนบ้านปะแตกลาง อำเภอน้องจิ๋ว

จังหวัดสงขลา จำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วย สพ.สงขลา เขต 3 ได้แก่ โรงเรียนบ้านเกาะแลหนัง โรงเรียนบ้านกรงอิตำ และโรงเรียนบ้านโคกพยอม อำเภอเทพา ซึ่งจากการสอบถามครู พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น สนุกกับการเรียนรู้ กล้าแสดงออก กระตือรือร้นในการเรียนมากยิ่งขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และยังพบว่า ครูมีการคุยกันในเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่ปรับเปลี่ยนมาใช้ Active Learning ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในกระบวนการ

PLC จึงแนะนำให้ครูจัดบันทึก พร้อมทั้งลงรายละเอียดนักเรียนเป็นรายบุคคลตามคำแนะนำของท่านเลขา กพฐ. ดร.บุญรักษ์ ยอดเพชร “เราจะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง”

2. ทีมนิเทศจิตอาสา นิเทศ ติดตาม เชิงประจักษ์ให้คำแนะนำครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทุกโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

ผลการดำเนินโครงการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

เชิงคุณภาพ

จากผลการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรที่มีส่วนร่วมในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอน ทีมนิเทศจิตอาสา นักเรียน ผู้ปกครอง พบว่า เกิดการเปลี่ยนแปลงดังนี้

ผู้บริหาร นิเทศ ติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูและจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) อย่างต่อเนื่อง

นักเรียน ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning มีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนผ่านกิจกรรม ส่งผลให้มีพฤติกรรมการเรียนเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น มีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้กล้าแสดงออก มีความตั้งใจเรียน กระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น ได้ลงมือปฏิบัติจริงจากการเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่างๆ ใน การเรียนและการใช้ชีวิตประจำวันได้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทนถาวร มีการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จากเทคโนโลยี

ครู ใช้รูปแบบการสอนแบบ Active Learning ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง จัดกิจกรรมการสอนหลากหลายเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง โดยครูจะเป็นผู้คอยชี้แนะ กำกับ ดูแลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องเท่านั้น ใช้สื่อการเรียนการสอนหลากหลายรวมทั้งใช้เทคโนโลยีเป็นตัวช่วยในการเรียนการสอนอีกด้วย

ผู้ปกครอง พึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมและให้การสนับสนุนสื่อต่างๆ ในท้องถิ่นสำหรับใช้จัดกิจกรรมให้แก่ นักเรียน และส่งบุตรหลานเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอพร้อมติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนต่อเนื่อง

รูปแบบการเรียนการสอนที่เปลี่ยนไป ดังนี้

มีการบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นโดยยึดมาตรฐานและตัวชี้วัดที่เหมือนกันหรือคล้ายกัน เช่น กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์สามารถบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระภาษาอังกฤษได้ในด้านคำศัพท์

การแบ่งประโยชน์ในกลุ่มสาระภาษาไทยกับการสร้างโจทย์ปัญหาในกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ฯลฯ ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้

มีการสร้างนวัตกรรมการสอนใหม่ๆ ที่มีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบหน้าเดียว มีใบงานที่หลากหลาย จำแนกตามทักษะการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเพิ่มการใช้สื่อและเทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น จัดกิจกรรมรูปแบบที่เป็นเกมเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ ได้อย่างถาวร

เชิงปริมาณ

เมื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดี (O - NET) ปีการศึกษา 2559 กับ ปีการศึกษา 2560 ของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า จำนวนโรงเรียนในโครงการ Active Learning ที่มีผล O - NET เพิ่มขึ้น

สพท.	สาระ			
	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	อังกฤษ
สพท.ปัตตานี เขต 1	4	9	6	9
สพท.ปัตตานี เขต 2	8	14	13	14
สพท.ปัตตานี เขต 3	4	8	4	8
สพท.ยะลา เขต 1	3	4	7	10
สพท.ยะลา เขต 2	6	5	1	8
สพท.ยะลา เขต 3	1	5	4	8
สพท.นราธิวาส เขต 1	6	11	6	14
สพท.นราธิวาส เขต 2	3	2	1	6
สพท.นราธิวาส เขต 3	6	8	8	14
สพท.สงขลา เขต 3	5	8	9	19
รวม	46	74	59	110
คิดเป็นร้อยละ	29.30	47.13	37.58	70.06
* ผลการดำเนินงานโครงการในเฟส 2				

จากข้อมูลในตาราง พบว่า วิชาที่มีคะแนนเพิ่มสูงขึ้นมากที่สุด คือ ภาษาอังกฤษ จำนวน 110 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 70.06 รองลงมา คือ วิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 74 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 47.13 รองลงมา คือ วิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 59 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 37.58 และวิชาภาษาไทย จำนวน 46 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 29.30

จากผลการดำเนินงานโครงการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อยกระดับคุณภาพ การศึกษาโรงเรียนในพื้นที่ จชต. สู่คุณภาพไทยแลนด์ 4.0 โดยยึดหลักศาสตร์พระราชา ส่งผลให้ โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในหลายๆ ด้าน ทำให้การจัดการเรียน การสอนรูปแบบ Active Learning เป็นที่ยอมรับจากบุคลากรในพื้นที่ จชต. จึงมีแผนที่จะขยาย โครงการในโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 118 โรงเรียน ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.) ต่อไป

เมื่อภาคีเข้มแข็ง...คุณภาพการศึกษาไทยจึงเข้มแข็ง : การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานยุคใหม่ บนฐานการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่าย

• สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals - MDGs) เติบโตมาถึงปลายทางและสิ้นสุดลงเมื่อ พ.ศ. 2558 พร้อมๆ กับก้าวใหม่ครั้งสำคัญของการสหประชาชาติ (United Nations : UN) ที่ริเริ่มกระบวนการหารือเพื่อกำหนดวาระการพัฒนาภายหลังปี พ.ศ. 2558 (post-2015 Development Agenda) ภายใต้กระบวนการทัศน์ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” สู่การรับรองวาระและจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals–SDGs) ช่วง 15 ปี (ค.ศ. 2015 - 2030) เพื่อเป็นเสมือนหลักชัยของการยกระดับการพัฒนาโลกยุคใหม่ให้สมดุลยิ่งขึ้น ถือเป็นเป้าหมายที่ออกแบบมาให้เหมาะสมกับโลกดิจิทัล ไม่ว่าจะเป็นพิจารณาในมิติใดของสังคมก็ล้วนตกอยู่ท่ามกลางกระแสรุนแรงราวพายุของเทคโนโลยีและนวัตกรรม หรือที่เรียกว่า Digital Disruption ที่กำลังเปลี่ยนโฉมหน้าโลกทั้งใบไปตลอดกาล

ประเทศไทยได้แสดงถึงความตื่นตัวต่อวิถีแห่งการพัฒนารุ่นใหม่นี้ ผ่านการเข้าร่วมรายงานความก้าวหน้าการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน SDGs โดยสมัครใจ หรือ Voluntary National Review (เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2560) รวมถึงประเมินผลสถานการณ์ SDGs โดยการจัดอันดับของ Sustainable Development Solutions Network พบว่า ประเทศไทย อยู่ในลำดับ 55 จาก 157 ประเทศ ซึ่งถือว่ายังห่างไกลกับเป้าหมายดังกล่าวพอสมควร แต่ทว่าประเทศไทยก็พยายามก้าวให้เร็วและกว้างไกลยิ่งขึ้น เพื่อให้ทันกับช่องว่างแห่งยุคสมัย ด้วยการกำหนดนโยบาย “ประเทศไทย 4.0” เพื่อขับเคลื่อนการปรับตัวเข้าสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรม ครั้งที่ 4 หรือ Industrial 4.0 ที่ไม่เพียงแต่มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้อย่างแพร่หลาย แต่ยังเป็นการนำนวัตกรรมมาใช้ในทุกๆ ด้าน ซึ่งองค์กรภาครัฐและเอกชนต้องมีการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่รวดเร็วยิ่งขึ้น มีความคล่องตัวในการดำเนินงาน สามารถนำกลยุทธ์ที่หลากหลายมาปรับใช้อย่างยืดหยุ่น

จากยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาตามเป้าหมายยุค 4.0 ให้ประสบผลสำเร็จนั้น รากฐานสำคัญที่สุด คือ ทูมมนุษย์ และฐานรากของทูมมนุษย์ที่มีศักยภาพก็คือ การศึกษาที่มี คุณภาพ โดยมีหัวใจสำคัญตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) คือ การสร้างหลักประกันว่า ทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม รวมถึงสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ ตลอดชีวิต หากแต่การจัดการศึกษาโดยรัฐเพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถตอบโจทย์ความต้องการ และบริบทที่แตกต่าง หลากหลาย และเป็นพลวัตได้ จึงต้องยกระดับการพัฒนา รูปแบบใหม่ ๆ ในการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นกลไกการบูรณาการด้านการศึกษา เสริมสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือ และเครือข่ายด้านการศึกษาที่เข้มแข็ง เพื่อร่วมกันเผชิญความท้าทายในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

“...หากแต่การจัดการศึกษา
โดยรัฐเพียงอย่างเดียว
อาจไม่สามารถตอบโจทย์
ความต้องการและบริบทที่แตกต่าง
หลากหลาย และเป็นพลวัตได้...”

เมื่อเหลียวมองการขับเคลื่อนนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล ได้ฉายภาพที่สะท้อนถึง ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในการพัฒนาการศึกษายุค 4.0 ซึ่งต้องการฐานความร่วมมือที่แข็งแกร่งและ เป็นรูปธรรม ผ่านการเร่งปฏิรูปการศึกษาที่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนา ประเทศ มีการปรับโครงสร้างการบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค เพื่อยกระดับ การประสานเชื่อมโยงและบูรณาการภารกิจด้านการศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เป็นหลักการสำคัญ สอดรับกับแนวทางการบริหารงานโดย “ประชารัฐ” ที่มุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วน ของสังคม ซึ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการได้รับการศึกษาของพลเมือง ให้ตระหนักถึงความสำคัญและร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยความเข้มแข็ง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนา ด้านการศึกษา ได้มุ่งเน้นการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะ การพัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษา และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ถือเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญที่จะเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ด้วยกลไกการสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ ในการเชื่อมโยงความร่วมมือ ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีบทบาทหลัก ตั้งแต่การร่วมกำหนด ทิศทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อนำสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมและทั่วถึง เน้นผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน พร้อมทั้งขยายผลความร่วมมือเพื่อระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีในการ ยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงมิติการมีส่วนร่วมและ บูรณาการทรัพยากรในท้องถิ่น ใช้ชุมชนเป็นฐานให้เกิดความเข้มแข็งจากฐานรากด้วยความร่วมมือ ขององค์กรในชุมชน ทั้งการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมแก้ปัญหา และร่วมเสริมพลัง เป็นฐานสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน

ระดับการมีส่วนร่วมทางการศึกษาของ สวท. กับภาคีเครือข่าย

การสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ หรือครุภัณฑ์ต่างๆ มีความสำคัญในระดับหนึ่ง แต่แท้จริงแล้วสิ่งที่การศึกษาไทย ยุค 4.0 ต้องการ คือ การระดมทั้งความคิด สติปัญญา แรงกาย แรงใจ พลังสมอง จากหน่วยงานภาคีเครือข่ายและชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้มีมุมมองในการ พัฒนาที่หลากหลาย ได้รับองค์ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ และตอบโจทย์ความต้องการตามบริบท ท้องถิ่นนั้นๆ ได้ ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาการศึกษาของชาติให้เจริญก้าวหน้าสู่ความเป็นสากลได้อย่างยั่งยืนอย่างแท้จริง

กล่าวได้ว่า ต้องสร้างการมีส่วนร่วมในทุกระดับ **จากขั้นแรก** คือ การมีส่วนร่วมในระดับ ให้ข้อมูลข่าวสาร เน้นการให้ข้อมูลข่าวสารด้วยช่องทางที่หลากหลาย รวดเร็ว มีความน่าเชื่อถือ ทันเหตุการณ์และทันสมัย **ขั้นที่สอง** คือ การมีส่วนร่วมในระดับการปรึกษาหารือ เน้นการเปิด โอกาสหรือจัดเวทีต่างๆ ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็น เพื่อประกอบการตัดสินใจ **ขั้นที่สาม** คือ การมีส่วนร่วมในระดับให้เข้ามามีบทบาท เน้นการเปิด โอกาสให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะแนวทางที่จะนำไปสู่ การตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะ **ขั้นที่สี่** คือ การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วม มือ เน้นการให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน จากนโยบายสู่การปฏิบัติ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นกลไกหลักในการดำเนินงานด้านความ ร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) **สู่ขั้นสุดท้าย** คือ การมีส่วนร่วม ในระดับให้เสริมอำนาจแก่ประชาชนเข้ามามีบทบาทสูงสุด

“...เน้นการให้ภาคีเครือข่าย
มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของ
การดำเนินงานจากนโยบาย
สู่การปฏิบัติและพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง...”

ปี พ.ศ. 2561 ถือเป็นปีทองของการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา บนฐานความร่วมมือจากหน่วยงานภาคีเครือข่ายได้อย่างเข้มแข็ง เกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรมโดยมีสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ร่วมกับ สำนักพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษาเป็นเรือธงสำคัญ ภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ร่วมกันขับเคลื่อนโครงการความร่วมมือต่างๆ ที่สำคัญ ดังนี้

ด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

โรงเรียนสุจริต เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้หน่วยงานภาคการศึกษา ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยบูรณาการความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้มีคุณลักษณะ 5 ประการ ของโรงเรียนสุจริต ประกอบด้วย 1) ทักษะกระบวนการคิด 2) มีวินัย 3) ซื่อสัตย์สุจริต 4) อยู่อย่างพอเพียง และ 5) จิตสาธารณะ โดยดำเนินงานตามปฏิญญาโครงการโรงเรียนสุจริต ด้วยข้อตกลงร่วมกันของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสุจริต 3 ด้าน คือ ด้านการป้องกัน ด้านการปลูกฝัง และด้านการสร้างเครือข่าย เพื่อให้ทุกกลุ่มเป้าหมายเกิดคุณลักษณะ 5 ประการ ของโรงเรียนสุจริต ดังกล่าว

โรงเรียนวิถีพุทธ โดยความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีจุดเน้นในการนำหลักธรรมมาใช้ในระบบพัฒนาผู้เรียนโดยรวม นำไปสู่จุดเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถ กิน อยู่ ดู ฟังเป็น คือ ใช้ปัญญาและเกิดประโยชน์แท้จริงต่อชีวิต จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตรเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ด้วยวิถีวัฒนธรรม แสวงปัญญาผ่านระบบไตรสิกขา ผู้เรียนได้ศึกษา ปฏิบัติ อบรม ทั้งศีล พุทธกรรม และวินัยในการดำเนินชีวิตที่ดำรงสำหรับตนและสังคม พัฒนาจิตใจให้มีคุณภาพ มีสมรรถภาพ มีจิตใจที่ตั้งมั่นเข้มแข็งและสงบสุข มีปัญญาที่มีความรู้ที่ถูกต้อง มีศักยภาพในการคิด การแก้ปัญหาที่เหมาะสม โดยมีครูและผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกัลยาณมิตรสำคัญที่รักและปรารถนาดี ที่จะพัฒนาผู้เรียนอย่างดีที่สุดด้วยความเพียรพยายาม และร่วมกันพัฒนาอัตลักษณ์อย่างเป็นระบบ

โรงเรียนคุณธรรม ขับเคลื่อนงานภายใต้ วิสัยทัศน์ “ช่วยกันสร้างคนดีให้บ้านเมือง” ร่วมกับมูลนิธิยุวสถิรคุณ เน้นการสร้างคุณธรรมผ่านการออกแบบข้อปฏิบัติของผู้บริหาร ครู และนักเรียนทุกคน เป็นข้อปฏิบัติที่ผู้ปฏิบัติกำหนดขึ้นเอง โดยมีการพัฒนาศักยภาพครูในการออกแบบและจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการความรู้คู่ความดี และเป็นต้นแบบที่ดั่งงามของนักเรียน พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนแบบองค์รวม เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมและใช้โครงการคุณธรรม (Moral Project) เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รวมถึงพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพื่อเป้าหมายการสร้างคนดีสู่สังคม รวมถึงเป็นการเฉลิมพระเกียรติฯ และถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9

ยุทธศาสตร์ เติบโตพระเกียรติ ร่วมกับมูลนิธิยุทธศาสตร์ กระทรวงการต่างประเทศ เป็นโครงการที่ริเริ่มขึ้นเพื่อทูลเกล้าฯ ถวายเป็นพระราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ในวโรกาสที่ทรงเจริญพระชนมายุ ครบ 6 รอบ เมื่อปี 2542 มีวิสัยทัศน์ คือ “ปลูกจิตสำนึก ฝึกจิตอาสา พัฒนาโลกทัศน์” ซึ่งได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ภายใต้แนวคิด “สร้างคนดี สร้างปัญญา สร้างสุข” มุ่งเน้นการดำเนินงานขับเคลื่อนต่อยอดโครงการ ยุทธศาสตร์ยุทธอาเขียน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นขยายผลการพัฒนาให้เกิด ประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยการสร้างความตระหนัก ความรู้ ทักษะ ความรับผิดชอบ คุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่านิยมที่ดี การมีส่วนร่วมส่งเสริม ให้ผู้เรียน สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมการเรียนรู้และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ พร้อมทั้งส่งเสริมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่การเป็นพลเมืองโลกที่ดี

ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โรงเรียนปลอดขยะ หรือ Zero Waste School ร่วมกับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยนำแนวคิด Zero Waste หรือ “ขยะเหลือศูนย์” เป็นแนวคิดที่ส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นการลดปริมาณของเสียที่เกิดขึ้นให้น้อยที่สุด ด้วยการเข้าไปเผยแพร่ แก่ชุมชนและโรงเรียนเพื่อให้เกิดชุมชนปลอดขยะ มุ่งเน้นการสร้าง ความตระหนัก จิตสำนึก และพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง ลดการเกิดขยะ การทำให้ขยะเหลือน้อยที่สุด และจัดการขยะที่เหลืออย่างมีประสิทธิภาพ ปรับเปลี่ยนมุมมอง ต่อขยะที่ไร้ค่า สู่ทรัพยากรที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ เพื่อการแก้ไขและลดปัญหาขยะ อย่างยั่งยืน

โรงเรียนสีเขียว เป็นการยกระดับจาก โครงการห้องเรียนสีเขียว โดยร่วมมือกับการ ไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย มุ่งเน้นส่งเสริม ให้เยาวชนมีอุปนิสัยประหยัดพลังงานไฟฟ้า และรักษาสิ่งแวดล้อม ด้วยการเรียนรู้จากการ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างสนุกสนาน เพื่อให้เกิดทัศนคติในการใช้ไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพ

และนำไปปฏิบัติจนเป็นปกตินิสัย การใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด รู้คุณค่าและรักษาสิ่งแวดล้อม มีพฤติกรรมการใช้สิ่งของและทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติ โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียนสีเขียวและกิจกรรมนอกห้องเรียน ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ให้เกิดการพัฒนาทางความคิดด้วยตนเอง และการทำงานเป็นหมู่คณะ โดยโรงเรียนที่เข้าร่วมจะได้รับการพัฒนาในด้านวิชาการ ทักษะ ศักยภาพ ในด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ และมีส่วนร่วมทุกระดับ ตั้งแต่ผู้บริหาร ครู นักเรียน บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน สามารถขยายผลไปสู่ครอบครัวและชุมชนได้ในวงกว้าง

เยาวชน...รักษ์พงไพร หรือชื่อเต็มว่า ค่าย “เยาวชน...รักษ์พงไพร เฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” ดำเนินงานภายใต้การบูรณาการความร่วมมือกับมูลนิธิสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ และภาคีเครือข่ายรวม 12 หน่วยงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนัก ความรู้ ทักษะ ความรับผิดชอบ คุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์และค่านิยมที่ดี ในด้านการอนุรักษ์แหล่งเรียนรู้ทางทรัพยากรธรรมชาติ ของนักเรียน โดยมีกลไกการพัฒนาที่สำคัญ คือ การปลูกจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนเห็นถึงคุณค่า ทรัพยากรธรรมชาติ เกิดความรักความหวงแหน และร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านกิจกรรมค่าย เพื่อให้เด็กและเยาวชนทั่วประเทศได้เรียนรู้แบบ Active Learning และเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้โดยตรงจากแหล่งศึกษาธรรมชาติ พิษพรรณน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของป่า เป็นไปตามพระราชโอรยาของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 พร้อมทั้งเสริมสร้างให้ครูและผู้เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียน การสอนแบบบูรณาการด้านการอนุรักษ์แหล่งเรียนรู้ทางทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น รวมถึงการนำไปต่อยอดขยายผลในโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่นได้อย่างเข้มแข็ง

ด้านการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการศึกษาและสถานศึกษา

โรงเรียนประชารัฐ ขับเคลื่อนงานภายใต้โครงการสานพลังประชารัฐ ด้านการศึกษาพื้นฐาน และการพัฒนาผู้นำ โดยเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อร่วมขับเคลื่อนและยกระดับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและเครือข่ายผู้นำรุ่นใหม่ ด้วยความเชื่อมั่นว่าการศึกษาคือพื้นฐานของการพัฒนาประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน และลดความเหลื่อมล้ำของคนในสังคมอย่างยั่งยืน โดยความร่วมมือที่สำคัญมาจากบริษัทเอกชนชั้นนำของประเทศ 12 องค์กร มาทำหน้าที่ “School Partner” เพื่อมาร่วมผลักดันยุทธศาสตร์ไปสู่โรงเรียนประชารัฐผ่านกระบวนการลงพื้นที่ปฏิบัติงานจริง (Action Learning) เพื่อร่วมศึกษาบริบทและจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน

โรงเรียนร่วมพัฒนา หรือรู้จักกันในนาม Partnership School ซึ่งถือเป็นมิติใหม่ในกระบวนการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของภาคีเครือข่าย แตกต่างจากโรงเรียนประชารัฐที่มีอยู่ 3,000 กว่าโรงเรียนทั่วประเทศโดยโรงเรียนร่วมพัฒนาจะมีจุดเด่น คือ การบริหารจัดการโรงเรียนโดยผู้มีส่วนร่วมตั้งแต่ชุมชน ประชาสังคม ผู้ปกครองภาคเอกชน และมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นนั้นๆ โดยที่กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่จัดสรรงบประมาณ ปลดล็อกเงื่อนไขต่างๆ และดูแลคุณภาพมาตรฐานของโรงเรียน ขณะที่ภาคสังคมและเอกชนจะเข้ามามีส่วนช่วยสนับสนุนและบริหารส่วนภาคสังคมในท้องถิ่นจะเป็นผู้ดูแล เป็น ประธานสถานศึกษา และคัดเลือกกรรมการสถานศึกษากันเอง เพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจและตอบโจทย์บริบทท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง

ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นแนวทางการปรับโครงสร้างการจัดการเรียนการสอนยุคใหม่ โดยลดเวลาเรียนภาควิชาการลงแต่ไม่กระทบเนื้อหาหลักที่นักเรียนควรเรียนรู้ ซึ่งครูต้องใช้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ให้นักเรียนได้สาระที่ต้องรู้ครบถ้วนอย่างมีประสิทธิภาพ และสนับสนุนการเรียนรู้นอกห้องเรียนมากยิ่งขึ้น โดยมีกิจกรรมต่างๆ ที่ออกแบบจากหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เป็นเจ้าขององค์ความรู้และมีประสบการณ์โดยตรง โรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ ให้นักเรียนได้ปฏิบัติ ผ่านกิจกรรมที่มีความหลากหลายที่ช่วยเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ ความมีน้ำใจต่อกัน การทำงานเป็นทีม และที่สำคัญ คือ มีกิจกรรมกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาตามความพร้อมและความถนัด ได้ค้นหาศักยภาพและความชอบของตนเอง ทั้งนี้ โครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นกรอบวิสัยทัศน์ด้านการศึกษาเพื่อเตรียมนักเรียนได้อย่างสอดคล้องกับการเข้าสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้งในเรื่องของจิตสำนึกต่อโลก ความรู้พื้นฐานการประกอบสัมมาอาชีพ ความรู้พื้นฐานด้านพลเมือง สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม รวมถึงทักษะที่จำเป็น อันได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะการทำงาน และทักษะชีวิตที่ใช้ได้จริงในทุกระดับทั้งครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชน สามารถเรียนรู้และปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างเหมาะสม

จากความมุ่งมั่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาระบบการศึกษาให้มีรูปแบบที่ทันสมัย ก้าวสู่การศึกษาที่มีคุณภาพ เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบันและอนาคต ซึ่งเป็นสังคมฐานความรู้ที่การเรียนรู้และนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาโครงการขับเคลื่อนงานด้านการศึกษาต่างๆ จึงถูกพัฒนาปรับเปลี่ยนไปในทิศทางที่จะส่งเสริมและสร้างการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักการสร้างเครือข่ายและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน

ของสังคมและทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วม กำหนด ตัดสินใจ บริหาร และสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษาในทุกมิติ นำไปสู่การร่วมกันสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความสำเร็จ รวมเป็นพลังแห่งการพัฒนาการศึกษาที่เข้มแข็ง เพื่อหล่อหลอมคุณภาพการศึกษาให้เข้มข้น ให้เด็กและเยาวชนของชาติได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ อันจะเป็นรากฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืนสืบไป

บรรณานุกรม

คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ. (2559). *ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี* (พ.ศ. 2560 - 2579). สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12* (พ.ศ. 2560 - 2564). สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักนโยบายและแผน. (2561). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12* (พ.ศ. 2560 - 2564). สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2558). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

Lois Jensen. (2017). *The Sustainable Development Goals Report 2017*. Department of Economic and Social Affairs (DESA), United Nations.

ทิศทางความเคลื่อนไหว PISA 2018

- ศูนย์ PISA สำนักทดสอบทางการศึกษา

ตามที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Assessment : PISA) ที่ริเริ่มโดยองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organisation for Economic Co-operation and Development : OECD) ตั้งแต่ PISA 2000 จนถึงปัจจุบัน โดย PISA ประเมินความรู้และทักษะที่นำมาใช้ในสถานการณ์จริง หรือที่เรียกว่า “การรู้เรื่อง” (Literacy) ใน 3 ด้าน ได้แก่ การรู้เรื่องการอ่าน (Reading Literacy) การรู้เรื่องคณิตศาสตร์ (Mathematical Literacy) และการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) ไม่เน้นการประเมินความรู้ตามหลักสูตรในโรงเรียนแต่เน้นประเมินความสามารถในการใช้ความรู้ และทักษะเพื่อการแก้ปัญหาในชีวิตจริงในแต่ละทักษะ อีกทั้งในบางรอบการประเมินนอกจาก 3 วิชาพื้นฐานแล้ว ยังอาจมีการประเมินสมรรถนะอื่นๆ เพิ่มเติม ซึ่ง PISA 2018 มีการประเมินสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก (Global Competence หรือ GC) เป็นสมรรถนะเพิ่มเติม ทั้งนี้การประเมินเพิ่มเติมด้านใดจะเป็นไปตามที่ OECD กำหนด และในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2561 จะครบรอบการประเมินอีกครั้ง คือ PISA 2018 และยังคงเป็นการสอบด้วยคอมพิวเตอร์ (Computer Based Assessment : CBA) ทั้งหมด บทความนี้จะนำเสนอสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นใน PISA 2018 และ PISA 2021 อันได้แก่ จุดเน้นการประเมิน PISA 2018 กรอบโครงสร้างการรู้เรื่องการอ่าน PISA 2018 สมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก และการประเมินการรู้เรื่องคณิตศาสตร์แนวคิดใหม่

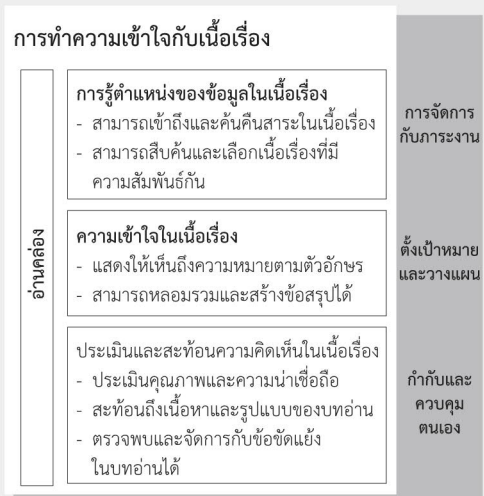

• จุดเน้นการประเมิน PISA 2018

การประเมิน PISA 2018 จะเป็นการประเมินระบบดิจิทัลทั้งหมด โดยมีการรู้เรื่องการอ่าน เป็นการประเมินหลักนั้น หมายถึงจากจำนวนข้อสอบทั้งหมด 627 ข้อ จะประกอบด้วย ข้อสอบ ด้านการอ่านถึง 357 ข้อ จึงมีสัดส่วนของข้อสอบการรู้เรื่องการอ่านถึง 60% ของข้อสอบ แต่คราวนี้ ไม่ใช่การอ่านสื่อบนดั่งเดิม แต่จะเป็นการอ่านจากสื่อดิจิทัล (Digital Reading) ผู้อ่านในยุคดิจิทัล จึงต้องมีทักษะใหม่ๆ อีกหลากหลาย ต้องรู้จักการใช้ ICT เพื่อสามารถใช้เครื่องมือและโปรแกรมได้ สามารถค้นหาและเข้าถึงสาระถ้อยความที่ต้องการจากการใช้เครื่องมือ เมนู การเชื่อมต่อ ฯลฯ และเนื่องจากบนอินเทอร์เน็ตมีทุกอย่างล้นหลามเกินการควบคุม ผู้อ่านต้องรู้และเลือกว่าต้องการอะไร สามารถประเมินคุณภาพ ความน่าเชื่อถือ ความถูกต้องเป็นจริง และที่สำคัญที่สุดผู้อ่านต้อง รู้จักค้นหาถ้อยความจากหลายแหล่ง และประเมินว่าแต่ละแหล่งมีอะไรที่แตกต่างหรือขัดแย้งกัน แล้วตัดสินใจออกมาเป็นมติของตนเอง ดังนั้น ทักษะการอ่านดิจิทัลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่คนรุ่นใหม่ ต้องรู้ นี่คือการอ่านที่ PISA 2018 ปรับกรอบการประเมินการอ่านที่ต้องสัมผัสกับการอ่านจาก สื่อดิจิทัลด้วย

• กรอบโครงสร้างการรู้เรื่องการอ่าน PISA 2018

PISA 2018 มีด้านการรู้เรื่องการอ่าน เป็นการประเมินหลัก และคราวนี้ได้มีการปรับ กรอบการประเมินการรู้เรื่องการอ่าน เพื่อชี้วัด ว่านักเรียนมีความสามารถในการอ่านที่อยู่ นอกเหนือจากห้องเรียนเพียงใด ดังนั้นการ ประเมินการอ่านของ PISA จึงเน้นความเข้าใจ ในสื่อที่ได้อ่าน การสร้างความหมายจาก สิ่งที่อ่าน ทั้งนี้รวมถึงการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์แบบ ดั้งเดิมและสื่อดิจิทัล (Digital Reading) PISA 2018 จึงปรับกรอบโครงสร้างการ ประเมินให้ขยายครอบคลุมถึงสื่อดิจิทัล ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบโครงสร้างการประเมินด้านการรู้เรื่องการอ่าน PISA 2018

การปรับปรุงกรอบการประเมินผลความรู้เรื่องด้านการอ่าน PISA 2018 ยังคงยึดกรอบการประเมิน PISA 2009 และ PISA 2015 แต่ปรับปรุงวิธีการและทำให้ดีขึ้นดังต่อไปนี้

- กรอบโครงสร้างการประเมินความรู้เรื่องการอ่าน ได้บูรณาการรูปแบบการอ่านแบบดั้งเดิมที่ผ่านมาในอดีตร่วมกับการแพร่ขยายของข้อมูลดิจิทัลและอุปกรณ์ดิจิทัลต่างๆ
- กรอบโครงสร้างการประเมินความรู้เรื่องการอ่าน ยังคงเกี่ยวข้องกับกระบวนการอ่านพื้นฐาน เช่น การตีความ การสรุป การบูรณาการ
- นำกระบวนการอ่านที่หลากหลายรวมไว้ด้วยกัน เช่น การประเมินเนื้อหาสาระ การค้นหาสาระสำคัญ การอ่านจากข้อมูลสารสนเทศที่หลากหลาย และการสังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศจากหลากหลายแหล่ง
- เลือกใช้สถานการณ์ของการอ่านทั้งจากสื่อสิ่งพิมพ์และถ้อยความที่เป็นดิจิทัล เพื่อให้สอดคล้องกับถ้อยความในโลกแห่งความจริงมากขึ้น

และสำหรับ PISA 2018 ปรับปรุงนิยาม “การรู้เรื่องการอ่าน” โดยเพิ่มการประเมินถ้อยความเป็นส่วนหนึ่งของการรู้เรื่องการอ่าน และนำคำว่า “ถ้อยความที่เขียนขึ้น (Written Text)” ออกไป เหลือไว้แต่เพียงถ้อยความเท่านั้น ดังนี้

“การรู้เรื่องอ่าน หมายถึง ความสามารถที่จะทำความเข้าใจกับสิ่งที่ได้อ่าน สามารถนำไปใช้ ในการประเมิน การสะท้อน และมีความรักและผูกพันกับถ้อยความเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและศักยภาพและการมีส่วนร่วมในสังคม”

• สมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก (Global Competence : GC)

การประเมิน PISA 2018 มีการรู้เรื่องการอ่านเป็นการประเมินหลัก และยังได้เพิ่มการประเมินมิติใหม่อีกอย่างหนึ่ง คือ คุณภาพของการเป็นพลเมืองโลก ซึ่งเป็นเรื่องใหม่และท้าทายต่อระบบการศึกษา เป้าหมายของการศึกษานอกจากทำให้นักเรียนได้เรียนรู้วิชาการแล้ว ยังต้องเตรียมเยาวชนให้มีความสามารถที่จะอยู่และปฏิบัติงานได้สำเร็จในประชาคมโลก PISA จึงมีการประเมินสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก เพื่อจะตรวจสอบและให้ข้อมูลว่าระบบการศึกษาได้เตรียมเยาวชนให้เป็นพลเมืองโลกที่มีคุณภาพหรือไม่ เพียงใด หรืออีกนัยหนึ่ง ผลการประเมินจะเป็นตัวชี้ชัดว่าประชาคมโลกในอนาคตจะอยู่กันอย่างสมัคสมานสามัคคีได้ดีหรือไม่ เพียงใดนั่นเอง ซึ่ง OECD ให้นิยามว่า

“สมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก เป็นความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นของโลก หรือต่างวัฒนธรรมอย่างมีวิจารณญาณและจากมุมมองที่หลากหลาย เพื่อให้เข้าใจถึงความแตกต่างที่ส่งผลต่อการรับรู้ การตัดสินใจ แนวคิดของตนเองและของผู้อื่นที่มีภูมิหลังที่แตกต่างอย่างได้ผล บนพื้นฐานของความเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์”

โดยชุดข้อสอบของสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก ใช้กรณีศึกษาที่มีเนื้อเรื่องและข้อคำถาม ทั้งแบบให้เลือกตอบและแบบให้เขียนตอบปลายเปิด

• การประเมินการรู้เรื่องคณิตศาสตร์แนวคิดใหม่

การประชุมคณะกรรมการบริหารของ PISA ครั้งที่ 44 (44th Meeting of the PISA Governing Board) จัดขึ้นระหว่างวันที่ 6 - 8 พฤศจิกายน 2560 ณ ศูนย์ประชุมสำนักงานใหญ่ OECD กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เป็นการประชุมคณะกรรมการบริหารของ PISA ประกอบด้วย ตัวแทนจากประเทศสมาชิกโดยองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organisation Economic Co - operation and Development : OECD) และประเทศร่วมโครงการ PISA มีวัตถุประสงค์เพื่อลำดับความสำคัญของนโยบายสำหรับ PISA และตรวจสอบการดำเนินการสำรวจ PISA แต่ละครั้ง ให้มีความน่าเชื่อถือ

จากการประชุมดังกล่าว William H. Schmidt ผู้พัฒนากรอบโครงสร้างการประเมินการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ PISA 2021 ได้นำเสนอตัวอย่างข้อสอบตามกรอบโครงสร้างการประเมินการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นใหม่ ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาและการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Reasoning และ Problem Solving) เนื่องด้วยในอนาคตเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนในการคิดหาคำตอบทางคณิตศาสตร์แทนมนุษย์มากขึ้นเรื่อยๆ แต่มนุษย์ต้องเข้าใจว่าคำตอบทางคณิตศาสตร์นั้นมีเหตุผลอะไร มีกระบวนการคิดหาคำตอบอย่างไร William H. Schmidt จึงขยายให้เห็นถึงองค์ประกอบของการแก้ปัญหาและการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ที่ชัดเจนมากขึ้น โดยระบุโมโนทัศน์พื้นฐานที่สนับสนุนการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ประกอบด้วย 6 โมโนทัศน์ ดังนี้

1. ระบบจำนวนและสมบัติเชิงพีชคณิต
2. คณิตศาสตร์เป็นระบบที่อิงการใช้สิ่งที่เป็นนามธรรมและสัญลักษณ์อธิบาย
3. ระเบียบโครงสร้างทางคณิตศาสตร์
4. ความสัมพันธ์เชิงฟังก์ชันระหว่างข้อมูล
5. แบบจำลองทางคณิตศาสตร์เสมือนเลนส์สองโลกแห่งความจริง
6. ความแปรปรวนในฐานะที่เป็นหัวใจสำคัญของสถิติ

โดยในการประชุมครั้งนี้ William H. Schmidt ยังนำเสนอตัวอย่างข้อสอบตามกรอบโครงสร้างการประเมินการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ใหม่ ที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ ที่จะพัฒนาขึ้นเพื่อใช้กับ PISA 2021 ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างข้อสอบ

สถานการณ์ : ความหนาแน่นของประชากร

ความหนาแน่นของประชากรแปรผันอย่างมากระหว่างประเทศ และยังแปรผันภายในประเทศนั้นๆ ด้วย เหตุผลเพราะพื้นผิวโลกไม่เหมาะกับการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ ทั้งนี้ความหนาแน่นของประชากรวัดได้จากจำนวนประชากรหารด้วยพื้นที่ตารางกิโลเมตร

ประเทศ	จำนวนประชากร (2016)	พื้นที่ (km ²)
นิวซีแลนด์	4.7 ล้าน	68.918
ไอร์แลนด์	4.7 ล้าน	263.884

ประเทศนิวซีแลนด์และประเทศไอร์แลนด์ คือ สองประเทศที่มีจำนวนประชากรเท่ากัน แต่มีพื้นที่แตกต่างกัน

คำถาม

อาจเป็นเรื่องยากที่จะจินตนาการถึงตารางกิโลเมตรว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร ทำให้ลองคิดภาพในหัวเกี่ยวกับความหนาแน่นของประชากรแตกต่างกันออกไป ดังนี้

ลองจินตนาการว่าประชากรทุกคนในประเทศไอร์แลนด์ต่างจับมือกันและกางมือออกเป็นเส้นตรง

คำถามที่ 1 เส้นตรงที่โลอันจินตนาการจะยาวแค่ไหน? เขียนอธิบายวิธีการคำนวณเพื่ออธิบายให้เพื่อนในห้องเข้าใจหลักการคำนวณ.....

คำถามที่ 2 ความยาวของเส้นตรงที่กล่าวถึงข้างต้น สามารถเปรียบเทียบกับอะไรได้ในโลกแห่งความจริงที่นักเรียนคุ้นเคย.....

ดังนั้น จากแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลง PISA 2018 หรือแม้แต่ PISA 2021 การเตรียมความพร้อมผู้เรียนเพื่อรับการประเมิน PISA จึงถือเป็นเรื่องที่สถานศึกษาควรให้ความสำคัญและสร้างความมุ่งมั่นตั้งใจให้แก่ผู้เรียนในการเข้ารับการประเมิน PISA 2018 เพื่อให้ผลการประเมินที่ได้รับสอดคล้องกับสมรรถนะที่แท้จริงของผู้เรียน เพราะผลการประเมิน PISA จะชี้บอกคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนแนวโน้มการเรียนรู้ของนักเรียนเมื่อเวลาผ่านไป จุดแข็งจุดอ่อนของระบบการศึกษาของประเทศ และยังสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนได้

แม้ผลการประเมิน PISA จะไม่มีผลต่อนักเรียนโดยตรง แต่จะเป็นตัวชี้บอกคุณภาพการศึกษารวมทั้งคุณภาพของบุคลากรในประเทศ และยังใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดลำดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและความน่าลงทุนของประเทศ

บรรณานุกรม

- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2561). เป้าหมายการจัดการเรียนการสอนสู่สมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก. Focus ประเด็นจาก PISA : ฉบับที่ 27 มีนาคม 2561. สืบค้นจาก <https://drive.google.com/file/d/0BwqFskq5b7zScTlCVkRCY0FXdWpfVWewMW5QbUJJS0FVMzJV/view>
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2560). รายงานการประชุม PISA Governing Board ครั้งที่ 44 และการประชุม National Project Manager ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร (ไม่ได้ตีพิมพ์)
- The Organisation for Economic Co-operation and Development. PISA 2018 Draft Analytical Frameworks May 2016. Retrieved from <https://www.oecd.org/pisa/data/PISA-2018-draft-frameworks.pdf>, 2017
- The Organisation for Economic Co-operation and Development. PISA 2018 Reading Literacy Framework. Retrieved from <http://www.anep.edu.uy/anep/index.php /codicen-publicaciones/category/143-pisa2018?download=2162:marco-conceptual-lectura-pisa2018>

การขับเคลื่อน เพื่อพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา

- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

โครงการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” ผู้สถานศึกษา ประจำปี 2560 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นายแพทย์ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบนโยบายให้คณะกรรมการดำเนินงานในการประชุมเชิงปฏิบัติการเตรียมการอบรม “PLC (Professional Learning Community) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” ในวันที่ 2 มีนาคม 2560 ว่า ขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการมีแนวทางการส่งเสริมให้มีการอบรม PLC หรือ “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” ให้แก่ครูและผู้บริหารสถานศึกษาทั่วประเทศ

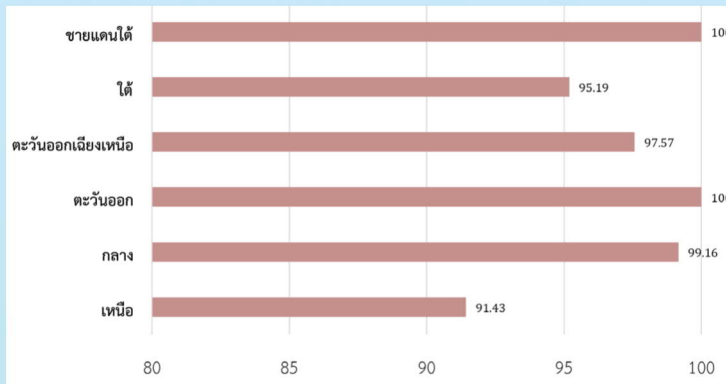
โดยแนวคิดของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับกระบวนการ PLC คือ การนำคนมาอยู่ร่วมกัน เกิดการเรียนรู้และแบ่งปันความรู้กันระหว่างการอบรม จนเกิดการสะท้อนความคิดในด้านต่างๆ ที่เป็นแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อไม่เป็นการเพิ่มภาระของครูและใช้เวลาในการอบรมจนไม่มีเวลาสอนนักเรียน จึงควรกำหนดให้ครูสามารถนำชั่วโมงการอบรม PLC ไปรวมกับชั่วโมงการสอน ซึ่งจะใช้เป็นเกณฑ์ในการเลื่อนวิทยฐานะใหม่ที่จะกำหนดในเร็วนี้

นอกจากนี้ การอบรม PLC ถือเป็นการพัฒนาบุคลากรโดยเริ่มจากล่างขึ้นบน (Bottom-Up) อย่างแท้จริง แทนที่จะสั่งการจากบนลงมา ซึ่งสิ่งสำคัญที่สุดของการอบรม PLC อยู่ที่การเรียนรู้ (Learning) กล่าวคือ ผู้เข้าอบรมต้องรู้ว่าวันนี้ได้เรียนรู้และแบ่งปันความรู้อะไรบ้าง และจะอย่างไรให้ความรู้จากการอบรมส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาของเด็ก โดยมีเป้าหมายคือ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาานิเทศก์ และครูผู้สอน

ร้อยละของสถานศึกษาที่นำกระบวนการ PLC ไปใช้ จำแนกตามภาค

ผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานขับเคลื่อนกระบวนการ PLC มีการอบรมให้ความรู้ สร้างความเข้าใจแก่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ เพื่อขับเคลื่อนสู่สถานศึกษา โดยมีแผนการขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขต มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่สถานศึกษา จัดทำแผนการขับเคลื่อน PLC สู่สถานศึกษาและดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่สถานศึกษา โดยมีตัวชี้วัดให้แต่ละเขตต้องดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ให้กับครูไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนครูในแต่ละเขต

สำหรับการดำเนินงานของส่วนกลาง มีการอบรมกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สู่สถานศึกษา สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสในเขตภาคเหนือ ที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิพนธ์ฐาน (O - NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 น้อยกว่าเกณฑ์ระดับประเทศ ใน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามลำดับ เพื่อดำเนินการก่อน รวมจำนวนทั้งสิ้น 390 โรงเรียน จาก 25 เขต

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่งตั้งคณะกรรมการออกติดตามการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่การปฏิบัติในสถานศึกษา และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อจัดทำเครื่องมือและวางแผนการออกติดตาม กำหนดให้คณะกรรมการออกติดตาม PLC ในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 225 เขต ระดับสถานศึกษา เขตละ 3 โรงเรียน ตามขนาด (เล็ก กลาง ใหญ่) รวม 675 โรงเรียน และสรุปผล โครงการการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สู่สถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากข้อมูลการติดตามผลทั้ง 225 เขต

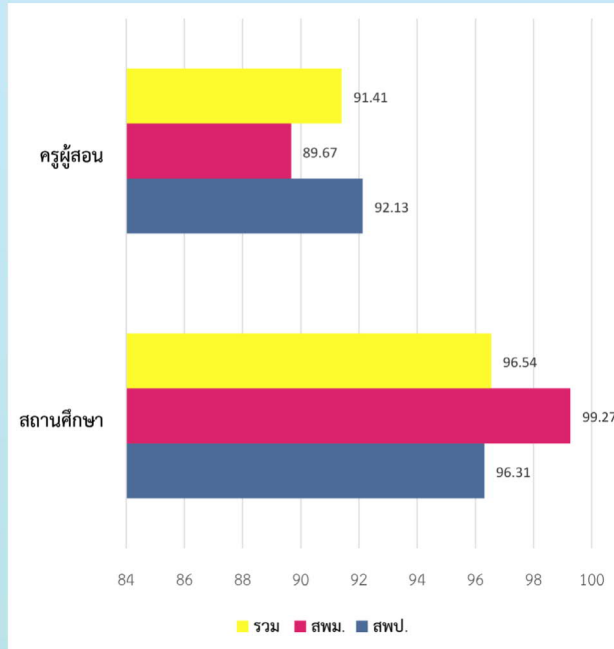
สรุปผลการออกติดตาม

ภาค	สังกัด	จำนวนเขต	จำนวน รร. ในสังกัด	จำนวน รร. ที่นำกระบวนการ PLC ไปใช้	ร้อยละ	จำนวนครู ในสังกัด	จำนวนครูที่นำ กระบวนการ PLC ไปใช้	ร้อยละ
เหนือ	สพป.	44	5,960	5,412	90.81	54,928	48,514	88.32
	สพม.	9	436	436	100.00	18,749	18,749	100.00
	รวม	53	6,396	5,848	91.43	73,677	67,263	91.29
กลาง	สพป.	38	4,407	4,366	99.07	51,339	46,854	91.26
	สพม.	9	493	493	100.00	31,654	30,178	95.34
	รวม	47	4,900	4,859	99.16	82,993	77,032	92.82
ตะวันออก	สพป.	10	1,065	1,065	100.00	14,597	14,047	96.23
	สพม.	3	143	143	100.00	9,708	7,509	77.35
	รวม	13	1,208	1,208	100.00	24,305	21,556	88.69
ตะวันออก เฉียง เหนือ	สพป.	61	12,283	11,979	97.53	123,322	114,974	93.23
	สพม.	15	933	916	98.18	42,813	34,286	80.08
	รวม	76	13,216	12,895	97.57	166,135	149,260	89.84
ใต้	สพป.	17	2,405	2,278	94.72	24,723	23,190	93.80
	สพม.	4	235	235	100.00	10,856	10,847	99.92
	รวม	21	2,640	2,513	95.19	35,579	34,037	95.67
ชายแดน ภาคใต้	สพป.	13	1,490	1,490	100.00	19,913	18,506	92.93
	สพม.	2	99	99	100.00	4,400	4,400	100.00
	รวม	15	1,589	1,589	100.00	24,313	22,906	94.21
รวมทั้งสิ้น	สพป.	183	27,610	26,590	96.31	288,822	266,085	92.13
	สพม.	42	2,339	2,322	99.27	118,180	105,969	89.67
	รวม	225	29,949	28,912	96.54	407,002	372,054	91.41

ร้อยละของสถานศึกษา และครูผู้สอนที่นำกระบวนการ PLC ไปใช้

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยยึดถือภารกิจและพื้นที่ปฏิบัติงานเป็นฐาน ด้วยระบบ TEPE Online

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยยึดถือภารกิจและพื้นที่การปฏิบัติงานเป็นฐาน (Teachers and Educational Personnels Enhancement Based on Mission and Functional Areas as Majors : TEPE) มีหลักการและวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเองและหน่วยงาน โดยวิธีการพัฒนาหลักสูตรออนไลน์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นการพัฒนาให้ครอบคลุมองค์ความรู้ สมรรถนะที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ เน้นการพัฒนาโดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning) ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารผ่านระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต เพื่อให้สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ภายใต้หลักการเรียนรู้ได้ทุกคน ทุกสถานที่ ทุกเวลา

1. หลักสูตรการพัฒนาครูผู้ช่วยให้ได้รับการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม ก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครู
2. หลักสูตรการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้มีและเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษและเชี่ยวชาญ ด้วยระบบ TEPE Online

โครงการพัฒนาครูด้วยหลักสูตร “ผู้นำในตัวอัน”

ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง โลกของเราได้ก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคที่เต็มไปด้วยความท้าทาย เกิดการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การแข่งขันไม่ได้ถูกจำกัดเฉพาะภายในประเทศ หากแต่เป็นการแข่งขันในระดับนานาชาติ สิ่งนี้ทำให้เราต้องตระหนักถึงความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถและเป็นต้นแบบที่ดีมีคุณภาพ เพื่อให้ครูสามารถสร้างนักเรียนให้มีทักษะชีวิตที่จำเป็น เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่ท้าทายในศตวรรษที่ 21 โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินโครงการพัฒนา มุ่งเน้นการพัฒนาภาวะผู้นำให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 - 4 จำนวน 27 โรงเรียน รวม 290 คน ระยะเวลา 1 ปี การศึกษา 2560 เพื่อสร้างบุคลากรให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์จนเกิดเป็นผลลัพธ์ที่ยั่งยืน โดยการพัฒนาจากภายในสู่ภายนอก ใช้การสร้างทัศนคติแบบโปรแอคทีฟและสามารถนำหลักการอื่นๆ ของ 7 อุปนิสัย ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความมีประสิทธิภาพสูงของตนเอง และนักเรียนได้ ด้วยหลักการที่ทำให้ครูตระหนักถึงอุปสรรคและข้อจำกัดที่ขวางกั้นความสำเร็จ โดยมุ่งไปยังการสร้างรากฐานแห่งความมีประสิทธิภาพ เพื่อให้คุณครูเกิดความเข้าใจในการใช้เครื่องมืออย่างนำไปสู่รายวิชาต่างๆ ซึ่งจะเป็นตัวผลักดันให้โรงเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้แบบ PLC

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ครูมีวิสัยทัศน์ร่วมในการสร้างโรงเรียนแห่งผู้นำและสามารถนำความรู้และทักษะที่เรียนประยุกต์ใช้ในกระบวนการ PLC ให้เกิดผล เริ่มทำสิ่งใหม่อย่างโปรแอคทีฟ เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวเอง มีแรงบันดาลใจ มุ่งมั่น มีเป้าหมายในการทำงาน สามารถจัดลำดับความสำคัญในการทำงานและชีวิตส่วนตัวอย่างมีสมดุล สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนในการใช้ 7 อุปนิสัย โดยสร้างผลลัพธ์ที่ส่งผลด้านบวกกับนักเรียน เช่น ครูมีวิธีการใหม่ๆ ในการพัฒนานักเรียน เมื่อนักเรียนยังไม่สามารถทำสิ่งที่ควรทำ สามารถโน้มน้าวให้เด็กอยากทำสิ่งที่ดีกว่าเดิม และให้กำลังใจนักเรียนในการเรียนรู้ ครูเป็นนักฟังที่ดีขึ้น เข้าอกเข้าใจนักเรียนและช่วยการพัฒนานักเรียนได้

อย่างเต็มที่ทำให้นักเรียนกล้าเข้าหา ครูวิธีที่จะสร้างวินัยให้กับนักเรียน โดยไม่ใช้วิธีบังคับด้วยกฎระเบียบอย่างเดียวแต่ช่วยให้นักเรียนเห็นถึงประโยชน์และคุณค่าในตัวเอง เพื่อถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้

โครงการพัฒนารูปแบบครบวงจร

โครงการพัฒนารูปแบบครบวงจรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีนโยบายในการปฏิรูประบบผลิตและพัฒนาคู เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพสูงสุด มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ภายใต้วิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายแพทย์ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์) มีนโยบายกำหนดกรอบวงเงินให้ครูรายบุคคล เพื่อใช้เป็นทุนในการพัฒนาตนเองตามความต้องการจำเป็นของครูรายบุคคล คนละ 10,000 บาท ต่อคน/ต่อปี โดยเป็นค่าลงทะเบียน ค่าพาหนะเดินทาง ค่าที่พักและค่าเบี้ยเลี้ยง โดยเลือกการพัฒนาจากกิจกรรมหรือโครงการที่ผ่านการรับรองจากสถาบันครูพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาตนเองได้ตรงตามศักยภาพ สามารถนำความรู้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์ได้จริงในการประกอบอาชีพครู มีการพัฒนาคูเป็นระบบ มีคุณภาพ มีหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานผ่านการรับรองจากสถาบันครูพัฒนา และเพื่อให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ และสามารถนำไปใช้ในการเลื่อนวิทยฐานะได้ทุกระดับ

การดำเนินโครงการ

หลักสูตรที่ข้าราชการครูสามารถเลือกเข้ารับการอบรมต้องเป็นหลักสูตรที่ผ่านการรับรองจากสถาบันครูพัฒนา โดยเลือกลงทะเบียนหลักสูตรพัฒนาครูผ่านระบบออนไลน์ ทางเว็บไซต์ <https://training.obec.go.th> ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสนับสนุนงบประมาณ

ครูสามารถเข้ารับการพัฒนาตามความต้องการของตนเองที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (ID Plan) และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยเมื่อข้าราชการครูได้รับการพัฒนาแล้ว สามารถนำชั่วโมงการพัฒนาที่ได้ไปใช้ในการขอเลื่อนวิทยฐานะตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) โดยสามารถสะสมชั่วโมงการพัฒนา ปีละ 12 ชั่วโมง แต่ไม่เกินปีละ 20 ชั่วโมง รวม 5 ปี ไม่ต่ำกว่า 100 ชั่วโมง (ตามเกณฑ์ของ ก.ค.ศ.)

หน่วยพัฒนาครูต้องดำเนินการตามเงื่อนไขและข้อกำหนดของสถาบันครูพัฒนาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หากพบว่า การดำเนินการของหน่วยพัฒนาครูที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรใดๆ ไม่เป็นไปตามข้อมูลและรายละเอียดที่ได้แจ้งกับสถาบันครูพัฒนาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือมีการดำเนินการที่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สงวนสิทธิ์ในการเพิกถอนชื่อหลักสูตรดังกล่าวออกจากหลักสูตรของสำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และไม่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายใดๆ ได้

หลังจากข้าราชการครูเข้ารับการอบรมพัฒนาแล้ว ต้องดำเนินการประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรที่เข้ารับการอบรมทันทีหลังจากเสร็จสิ้นการอบรม สำหรับผู้อำนวยการโรงเรียนต้องทำการประเมินผลข้าราชการครูในการนำสิ่งที่ได้รับจากการพัฒนามาปรับใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ว่าสามารถนำมาใช้ได้ผลจริงหรือไม่หลังจากข้าราชการครูอบรมเสร็จสิ้นแล้ว 4 สัปดาห์ โดยผลการพัฒนาต้องลงสู่ผู้เรียนโดยตรง

แผนการจัดการศึกษา สำหรับคนพิการ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564)

• สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2556 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานหลัก รับผิดชอบในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ประกอบกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2555 - 2559) ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้สิ้นสุดในปีงบประมาณ 2559 ซึ่งผลการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ในรอบปี พ.ศ. 2555 - 2559 มีดังนี้

ด้านปริมาณ

จำนวนคนพิการได้รับการศึกษาในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น โดยเฉพาะระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ส่งผลให้คนพิการมีงานทำเพิ่มมากขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้ องค์กรเอกชน ด้านคนพิการ และเครือข่ายมีความเข้มแข็ง พร้อมทั้งมีส่วนร่วมออกกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

กับวิถีชีวิตคนพิการ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทางกายภาพของนักเรียน นิสิต นักศึกษา มีการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะระดับการศึกษาที่ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม การเตรียมความพร้อมและประสานส่งต่อมีรูปแบบวิธีการพัฒนาคนพิการในวัยเรียน เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยกระบวนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) และแผนการสอนรายบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP) การจัดทำแผนการให้บริการช่วงเชื่อมต่อเฉพาะบุคคล (Individualized Transition Plan : ITP) รวมทั้งระบบการจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามระบบคุ้มครองการศึกษา ด้านการบริหารจัดการ มีการดำเนินงานจัดทำระบบที่สำคัญ 4 ส่วน ได้แก่ ระบบการพัฒนาศักยภาพของสถานศึกษา ระบบการพัฒนาศานศึกษา ที่จัดการเรียนรวม จัดวางระบบและพัฒนาเครือข่ายการกระจายสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลือ อื่นใดทางการศึกษา ให้เด็กพิการ เรียนรวมและระบบการจัดทำและพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นตามประเภทความพิการ

ด้านคุณภาพ

คนพิการได้รับการคัดกรอง การฟื้นฟูสมรรถภาพ และบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ผ่านหน่วยงานต่างๆ มีการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลายทั้งในระบบ นอกกระบบ ตามอัธยาศัย และการศึกษาทางเลือก โดยเฉพาะศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการ ส่งเสริมสนับสนุน การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในรูปแบบการเรียนรวม กระจาย ในทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรองรับคนพิการทุกคนให้ได้รับสิทธิและโอกาสในการศึกษา อย่างเสมอภาคกัน และมีโอกาสเรียนรวมกับนักเรียนทั่วไปในโรงเรียนใกล้บ้าน มีการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษ

ของคณพิการ มีการส่งเสริมการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีและมีสถานประกอบการที่รับคณพิการเข้าฝึกงานตามกฎหมายทวิภาคี โดยคณพิการจะมีรายได้ตลอดเวลาที่เข้าฝึกงานในสถานประกอบการ พัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้ม้องค์ความรู้ในการจัดการศึกษาสำหรับคณพิการได้อย่างมีคุณภาพ พัฒนาสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้สำหรับคณพิการ ให้มีสภาพแวดล้อมที่คณพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมเสมอภาค สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์บริการนักศึกษาพิการ (Disability Support Services : DSS Center) สนับสนุนการเรียนการสอนตลอดจนบริการเทคโนโลยี พร้อมทั้งพัฒนาการผลิตสื่อให้กับครูผู้สอนคณพิการ เพื่อนำไปจัดกระบวนการเรียนการสอนคณพิการ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับคณพิการ โดยการพัฒนากลไกการประสานงานเครือข่ายในการจัดการศึกษาสำหรับคณพิการทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล

ด้านประสิทธิภาพ

หน่วยงานที่จัดการศึกษาสำหรับคณพิการสามารถส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ส่งเสริมและประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬาเพื่อการศึกษา ติดตามตรวจสอบ และประเมินการจัดการศึกษา เพื่อให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สามารถประกอบอาชีพ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข รวมทั้งการจัดการศึกษาสำหรับคณพิการทุกประเภท ครอบคลุมจำนวนคณพิการทั้ง 9 ประเภทความพิการ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ความท้าทายและแนวโน้มสถานการณ์อนาคต

ภายใต้อนุสัญญาสากล รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี และสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อนุภูมิภาค และโลก มีผลกระทบที่เป็นความท้าทายและเป้าหมายความสำเร็จ ดังนี้

1. เน้นการขยายโอกาส การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ จากการจัดการศึกษาและบริการทางการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างทั่วถึง
2. มีระบบการวินิจฉัย คัดกรองคนพิการ และรูปแบบการจัดกลุ่มประเภทคนพิการและมีกระบวนการติดตามการช่วยเหลือคนพิการ
3. สร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการให้แก่หน่วยงานที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการทุกประเภทอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ
4. สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ จัดบริการทางการศึกษาให้สำหรับคนพิการได้อย่างมีมาตรฐานและสนับสนุนให้องค์กรด้านคนพิการและเครือข่าย มีบทบาทเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการในทุกมิติของการพัฒนาคนพิการ
5. ส่งเสริมให้มิงานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านคนพิการ
6. พัฒนาคุณภาพกระบวนการจัดหลักสูตรการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ เพื่อลดข้อจำกัดของคนพิการที่มีความแตกต่างกันในแต่ละประเภท
7. พัฒนาครูและบุคลากรด้านการศึกษาสำหรับคนพิการ
8. ส่งเสริมสนับสนุนให้คนพิการมีงานทำเพื่อสามารถช่วยเหลือตนเองได้
9. สนับสนุนสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนให้กับคนพิการ
10. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา คนพิการ ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรเอกชนด้านคนพิการ ร่วมกันพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

กระทรวงศึกษาธิการ จึงจัดทำแผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) เพื่อเป็นแผนแม่บทสำหรับหน่วยงานและองค์กรเครือข่ายนำไปใช้เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการตามบทบาทภารกิจ

ทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนา

การจัดทำแผนแม่บท ใช้หลักการพื้นฐานทฤษฎีเชิงระบบ (System Approach) เป็นฐาน เชื่อมโยงหลักการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Management) การบริหาร การเปลี่ยนแปลง (Change Management) และหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยกำหนดกรอบทิศทางการพัฒนาและความสำเร็จ เมื่อสิ้นสุดแผน ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

คนพิการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วยวิถีพอเพียง

พันธกิจ (Mission)

พันธกิจที่ 1 เสริมสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาค

พันธกิจที่ 2 สร้างคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระบบ

พันธกิจที่ 3 ปรับระบบบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลที่เป็นมาตรฐานและธรรมาภิบาล

พันธกิจที่ 4 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

เป้าประสงค์ (Goal)

คนพิการได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น ของแต่ละบุคคล และมีทักษะการดำรงชีวิต สามารถประกอบอาชีพพึ่งตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์บนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนให้บรรลุวิสัยทัศน์เมื่อสิ้นแผน ประกอบไปด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ ทั้ง 4 ด้าน 8 ยุทธศาสตร์การพัฒนา

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านสิทธิและโอกาสการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาพิเศษ ทุกระดับ ทุกระบบ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รองรับการ จัด การศึกษาแบบดิจิทัล

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ ที่มุ่งยกระดับมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 5 เร่งผลิต พัฒนา และจัดระบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู ณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพ

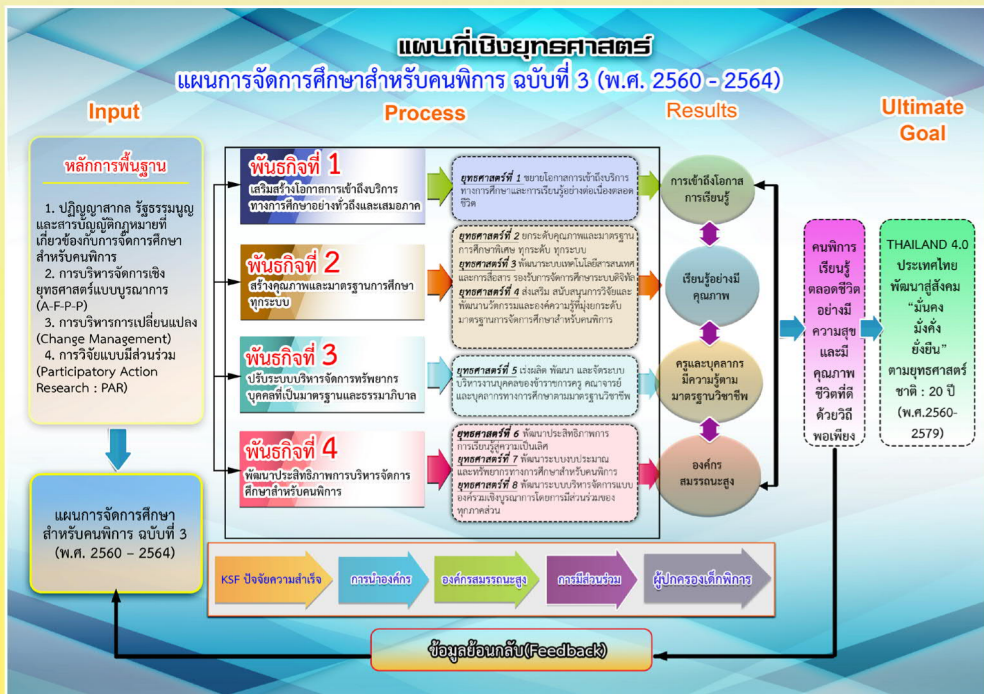
ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ

ยุทธศาสตร์ที่ 7 พัฒนาระบบงบประมาณ และทรัพยากรทางการศึกษาสำหรับคนพิการ

ยุทธศาสตร์ที่ 8 พัฒนาระบบบริหารจัดการแบบองค์รวมเชิงบูรณาการโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

โดยคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการได้เห็นชอบแผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) เพื่อเป็นกรอบทิศทางและแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ที่มุ่งการเชื่อมโยงบูรณาการการดำเนินการในทุกระดับ ทุกระบบ ในคราวประชุม ครั้งที่ 1 /2561 วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2561

แนวทางการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการและระบบรายงานผลตัวชี้วัดการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

• กลุ่มพัฒนาระบบราชการ

รัฐบาลมีนโยบายปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ เพื่อให้มีการปรับปรุงและยกระดับคุณภาพการบริหารงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ส่วนราชการจึงต้องดำเนินงานตามแผนงานโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายที่สำคัญเร่งด่วนของรัฐบาล ยุทธศาสตร์และเป้าหมายของประเทศไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนด ดังนี้

- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 3/1 บัญญัติว่า

“การบริหารราชการต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความสำเร็จมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน มีผู้รับผิดชอบต่อผลของงาน การปรับปรุงคุณภาพการให้บริการ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้การบริหารราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองตามความต้องการของประชาชน ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติราชการ การมีส่วนร่วมของประชาชน

การเปิดเผยข้อมูลการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติราชการ ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจ”

- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 12 กำหนดว่า

“เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ อาจเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อกำหนดมาตรการกำกับกับการปฏิบัติราชการ โดยวิธีการจัดทำความตกลงเป็นลายลักษณ์อักษร หรือโดยวิธีการอื่นใด เพื่อแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ และมาตรา 45 กำหนดให้ส่วนราชการจัดให้มีคณะผู้ประเมินอิสระ ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ ความคุ้มค่าในภารกิจ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และระยะเวลาที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ กำหนด”

- คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 5/2559 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 โดยความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้ออกคำสั่ง ที่ 5/2559 เรื่อง มาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการเพื่อประโยชน์ในการปฏิรูประบบการบริหารราชการแผ่นดิน มีผลบังคับใช้ ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2559

- มติคณะรัฐมนตรี 5 เมษายน 2559 เห็นชอบการประเมินโดยแบบประเมินข้าราชการพลเรือนในความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารและแบบประเมินส่วนราชการตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 5/2559 และให้นำแบบประเมินฯ นี้ไปใช้ในการประเมินข้าราชการและการประเมินส่วนราชการในรอบการปฏิบัติงาน ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2558

- ข้อสั่งการในการประชุมคณะรัฐมนตรี ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2560 ให้ทุกส่วนราชการดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงการทำงานภายในหน่วยงานของตนให้มีประสิทธิภาพ

- ข้อสั่งการนายกรัฐมนตรีในการประชุมหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง หรือเทียบเท่า ณ วันที่ 29 มิถุนายน 2560 ให้ทุกส่วนราชการพิจารณาเร่งรัดการขับเคลื่อนปฏิรูปองค์กร (โครงสร้าง/กระบวนการทำงาน)

กรอบการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำรายละเอียดตัวชี้วัดการประเมินผล ส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ซึ่งผ่านการเจรจากับ คณะกรรมการเจรจาข้อตกลงว่าด้วยผลงานที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ มอบหมาย และเห็นชอบร่วมกันให้ใช้เป็นตัวชี้วัดการประเมินประจำปี และถ่ายทอดตัวชี้วัดดังกล่าว ไปยังสำนักส่วนกลางและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ภายใต้กรอบการประเมิน 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามหลักภารกิจพื้นฐาน งานประจำ งานตามหน้าที่ปกติ หรืองานตามหน้าที่ความรับผิดชอบหลัก งานตามกฎหมาย กฎ นโยบาย ของรัฐบาล หรือมติคณะรัฐมนตรี (Function base)

องค์ประกอบที่ 2 ประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามหลักภารกิจยุทธศาสตร์ แนวทาง ปฏิรูปภาครัฐ นโยบายเร่งด่วน หรือภารกิจที่ได้รับมอบหมายเป็นพิเศษ หรือการบูรณาการ การดำเนินงานร่วมกันหลายหน่วยงาน (Agenda base)

องค์ประกอบที่ 3 ประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามหลักภารกิจพื้นที่ หรือการบูรณาการ ดำเนินงานหลายหน่วยงาน (Area base)

องค์ประกอบที่ 4 ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและพัฒนานวัตกรรมในการบริหารจัดการระบบงาน งบประมาณ ทรัพยากรบุคคล และการให้บริการประชาชนหรือหน่วยงาน ของรัฐ เพื่อไปสู่ระบบราชการ 4.0 (Innovation base)

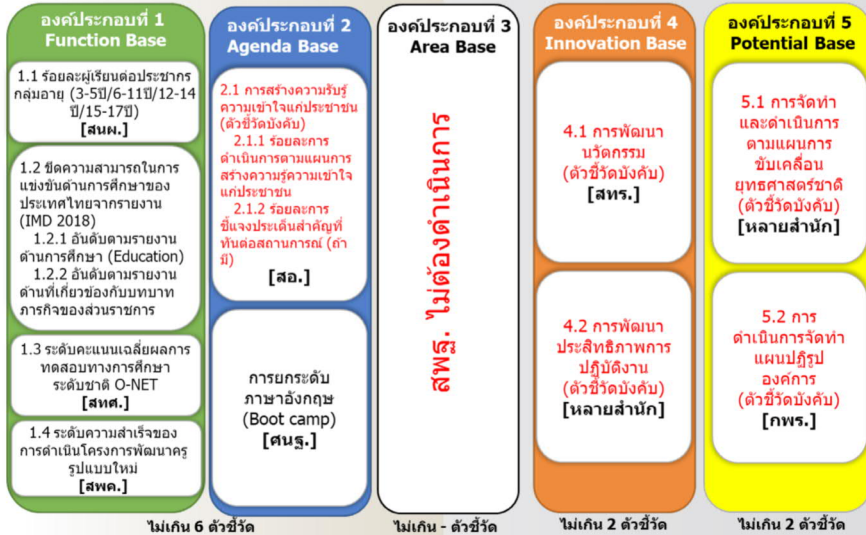
องค์ประกอบที่ 5 ศักยภาพในการดำเนินการของส่วนราชการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (Potential base)

การรายงานการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของ สพฐ.

() ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2560 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2561 () ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2561 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2561

การประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ (มาตรา 44) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560

แนวทางการปฏิบัติราชการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เห็นสมควรให้มีการบูรณาการการปฏิบัติงาน ให้มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ดังนี้

1. กำหนดตัวชี้วัดการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติราชการปรากฏในแผนปฏิบัติราชการประจำปีหรือมีงบประมาณหรือกิจกรรมรองรับ ครบถ้วนทุกตัวชี้วัด

2. กำหนดเจ้าภาพหลักดำเนินงานทั้งในระดับกลยุทธ์ จุดเน้น และทุกตัวชี้วัด โดยให้ สอดคล้องกับการประเมินรายบุคคล ทั้งนี้ อาจจัดให้มีเจ้าภาพร่วมในกรณีตัวชี้วัดที่จะต้องดำเนิน งาน ร่วมกันด้วย

3. สร้างความเข้าใจในการดำเนินงานตามกลยุทธ์ จุดเน้น และตัวชี้วัดอย่างทั่วถึง ทั้งองค์การตั้งแต่ระดับสำนักส่วนกลางและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ เพื่อให้บุคลากร เข้าใจและมีส่วนร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงานร่วมกัน

4. ขับเคลื่อนการปฏิบัติราชการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทุกระดับสามารถสะท้อน ความสำเร็จของการปฏิบัติราชการสู่สาธารณะอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการกำกับ ติดตาม และประเมินเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานเป็นระยะ ตามรอบระยะเวลาที่กำหนด รวมทั้งรายงาน ผลไปยังที่ประชุมผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย

5. พัฒนาระบบกำกับติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการระดับหน่วยงานที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงการรายงานผลการปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งในระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้พัฒนาระบบรายงานผลตัวชี้วัด การประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการหรือระบบ KRS (KPI Report system) เป็นระบบรายงานผลตัวชี้วัดทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการพัฒนาขึ้น เพื่อให้ส่วนราชการในสังกัดรายงานผลการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติราชการ สำหรับระบบ KRS จะแสดงผลการดำเนินงานตามสถานการณ์ปัจจุบัน (Online / Real Time) ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปพัฒนาปรับปรุงผลการดำเนินงาน ให้ดีขึ้นทันต่อสถานการณ์ได้

6. สรุปและรายงานผลการปฏิบัติราชการประจำปีผ่านระบบดังกล่าวข้างต้นให้เสร็จทัน ตามเวลาที่กำหนด โดยให้มีไฟล์เอกสารอ้างอิงรายละเอียดกระบวนการดำเนินงานสู่ความสำเร็จ แนบทุกตัวชี้วัดอย่างชัดเจน สามารถรับการประเมินของหน่วยประเมินภายนอกที่สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการมอบหมาย รวมทั้งระบุปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการปฏิบัติราชการต่อไป

ระบบรายงานผลตัวชี้วัดการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ (KPI Report system : KRS)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พัฒนาระบบรายงานผลตัวชี้วัดการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ (KPI Report system : KRS) โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาระบบ ดังนี้

1. นำไปใช้ในการประมวลผลและรายงานผลการดำเนินงานตัวชี้วัด

2. ให้สำนัก/กลุ่ม/ศูนย์ส่วนกลางและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ใช้สำหรับรายงานผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ตามรอบระยะเวลาที่กำหนดได้

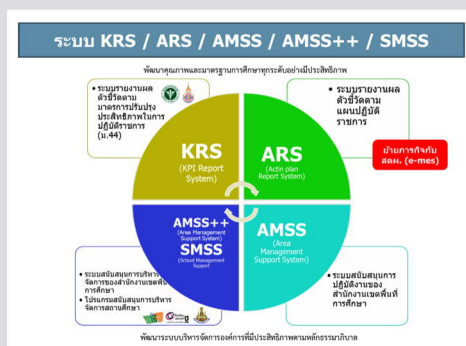
3. ระบบสามารถประมวลผลการดำเนินการที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์วิธีการของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสามารถรายงานผลเป็นค่าคะแนนรายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและภาพรวมสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบ Real Time ได้

4. ผู้รายงานและผู้รับรองข้อมูลสามารถสื่อสารสองทางผ่านระบบ ทั้งรายตัวชี้วัดและภาพรวมได้ เพื่อให้ปรับปรุงข้อมูลหรือให้รายงานเพิ่มเติมใดๆ และมีระบบแจ้งเตือนการนำเข้าข้อมูลใหม่

5. ระบบสามารถแนบไฟล์เอกสารอ้างอิงผลงาน เพื่อให้ผู้รับรองข้อมูลตรวจสอบรับรองผลและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่ต้องจัดทำและส่งเอกสารรายงาน เป็นการลดภาระงานและลดค่าใช้จ่ายต่างๆ

6. มีการนำเข้าตัวแปรที่ผู้ใช้งานต้องกรอกข้อมูลรายตัวชี้วัดที่มีความละเอียดตามเกณฑ์การประเมินผล ซึ่งผู้ใช้งานสามารถนำไปกำกับติดตามการปฏิบัติงานได้

ปัจจุบัน กระทรวงสาธารณสุขได้ให้ความสนใจและความสำคัญ โดยนำระบบไปปรับใช้เพื่อวัดผลการประเมินกับสถาบันพระบรมราชชนกและหน่วยงานในส่วนภูมิภาคของสถาบัน

ครบรอบ 15 ปี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วารสารวิชาการ ฉบับพิเศษ

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 : กรกฎาคม - กันยายน 2561

เป็นวารสารที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการ เกี่ยวกับหลักสูตร สื่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา รวมทั้งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์ต่อการปฏิบัติงานด้านการศึกษาของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ข้อความใดๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการฉบับนี้ เป็นความคิดเห็นเฉพาะของผู้เขียน ซึ่งอาจไม่ตรงกับความคิดเห็นของคณะที่ปรึกษา และคณะบรรณาธิการวารสารวิชาการ

ขอเชิญชวน

ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาร่วมส่งบทความวิชาการด้านการศึกษามาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการ ความยาวไม่เกิน 5 หน้ากระดาษ A4 ขนาดตัวอักษร 16 พอยต์ พร้อมภาพประกอบ (ไม่รับบทความวิจัยหรือบทความทศวรรษวิทย์ บรรณานุกรมอ้างอิงเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเท่านั้น)

ส่งมาได้ที่

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาคาร สพฐ.3 ชั้น 3

กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

หรืออีเมล obec.journal@gmail.com

วิธีการใช้แอปพลิเคชัน

1. ค้นหาแอปพลิเคชัน “AR OBEC” จาก Google Play Store และ Apple Store (มีทั้งระบบ IOS และ Android)
2. ดาวน์โหลดและติดตั้ง แอปพลิเคชันให้เสร็จเรียบร้อย
3. เปิดแอปพลิเคชันขึ้นมา
4. เปิดโหมดกล้องในแอปพลิเคชัน
5. ส่องที่หน้าสารเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ISSN : 1513-0096